

דוח תקופתי לשנת 2016

תוכן העניינים

תיאור עסקי התאגיד	פרק א.
דוח הדירקטוריון על מצב ענייני המבטח	פרק ב.
דוחות כספיים	פרק ג.
פרטים נוספים על המבטח	פרק ד.
הצהרת האקטואר בענפי הביטוח	פרק ה.

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק א'

**תיאור עסקי התאגיד
ליום 31 בדצמבר, 2016**

תוכן עניינים

<u>מספר</u>	<u>חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה</u>
	<u>עמוד</u>
5	1.1 פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
6	1.2 תחומי פעילות
7	1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה
7	1.4 חלוקת דיבידנדים
8	2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות
8	2.1 ביטוח רכב חובה
8	2.1.1 מוצרים ושירותים
11	2.1.2 תחרות
12	2.1.3 לקוחות
13	2.2 ביטוח רכב רכוש
13	2.2.1 מוצרים ושירותים
16	2.2.2 תחרות
18	2.2.3 לקוחות
19	3. חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות
19	פירוט עסקי ביטוח כללי שלא נכללו בתחומי הפעילות
24	4. חלק ד' - מידע נוסף ברמת כלל החברה
24	4.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה
28	4.2 חסמי כניסה ויציאה
29	4.3 גורמי הצלחה קריטיים
29	4.4 השקעות
30	4.5 ביטוח משנה
35	4.6 הון אנושי
37	4.7 שיווק והפצה
38	4.8 ספקים ונותני שירותים
39	4.9 רכוש קבוע
40	4.10 עונתיות
40	4.11 נכסים בלתי מוחשיים
41	4.12 גורמי סיכון
42	4.13 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה
43	5. חלק ה' - היבטי ממשל תאגידי
43	5.1 מידע אודות הדירקטורים החיצוניים
43	5.2 מידע אודות מבקר הפנים
44	5.3 מידע אודות רואה החשבון המבקר
45	5.4 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי
46	5.5 היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvency II

שם החברה: שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה")

מס' החברה ברשם: 51-2904608

כתובת הדואר האלקטרוני: Office@Shirbit.co.il

כתובת: יד חרוצים 18, נתניה 4216002

טלפון: 076-8622202

פקסימיליה: 076-8622209

תאריך המאזן: 31 בדצמבר 2016

תאריך הדוח: 27 במרץ 2017

1. חלק א: פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1. פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1.1.1. תיאור כללי

1.1.1.1. שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה"), הינה חברה בבעלותו המלאה של מר יגאל רב נוף, המוחזקת על ידו באמצעות חברה פרטית בבעלותו המלאה.

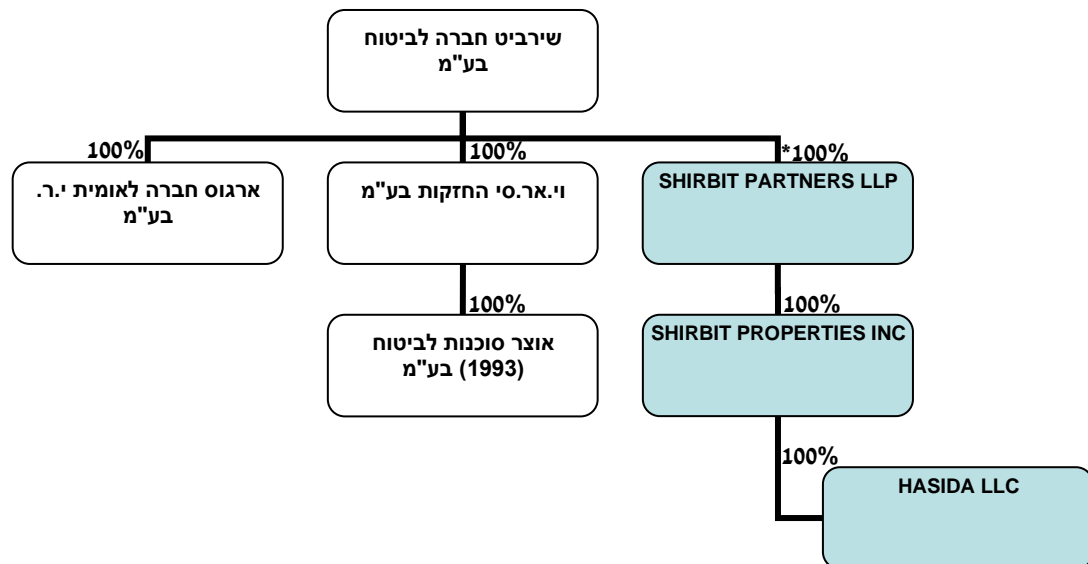
1.1.1.2. החברה התאגדה כחברה פרטית ביום 15.2.2000 והחלה פעילותה ביום 1.4.2000.

1.1.1.3. שירביט היא חברת ביטוח הפועלת כמבטח ישיר ובאמצעות סוכנים. החברה פועלת בענפי הביטוח הכללי ובעיקר בענפי רכב רכוש, רכב חובה, וכן בביטוח דירות, בתי עסק, תאונות אישיות, בריאות, נסיעות לחו"ל, ביטוח ימי וענפים נוספים אחרים.

1.1.1.4. הנהלת החברה ומשרדיה הראשיים ממוקמים באזור התעשייה הדרומי בנתניה, במבנה אשר זכויות החכירה בו מוחזקות על ידי חברת בת. לחברה 5 סניפים הפרוסים ברחבי המדינה: ירושלים, אשדוד, חיפה, נתניה ותל אביב.

1.1.1.5. הפעילות העסקית של החברה מתרכזת בענפי הביטוח הכללי (אלמנטרי), ובעיקר בשני תחומי פעילות: ביטוח רכב רכוש וביטוח רכב חובה.

1.1.2. תרשים מבנה ההחזקות של החברה

* כ-10% מהזכויות בשותפות מוחזקות במישרין על ידי בעל השליטה בחברה, מר יגאל רבנוף.

- 1.1.2.1 **וי.אר.סי. החזקות בע"מ** (להלן: "**וי.אר.סי.**") - חברה-בת בבעלות מלאה של החברה, המספקת לחברה שירותי רכב שונים.
- כמו כן, וי.אר.סי. מחזיקה בזכויות החכירה במבנה משרדים באזור התעשייה הדרומי של נתניה, המשמש את מטה החברה והנהלת הקבוצה. בנוסף, בבעלותה של וי.אר.סי נדל"ן מניב (לפרטים נוספים אודות נכסי הנדל"ן, ראו סעיף 4.9 להלן).
- 1.1.2.2 **ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ** (להלן: "**ארגוס**") - חברה-בת בבעלות מלאה של החברה. פעילותה היחידה של ארגוס היא החזקת נכס נדל"ן בתל-אביב, המניב לה הכנסות.
- 1.1.2.3 **אוצר סוכנות לביטוח (1993) בע"מ** (להלן: "**אוצר**") - עד לשנת 2003 שימשה אוצר כסוכנות ביטוח. פעילותה של אוצר מתמצה בגביית עמלות בגין פוליסות משנים קודמות. אוצר אינה עוסקת במכירות פוליסות ביטוח.
- 1.1.2.4 **SHIRBIT PARTNERS LLP** (להלן: "**השותפות**") - שותפות שהוקמה במדינת פלורידה ארה"ב המצוייה בשליטת החברה.
- 1.1.2.5 **SHIRBIT PROPERTIES INC** - חברה פרטית שהוקמה במדינת פלורידה ארה"ב, המוחזקת במלואה על ידי השותפות.
- 1.1.2.6 **HASIDA LLC** - חברה פרטית שהוקמה במדינת פלורידה ארה"ב המוחזקת במלואה על ידי SHIRBIT PROPERTIES INC.
- 1.1.2.7 השותפות והחברות האמורות בסעיפים 1.1.2.4 - 1.1.2.6 עוסקים ברכישה והחזקה של נכסי מקרקעין מניבים במדינת פלורידה שארה"ב וניהולם לצורכי השקעה.

1.2 תחומי פעילות

- 1.2.1 **החברה פועלת כמבטחת בשני תחומים עיקריים:**
- 1.2.1.1 **ביטוח רכב חובה** - שיווק ומכירת פוליסות ביטוח לכיסוי נזקי גוף עקב שימוש ברכב מנועי למטרות תחבורה.
- 1.2.1.2 **ביטוח רכב רכוש** - שיווק ומכירת פוליסות ביטוח לכיסוי נזקי רכוש שנגרמו לרכב המבוטח עצמו בקרות מקרה הביטוח (להלן: "**ביטוח מקיף**") ונזקי רכוש שנגרמו לצד שלישי בקרות מקרה הביטוח (להלן: "**ביטוח צד ג**").
- 1.2.2 בנוסף, נכון למועד הדוח, פועלת החברה בתחומי ביטוח נוספים שאינם עיקריים, כגון: דירות, בתי עסק, בריאות ונסיעות לחו"ל, חבויות, תאונות אישיות, ביטוחי בריאות משלמי שב"ן וביטוח ימי (כלי שיט).

1.3. השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

ביום 25 בפברואר, 2016 הנפיקה החברה כתבי התחייבות נדחים לבנקים כדלקמן: כתב התחייבות נדחה על סך של 30 מיליון ש"ח כמכשיר הון משני מורכב וכתב התחייבות נדחה על סך של 20 מיליון ש"ח כמכשיר הון שלישוני. במקביל פעלה החברה לפדיון מוקדם של שני כתבי התחייבות נדחים אשר הונפקו על ידיה בשנת 2012, בסכום כולל של 30 מיליון ש"ח (נכון למועד ההנפקה).

למעט האמור לעיל, בשנתיים האחרונות לא בוצעו השקעות בהון החברה ו/או עסקאות במניות החברה. לפרטים נוספים ראה באור 16 לדוחות הכספיים.

1.4. חלוקת דיבידנדים

בחודש פברואר, 2016 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד, לפיה החברה רשאית לחלק דיבידנד ובלבד שעמדה בקריטריונים הבאים: א) שיעור תשואה מינימאלי של 10% על ההון בגין השנה הקלנדארית הקודמת לשנה בה מחולק הדיבידנד; ב) עודף ההון בשנה שקדמה הוא לפחות בסך עודף ההון לתחילת אותה שנה ועודף ההון לאחר חלוקת הדיבידנד, הוא בהתאם לדרישות ההון שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון (שהינו גם המפקח על הביטוח; להלן: "המפקח") ותקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימאלי הנדרש ממבטח). במהלך שנות פעילותה של החברה, לא חולקו על ידי דיבידנדים לבעלי מניותיה, ורווחיה, ככל שנצברו, הושקעו בחברה.

לפרטים אודות מגבלות על חלוקת דיבידנד והתנאים לחלוקתו, ראו באור 12 לדוחות הכספיים - "הון עצמי ודרישות הון".

הערה:

בדוח זה הכולל תיאור עסקי התאגיד ליום 31 בדצמבר, 2016 כללה החברה, ביחס לעצמה וביחס לתאגידים המוחזקים על-ידיה, מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968. מידע כאמור כולל, בין היתר, תחזיות, מטרות, הערכות ואומדנים, המתייחסים לאירועים או עניינים עתידיים, אשר התממשותם אינה ודאית ואינה בשליטת החברה. מידע צופה פני עתיד בדוח זה יזוהה בדרך כלל באופן ספציפי, או באמירות כמו "החברה צופה", "החברה מעריכה", "בכוונת החברה", וביטויים דומים.

מידע צופה פני עתיד אינו מהווה עובדה מוכחת והוא מבוסס רק על הערכתה הסובייקטיבית של החברה, אשר הסתמכה בהנחותיה, בין השאר, על ניתוח מידע כללי, שהיה בפניה במועד עריכת דוח זה, ובכללו פרסומים ציבוריים, מחקרים וסקרים, אשר לא ניתנה בהם התחייבות לנכונותו או שלמותו של המידע הכלול בהם ונכונותו לא נבחנה על-ידי החברה באופן עצמאי.

בנוסף התממשותו ו/או אי התממשותו של המידע הצופה פני עתיד יושפעו מגורמים אשר לא ניתן להעריכם מראש והם אינם מצויים בשליטת החברה ובכללם, גורמי הסיכון המאפיינים את פעילות החברה כמפורט בסעיף 4.12 להלן בדוח זה וכן מההתפתחויות בסביבה הכללית ובגורמים החיצוניים המשפיעים על פעילות החברה, כמפורט בסעיף 2 לדוח הדירקטוריון.

לפיכך, על אף שהחברה מאמינה שציפיותיה, כפי שמופיעות בדוח זה, הינן סבירות, הרי שאין כל ודאות כי תוצאותיה בפועל של החברה בעתיד תהיינה בהתאם לציפיות אלה והן עשויות להיות שונות מאלו שהוצגו במידע צופה פני עתיד המובא בדוח זה.

2. חלק ב': תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות

2.1. ביטוח רכב חובה

תחום ביטוח החובה הוא תחום מרכזי בפעילותן של מרבית חברות הביטוח ומהווה כ-24% מסך פעילות הביטוח האלמנטארי בישראל. המקור החוקי של ביטוח החובה הוא **חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975** (להלן: "הפלת"ד"), המעגן את מושג האחריות המוחלטת (אחריות ללא אשם) בתחום זה. בניגוד לפוליסות ביטוח אחרות, השימוש ברכב מנועי ללא פוליסת ביטוח חובה ברת תוקף מהווה עבירה פלילית. למרות העובדה שפוליסת ביטוח החובה נועדה להעניק הגנה לנפגעי גוף בתוך או מחוץ לרכב מנועי, נוסחה פוליסת ביטוח החובה במתכונת "חוק סוציאלי".

בעידוד המפקח, הפך הענף לתחרותי בשנים האחרונות ומאפשר קביעת מחירים דיפרנציאליים בהתאם למאפיינים שונים, כגון גיל הנהג, היסטוריית תאונות, מאפייני הרכב (כגון, קיומן של כריות אוויר) וכו'.

2.1.1. מוצרים ושירותים

2.1.1.1. ענפי הפעילות, המוצרים העיקריים הכלולים בתחום הפעילות, שימושיהם ומהות הכיסויים הביטוחיים

1. בתחום פעילות ביטוח רכב חובה משווק מוצר אחד בלבד - פוליסת ביטוח רכב חובה על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תשל"ל-1970 (להלן: "פקודת רכב מנועי").

2. פקודת רכב מנועי מחייבת כל אדם המשתמש ברכב (או המתיר לאחר להשתמש בו) להחזיק בפוליסת ביטוח ברת תוקף המכסה, על פי פקודת רכב מנועי, את בעל הרכב והנוהג בו מפני כל חבות שהם עשויים לחבות בה לפי הפלת"ד ומפני חבות שהם עשויים לחוב בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג הרכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי כלי הרכב.

3. על-פי הוראות הפלת"ד, זכאות הנפגע בתאונת דרכים לפיצוי ממבטח הרכב אינה תלויה בהוכחת אשם (האחריות היא מוחלטת) וזאת בכפוף לחריגים המנויים בפלת"ד.

4. קרנית

הפלת"ד והצווים שהוצאו מכוחו קבעו את הקמתה של קרנית - קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (להלן: "קרנית") שתפקידה לפצות נפגעים הזכאים לפיצויים לפי הפלת"ד, אך נבצר מהם לתבוע פיצויים שלא באשמתם.

5. ביטוח שיורי ("הפול")

הפול הוא התאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה שליד איגוד חברות הביטוח בישראל, המנהל את הביטוח המשותף למשתמשים ברכב מנועי שלא הצליחו לרכוש פוליסת ביטוח באופן ישיר אצל מבטחים בישראל (להלן: "הפול" או "הביטוח השיורי"). כל חברות הביטוח הפועלות בתחום ביטוח רכב חובה, נושאות מדי שנה לפי חלקן היחסי (בהתאם לנתח השוק היחסי שלהן בענף ביטוח רכב חובה) ברווחי או בהפסדי "הפול".

6. בשנת 2016 חלה הרעה ברווח החיתומי. ב-9 החודשים הראשונים של שנת 2016, חל הפסד בתחום זה העומד על כ-172.3 מיליון ש"ח ורוב חברות הביטוח הציגו הפסדים חיתומיים לתקופה זו. מרבית ההפסד נובע מירידת ריבית ההיוון שכתוצאה ממנה נאלצו חברות הביטוח להגדיל את העתודות של התביעות התלויות בביטוחי חובה וחבויות.

לפרטים נוספים ראו סעיף 2.1.1.3 ס"ק 4 להלן.

2.1.1.2. מאפייני המוצרים

1. פוליסות הביטוח המשוקות על ידי החברה, כמו גם על ידי יתר חברות הביטוח בתחום ביטוח רכב חובה, מתבססות על פוליסה תקנית הקבועה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010, אשר נוסחה וסדר סעיפיה מחייבים את כל חברות הביטוח. בהתאם לתקנות האמורות, רשאיות חברות הביטוח לערוך שינויים בפוליסה התקנית ולהוסיף לה נספח הרחבות לכיסויים נוספים ובלבד שאלו מיטיבים את תנאיה.
2. ביום 3 באוגוסט, 2016 פורסם חוזר ביטוח 11-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". התיקון מבטל את הסעיף שהגביל את חברות הביטוח להעמיד את תעריף ביטוח החובה על תקרה של 90% מהתעריף בביטוח השיורי ("הפול").
3. ביום 29 בספטמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 15-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" המעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיורי. בין הוראות התיקון - הוספת מאפיינים לרכב הנלקחים בחשבון במסגרת קביעת תעריפי הביטוח השיורי (כגון מערכת יציבות, מערכת למניעת תאונות ומין הנהג), במטרה להתאים טוב יותר את תעריפי הביטוח לסיכון המבוטח ולסיכון של כלי הרכב. מאפיינים אלו צפויים להוזיל את תעריפי ביטוחי החובה החל משנת 2017.
4. בנוסף מושפעים תעריפי הביטוח מתיקון תקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978. לפי התיקון, בשנת 2017 צפוי לרדת שיעור ריבית ההיוון החלה על גמלאות שמשלם המוסד לביטוח הלאומי בגין מקרים המשמשים עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד (זכות שיבוב), מריבית בשיעור 3% לריבית בשיעור 2%. בגין גמלאות אלו זכאי המוסד לביטוח לאומי לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים ששילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. החברה נערכה לתיקון האמור על ידי הגדלת העתודות ועדכון התעריפים.
- לפרטים נוספים אודות השינוי בריבית ההיוון ראו באור 25(ה)6 לדוחות הכספיים.
5. חברות הביטוח קובעות את דמי הביטוח בענף זה, בהסתמך על המלצות המפעיל¹, שהינו בעל הזיכיון מטעם המפקח לבדיקה ומתן המלצות ביחס לתעריפי החובה, ויוצרות תעריף דיפרנציאלי (מחיר זול יותר לבעלי פרופיל סיכון נמוך ומחיר גבוה יותר לבעלי פרופיל סיכון גבוה) על-פי פרמטרים שונים, כאמור לעיל, המאושרים על-ידי המפקח.
6. תביעות הביטוח בתחום זה מתאפיינות בזמן בירור ארוך יחסית, אשר עשוי לחלוף בין מועד קרות האירוע לבין מועד התגבשות הנזק וסילוק התביעה ("זנב תביעות ארוך").

¹ חברת רון בינה אקטוארית בע"מ (להלן: "המפעיל").

2.1.1.3. השווקים העיקריים של מוצרי התחום ומגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

1. החברה משווקת ומוכרת פוליסות ביטוח חובה בעיקר למגזר הפרטי ולמגזר המוסדי, הכולל קולקטיבים המחזיקים בצי רכב פרטיים.
2. היקף פעילות החברה בשנת 2016 בענף ביטוח רכב חובה עמד על כ- 174.5 מיליון ש"ח, לעומת כ-165.7 מיליון ש"ח בשנת 2015. עליה של כ- 5% בהיקף הפעילות.
3. בשנת 2016 חל שינוי בתמהיל התיק לעומת שנת 2015 והתיק גדל כתוצאה מביטוח קולקטיב גדול.
4. בשנת 2016 חל גידול של כ-8% במספר הרכבים שביטחה החברה בביטוח חובה, בהשוואה למספר הרכבים אותם ביטחה בשנת 2015. השינוי נובע בעיקר מביטוח קולקטיב גדול.

2.1.1.4. שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים.

2.1.1.5. מגבלות, חקיקה, אילוצים

1. פעילות החברה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, לרבות לפקודת רכב מנועי ולפלת"ד, כמו גם להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילות החברה בתחום זה מפוקחת על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.
 2. ביום 12 בינואר, 2015 פורסם חוזר 1-1-2015 "הערכה אקטוארית בביטוח כללי". חוזר זה קובע, בין היתר, את היקף ההערכה האקטוארית שעל האקטואר בביטוח כללי לבצע, הדוח האקטוארי שעליו לערוך, וההצהרה עליה עליו לחתום, אשר תצורף לדוחות הכספיים.
 3. באותו מועד פורסם חוזר ביטוח 1-2-2015 "חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי - עדכון", לפיו החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015 לא תחושב עוד עתודת עודף הכנסות על הוצאות ברשימה של ענפי ביטוח, בניהם ביטוח חובה. החוזר מבטל חוזר שקדם לו משנת 2013.
 4. באותו מועד פורסמה עמדת המפקח שעניינה "נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך דיווח כספי". העמדה קובעת עקרונות כלליים לחישוב העתודות, ביניהם מקצועיות, עקביות וזהירות.
- יישום עמדת המפקח בעניין הנוהג המיטבי וביטול חובת הצבירה הגדיל, באופן חד-פעמי, את ההון העצמי של החברה (לאחר ניכוי מס) בשנת 2015 בסכום כולל של 13,556 אלפי ש"ח.

5. ביום 7 בינואר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 1-1-2016 שעניינו "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". עיקרי התיקון: עדכון דמי הביטוח השירוי ("הפול") לכלי רכב פרטיים; קביעת תעריף סיכון זהה למבוטח בעל סיכון זהה ללא קשר להיותו מבוטח בודד או חלק מקבוצה מאוגדת; ביטול מנגנון ההצמדה האוטומטית של דמי ביטוח החובה למדד המחירים לצרכן; מתן אפשרות לחברת ביטוח להעניק החזר בתום תקופת הביטוח לנהגים זהירים (בעבר ניתן רק לצי רכב). החוזר ביטל הוראות קודמות שאפשרו לחברות הביטוח לקבוע לצי רכב וקולקטיב דמי ביטוח נטו שונים מדמי הביטוח נטו המוצעים לכלי רכב שאינם שייכים לצי רכב או קולקטיב.

חוזר זה תוקן ביום 30 בנובמבר, 2016 בחוזר ביטוח 1-18-2016 לפי הוראותיו חברות ביטוח תהיינה רשאיות להשתמש בנוסחת תעריף שונה לצי רכב, בכפוף להודעה מראש לממונה.

6. ביום 2 באוגוסט, 2016 פורסם חוזר ביטוח מספר 9-1-2016 "משתנים בענף רכב חובה", הקובע משתנים וקטגוריות בהם ניתן להשתמש בקביעת דמי ביטוח בענף ביטוח רכב חובה, כגון גיל ומין הנהג.

7. ביום 29 בספטמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 1-14-2016 "השבת כספים מקרנית למבוטחים" המפרט הוראות להשבת כסף עודף שקיים בחשבון קרנית לציבור המבוטחים בביטוח חובה לרכב.

8. ביום 13 בפברואר, 2017 הוגשה לכנסת הצעה לתיקון חוק הפלת"ד. על פי הצעת החוק תתווסף להגדרה של "רכב מנועי או רכב" גם אופניים חשמליים וכתוצאה מכך רכיבה באופניים חשמליים תחייב רכישת פוליסת ביטוח חובה מתאימה.

9. ביום 20 בפברואר, 2017 הוגשה לכנסת הצעה לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי. על פי הצעת החוק יועלה תעריף ההעמסה למימון עלות לביטוח אופנועים במסגרת הפול, משיעור שנע בין 5.5% לבין 6.5% לשיעור של 11%.

לפרטים נוספים אודות מגבלות ופיקוח על התאגיד, ראו סעיף 4.14.1 להלן.

תחרות 2.1.2

2.1.2.1 תחום זה מתאפיין בתחרות גדולה בין חברות הביטוח. כל חברות הביטוח העוסקות בתחומי האלמנטארי פועלות בענף ביטוח רכב חובה, ובכולן מדובר בענף משמעותי. חברות הביטוח הגדולות העוסקות בתחום זה הן מנורה, מגדל, הראל, הפניקס וכלל, המהוות כ-56% משוק הביטוח. חברות הביטוח הקטנות והבינוניות מהוות כ-44% מהתחום ומהוות גורם תחרותי משמעותי בתחום. ההבדלים בין חברות גדולות לבין חברות קטנות אינם באים לידי ביטוי, מאחר שאין יתרון לגודל החברה בתחום זה.

2.1.2.2 על פי נתונים לשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2016 התפלגות ענף ביטוח רכב חובה בין חברות הביטוח היא כדלקמן: מנורה (16.8%), מגדל (10.8%), איילון (10.1%), הפניקס (9.9%), הראל (9.9%), ישייר איי.די.אי (9.4%), כלל (9.0%), שלמה (7.8%), הכשרה (7.7%), שירביט (3.7%) (לעומת 3.5% בשנת 2015), אי.איי.ג'י (3.0%), וביטוח חקלאי (1.9%).

2.1.2.3 התחרות הקשה בין חברות הביטוח השונות המאפיינת את תחום הפעילות, באה לידי ביטוי, בין היתר, בקיצוץ תעריפי הביטוח, מתן

אשראים ארוכים והטבות נוספות. בשנת 2016 חלה ירידה נוספת של התעריפים לאור הוראות המפקח [לפרטים ראה סעיף 2.1.1.5 לעיל]

2.1.2.4. לאור התחרות הקיימת בתחום ביטוח רכב החובה, כלי רכב רבים מבוטחים בביטוח מקיף בחברות השונות מהחברות בהן מבוטחים כלי הרכב בביטוח חובה. אתר האינטרנט של המפקח אשר מספק מידע השוואתי של תעריפי פוליסות ביטוח חובה המוצעים על ידי חברות הביטוח, בהתאם לפרמטרים אשר משליכים על גובה הפרמיה, מגביר את התחרות.

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום ביטוח זה, מול 11 חברות הביטוח הפועלות בתחום, ופועלת להגדלת חלקה בשוק ולשיפור מעמדה התחרותי בשווקים כדאיים מבחינת הרווחיות, תוך ניצול הידע בכל הקשור בדיפרנציאציה.

2.1.2.5. לאור הירידה הצפויה של גובה ריבית ההיוון צפויה עליה בתעריפים, יחד עם זאת העליה צפויה להיות מוגבלת על ידי התעריף המקסימלי שפרסם המפקח. לפרטים ראו סעיף 2.1.1.2 ס"ק (3) ו- (4) לעיל.

2.1.2.6. השיטות העיקריות של החברה להתמודדות עם התחרות הן:

1. קביעת תעריף דיפרנציאלי בהתבסס בעיקר על גיל, ותק הנהג, מין הנהג ומערכות בטיחות חדשניות ברכב.
2. רמת שירות גבוהה ואיכותית.
3. תגמול ותמריצים לסוכנים.
4. פרסום בערוצי תקשורת שונים.

2.1.2.7. במדד שירות חברות הביטוח של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, לשנת 2015, דורגה החברה במקום הראשון בתחום זה.

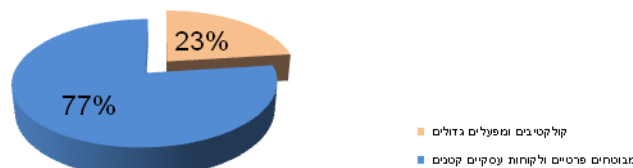
2.1.3. לקוחות

2.1.3.1. לחברה אין לקוח שסך הכנסות החברה ממנו בתחום זה מהוות 10% או יותר מסך ההכנסות.

2.1.3.2. להלן פילוח נתונים עבור שיעור מסך הפרמיה ברוטו של החברה, ביחס לכל קבוצת לקוחות החברה בתחום:

לקוח	שיעור מסך פרמיה ברוטו של החברה	פרמיה ברוטו (באלפי ש"ח)
קולקטיבים ומפעלים גדולים	32%	55,174
מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים	68%	119,309
סך הכל	100%	174,483

להלן פילוח נתונים עבור שיעור מסך הפרמיה ברוטו של החברה, ביחס לכל קבוצת לקוחות החברה בתחום רכב חובה:

2.1.3.3. להלן פירוט בדבר הפלח המשותף של לקוחות החברה, המבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש, על-פי ערוצי השיווק של החברה:

1. ביטוח באמצעות סוכנים: כ-80% מהמבוטחים הרוכשים ביטוח חובה באמצעות סוכנים אותם מפעילה החברה, מבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש.
2. ביטוח ישיר: כ-88% מהמבוטחים בביטוח חובה המתקשרים עם החברה במכירה ישירה, מבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש.
3. ביטוח מוסדי: כ-100% מהמבוטחים המוסדיים של החברה מבוטחים הן בביטוח חובה והן בביטוח רכוש.

2.1.3.4. נתונים אודות ותק והתמדה של לקוחות:

1. להלן נתונים אודות ותק והתמדת לקוחות במונחי מחזור פרמיות ברוטו (במיליוני ש"ח):

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	76.4	29.3	19.6	49.2	174.483

2. שיעור החידושים בשנת 2016 עמד על כ-54%. הפוליסות החדשות מהוות כ-44% מהתיק. שיעור חידושים זה נובע בעיקר מהתחרות הקשה בשוק בשל התעריף הדיפרנציאלי. המידע אודות התעריפים השונים של חברות הביטוח, כפי שמופיע באתר האינטרנט של המפקח, תורם לתופעה זו של תנודתיות תיק ביטוח רכבי החובה בשוק.

2.2. ביטוח רכב רכוש

2.2.1. מוצרים ושירותים

2.2.1.1. ענפי הפעילות, המוצרים העיקריים, שימושיהם ומהות הכיסויים הביטוחיים, הכלולים בתחום הפעילות

1. ביטוח רכב רכוש הוא ביטוח הרשות הנפוץ ביותר בתחום פעילות ביטוח כללי. ביטוח רכב רכוש כולל כיסוי לנזקי רכוש לכלי הרכב המבוטח ולנזקי רכוש הנגרמים על-ידי כלי הרכב המבוטח לצד שלישי, וכולל שני כיסויים עיקריים: א) נזקים הנגרמים כתוצאה מתאונה. ב) גניבה. תחום ביטוח רכב רכוש הוא תחום הפעילות הגדול והמשווק ביותר בכל חברות הביטוח העוסקות בביטוח האלמנטארי. בשנת 2016 הגיע היקף התחום לכ- 6.2 מיליארד ש"ח.

2. בתחום פעילות ביטוח רכב רכוש קיימים שני מוצרים עיקריים כדלקמן:

א. **ביטוח רכב מקיף** - ביטוח רכב רכוש הכולל בתוכו ביטוח צד ג', שנועד לכיסוי כל סוגי הנזק הנגרמים לרכוש המבוטח וכן לכיסוי כל סוגי הנזק שהרכוש המבוטח גורם לרכוש אחר. במסגרת זו נכללים: תאונות, נזקים עצמיים שנגרמו לרכוש המבוטח עצמו, גניבה, שריפה ועוד.

ב. **ביטוח רכב צד ג'** - ביטוח רכב רכוש הנועד לכיסוי כל סוגי הנזקים שגורם הרכוש המבוטח לרכוש של צד שלישי, ובכללם, נזקים הנגרמים לרכב אחר וכן נזקים עקיפים הנגרמים לרכוש אחר. גובה הכיסוי מוגבל לסכום הנקוב בפוליסה. ביטוח זה משמש בעיקר לכלי רכב ישנים ששוויים נמוך.

3. בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2016, נגרמו למרבית חברות הביטוח הפסדים בתחום הפעילות, כתוצאה מהרעה משמעותית בפעילות החיתום. ההפסד הכולל של ענף הביטוח בישראל בתחום רכב רכוש בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2016 עמד על סך של כ- 105.9 מיליון ש"ח (לעומת הפסד של כ- 32.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה בשנת 2015) ובניכוי רווחי השקעות, אשר עמדו על סך של כ- 110.2 מיליון ש"ח - הגיע ההפסד החיתומי בענף לכ- 216.2 מיליון ש"ח.

4. בשנת 2016 הסתכם היקף פעילות החברה בתחום בכ- 297.4 מיליון ש"ח (לעומת כ- 248.1 מיליון ש"ח בשנת 2015) - עליה של כ- 19% בהיקף הפעילות. תחום ביטוח רכב רכוש מהווה כ- 53% מהפעילות הכוללת של החברה בענף הביטוח האלמנטארי. תרומתו של התחום לרווחיות הכוללת של החברה בשנת 2016 הייתה שלילית, וגרמה להפסד של כ- 21.2 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של כ- 24.3 מיליון ש"ח בשנת 2015.

5. בהתאם לנתונים המתפרסמים על ידי משטרת ישראל (יחידת אתג"ר, היחידה המשטרתית למאבק בגניבות רכב), בשנת 2016 ירד היקף גניבות כלי רכב בשיעור של 6.4% והסתכם ב- 14,983 מקרי גניבה, לעומת 16,018 מקרי גניבה בשנת 2015.

6. החברה פועלת לשיווק ומכירת פוליסות ביטוח רכב רכוש באמצעות מספר ערוצי שיווק, וביניהם: ביטוח באמצעות סוכני ביטוח (משווקים); ביטוח מוסדי (קולקטיבים); שיווק ישיר ללקוחות פרטיים ומוסדיים. בשנת 2016 זכתה החברה במכרז ביטוח כלי רכב של עובדי המדינה בהיקף של 16% ובשנת 2017 לא נגשה החברה למכרז ביטוח כלי הרכב של עובדי המדינה. בשנים 2013 - 2016 הגדילה החברה, משמעותית, את ערוץ שיווק הסוכנים, תוך הקטנת תת-תחום הנישות ובעיקר מוניות ומשאיות, בהמשך לפעילותה בהיבט זה בשנים קודמות. מגמות אלו מאפשרות לחברה להמשיך במדיניות של פיזור סיכונים התיק הביטוחי וחלוקת פעילות השיווק למספר ערוצי שיווק שאינם תלויים זה בזה, ובאופן ספציפי, מאפשרות לחברה למזער את הסיכון של נטישת לקוחות. נכון למועד דוח זה, מהווה ערוץ שיווק הסוכנים את צינור השיווק המרכזי של החברה בתחומי רכב רכוש.

7. בשל התחרות ועקב הרעה בתוצאות העסקיות של החברה בשנת 2016, החברה פעלה לטיוב תיק הלקוחות שלה ולשיפור התמחור של פוליסות ביטוח רכב רכוש, ומקווה כי כתוצאה מכך יחול שיפור בתוצאות החיתומיות גם בשנים הבאות. תחום ביטוח רכב רכוש מהווה תחום פעילות חשוב מאחר והוא משמש כפלטפורמה ומסייע לפעילות החברה בתחומים רווחיים כגון ביטוח חובה, ביטוח דירות, וביטוח תאונות אישיות.

2.2.1.2 מאפייני המוצרים

1. ביטוח רכב רכוש הוא אחד מתחומי הביטוח השכיחים ביותר והתחום הגדול ביותר מבין תחומי הביטוח הכללי במונחי פרמיה, בכל חברת ביטוח העוסקת בביטוח אלמנטארי. תחום ביטוח רכב רכוש בישראל מייצר פרמיה בשיעור של כ-38% מתוך כלל הפרמיה בענף הביטוח האלמנטארי בישראל. אשר על כן, תחום ביטוח רכב רכוש הינו גורם המשפיע באופן משמעותי על הרווחיות והתוצאות של החברה וזאת מאחר שברמת השייר שיעורו גדול משמעותית מהאמור לעיל.
2. בביטוח רכב רכוש קביעת סכום הנזק והפיצוי בגינו, נעשית על-פי רוב, בסמוך למועד התביעה ("זנב תביעות קצר").
3. לאור שכיחות הנזקים הגבוהה יחסית, קיימת מודעות צרכנית גבוהה ביותר ביחס לביטוח רכב רכוש, ועל כן מתאפיין מוצר זה בפעילות מכירה פשוטה יחסית, שאינה דורשת פעולות שכנוע מצד המשווק בנחיצותו.
4. פוליסות ביטוח רכב רכוש מבוססות על נוסח פוליסה הקבוע בתקנות שהותקנו מכוחו של חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "הפוליסה התקנית" ו-"חוק הפיקוח", בהתאמה). בכפוף לאישור המפקח, רשאיות חברות ביטוח לשנות מנוסח הפוליסה התקנית, ובלבד ששינויים אלו מטיבים את תנאיה.
5. התעריף לביטוח רכב רכוש הוא תעריף אקטוארי דיפרנציאלי, הכפוף לאישור המפקח. תעריף כאמור, נקבע על בסיס מספר פרמטרים הכוללים, בין היתר: דגם הרכב, נפח מנוע, שנת ייצור, סוג מיגון, מספר נהגים ברכב, מין וגיל הנהגים, ניסיון תביעות בעבר וכיוצא באלה. בתהליך ההפקה והחיתום של פוליסת ביטוח רכב רכוש משולבים הן התעריף הדיפרנציאלי והן נהלים שנועדו לבחון את ניסיון תביעות העבר של המבוטח (לדוגמא: דרישת הצגת אישור היעדר תביעות במהלך שלוש השנים האחרונות ממבטח קודם ואישור מיגון הרכב).
6. ביטוח צד ג' מכסה נזקים שנגרמו לרכוש צד ג', עד לגובה הסכום הנקוב בפוליסה כגבול האחריות.
7. לאחר הפעלת פוליסת הביטוח על-ידי המבוטח, ולאחר שהחברה פיצתה את המבוטח בהתאם לתנאי הפוליסה, רשאית החברה להיכנס בנעלי המבוטח ולתבוע בשמו את הגורם שהסב את הנזק ולהיפרע ממנו בגין הנזק - תביעת שיבוב.

8. תחום ביטוח רכב רכוש הוא תחום עתיר הוצאות - הן כמות העובדים הגבוהה המוקצית לפעילות והן הוצאות תפעול גבוהות שנובעות מיישום הוראות רגולציה רבות כגון חוזר יישוב תביעות.

2.2.1.3. השווקים העיקריים של מוצרי התחום מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

עיקר פעילות החברה בתחום ביטוח רכב רכוש הוא בביטוח מקיף של רכבים פרטיים ומסחריים במשקל של עד 3.5 טון. החברה משווקת את פוליסות הביטוח בעיקר למגזר הפרטי ולמגזר המוסדי, הכולל קולקטיבים ומפעלים גדולים המחזיקים בציי רכב פרטיים. כן פעילה החברה בנישות ייעודיות למגזר העיסקי כגון אוטובוסים זעירים, מוניות ומשאיות קלות.

2.2.1.4. שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ובתמהיל המוצרים

לא צפויים שינויים מהותיים.

2.2.1.5. מגבלות, חקיקה, אילוצים שונים

פעילות החברה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, לרבות חוק הפיקוח ופקודת רכב מנועי, כמו גם להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילות החברה בתחום זה מפוקחת על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

לפרטים נוספים אודות מגבלות ופיקוח החלים ברמת כלל התאגיד, לרבות בענף זה, ראו סעיף 4.1 להלן.

2.2.2. תחרות

2.2.2.1. תחום זה מאופיין בתחרות בין כל חברות הביטוח העוסקות בביטוח אלמנטארי. חברות הביטוח מתחרות ביניהן על בסיס רמות שונות של תעריף דיפרנציאלי, שנקבע בהתבסס על מאפיינים של הנהג ורכבו, כגון שכיחות גניבות של דגם הרכב, מספר תביעות קודמות בשלוש השנים האחרונות של כל המורשים לנהוג ברכב דרך קבע ועוד, אשר נועדו לבדל משתנים של נהגים ולתת להם עדיפות במסגרת אותו תעריף.

2.2.2.2. פעילות חברות הביטוח הישיר בענף משמעותית יותר לעומת ענפי ביטוח אחרים, תוך ניצול היתרון שיש להן באי תשלום עמלות למשווקים. להערכת החברה, תחום ביטוח רכב רכוש ימשיך להוות תחום עיקרי בביטוח אלמנטארי ויתאפיין בתחרות משוכללת גם בעתיד². בין חברות הביטוח קיימת תחרות עזה, להשגת נתחי שוק גדולים יותר ולשימוש בפלטפורמת ביטוח רכב רכוש להשגת לקוחות בתחומי ביטוח אחרים שמקורם בביטוח רכב רכוש (כגון רכב חובה).

2.2.2.3. במדד שירות חברות הביטוח של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, לשנת 2015, דורגה החברה במקום השני בתחום זה.

² יובהר, כי הערכות החברה בדבר ענף ביטוח רכב רכוש כאמור לעיל, הינן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות החברה מתבססות על היכרותה את השוק בו היא פועלת ועל המגמות בשוק זה. עם זאת, יתכן והערכות אלה של החברה לא תתממשנה, הואיל והן תלויות בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת החברה, ובין היתר, שינוי במבנה השוק, שינויים אצל מתחרים ו/או ספקים ו/או לקוחות, שינויים רגולאטוריים, ולאור השפעתם של גורמי הסיכון שהחברה חשופה להם.

2.2.2.4. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2016 החזיקו 5 קבוצות הביטוח הגדולות בנתח שוק של כ- 60% מענף ביטוח רכב רכוש בישראל כאשר נתח השוק של "מנורה החזקות" היה הגדול ביותר והכנסותיה מדמי ביטוח עמדו על כ- 1.3 מיליארד ש"ח. החברה השנייה הייתה "ישיר איי.די.איי" עם דמי ביטוח בסך של כ- 783.4 מיליון ש"ח, לאחריה "הפניקס" עם דמי ביטוח בסך של כ- 751.8 מיליון ש"ח ו-"מגדל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 594.6 מיליון ש"ח. "הראל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 587.2 מיליון ש"ח, "אילוף" עם דמי ביטוח בסך של כ- 571.7 מיליון ש"ח, "כלל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 491.3 מיליון ש"ח, הכשרה עם דמי ביטוח של כ- 293.7 מיליון ש"ח, "איי.איי.ג'ל" עם דמי ביטוח בסך של כ- 246.1 מיליון ש"ח, "שלמה" עם דמי ביטוח של כ- 189.9 מיליון ש"ח ו "ביטוח חקלאי" עם דמי ביטוח של כ- 137.7 מיליון ש"ח.

2.2.2.5. פרמיות החברה באותה תקופה הסתכמו בסך של כ- 247.0 מיליון ש"ח. נתחי השוק של חברות הביטוח הקטנות והבינוניות באותה תקופה היו כדלקמן: "ישיר איי.די.איי" 12.7%, "אילוף" 9.3%, "הכשרה" 4.8%, "שירביט" 4%, "איי.איי.ג'ל" 4%, "שלמה" 3.1%, ו"ביטוח חקלאי" 2.2%. נתוני נתח השוק מלמדים כי בניגוד למקובל בתחומי ביטוח אלמנטארי או ביטוח חיים, יתרון הגודל של חברות הביטוח הגדולות אינו בא לידי ביטוי באופן מלא.

לפירוט אודות רווחיות תחום רכב רכוש בישראל ראו סעיף 2.2.1.1 (3) לעיל.

2.2.2.6. בעקבות הקיטון היזום שביצעה החברה בשנים האחרונות בחלקה בביטוח רכבי עובדי המדינה (למעט הזכיה בשנת 2016), ובעקבות הקפדה יתרה על החיתום והתעריף בתחום זה, גדל נתח השוק של החברה בתחום ועמד בתשעת החודשים הראשונים לשנת 2016 על כ-4%, לעומת כ-3.6% בשנת 2015. במקביל גיוונה החברה את פעילות השיווק וההפצה באמצעות פעולות שונות כגון: פרסום באמצעי התקשורת וגיוס סוכני ביטוח חדשים. למרות הקשיים האובייקטיביים ביכולת ליצור רווחיות בתחום, משקיעה החברה משאבים ומבצעת פעולות שונות במטרה לייצר תיק רווחי, איכותי וגדול ככל הניתן.

2.2.2.7. שיטות עיקריות של החברה להתמודדות עם התחרות:

1. קביעת תעריף דיפרנציאלי ובחינתו בתדירות גבוהה;
2. שיווק ישיר;
3. התמחות בביטוחים מוסדיים;
4. תודעת שירות גבוהה ומתן שירות איכותי למבוטחים, לסוכנים ולמוסדות;
5. תגמול מיוחד לסוכנים בעלי תיק איכותי;
6. פרסומים בערוצי תקשורת שונים.

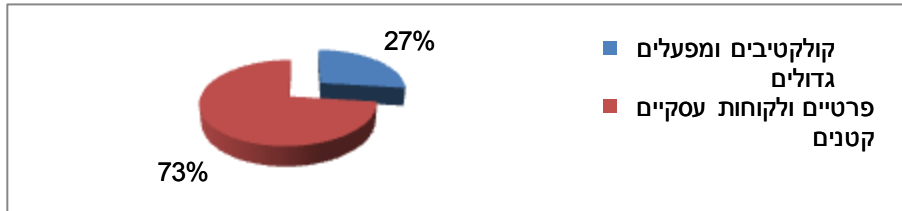
לקוחות 2.2.3

2.2.3.1 לחברה אין לקוח אשר שיעור ההכנסות ממנו בתחום הפעילות בשנת 2016 מהווה 10% או יותר מסך הכנסות החברה.

2.2.3.2 להלן פילוח פרמיות ברוטו בתחום הפעילות ושיעורן מסך הפרמיות ברוטו של החברה, של לקוחות החברה בהתאם לסוגם, לשנת 2016:

פרמיה ברוטו (באלפי ש"ח)	שיעור מסך פרמיה ברוטו של החברה	לקוח
111,815	38%	קולקטיבים ומפעלים גדולים
185,613	62%	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
297,427	100%	סך הכל

להלן פילוח נתונים עבור שיעור מסך הפרמיה ברוטו של החברה, ביחס לכל קבוצת לקוחות החברה בתחום רכב רכוש:

2.2.3.3 להלן פירוט בדבר שיעור לקוחות החברה להם ביטוח חובה ובנוסף ביטוח רכב רכוש, על-פי ערוצי השיווק של החברה:

1. ביטוח באמצעות סוכנים: כ-74% מהמבוטחים.
2. ביטוח ישיר: כ-96% מהמבוטחים.
3. ביטוח מוסדי: כ-100% מהמבוטחים המוסדיים.

2.2.3.4 להלן נתונים אודות ותק והתמדת לקוחות במונחי מחזור פרמיה (במיליוני ש"ח):

שנות ותק	פוליסות חדשות	שנה	שנתיים	שלוש שנים ומעלה	סה"כ
התפלגות ותק לקוחות	125.7	47.0	38.2	86.5	297.4

שיעור החידושים בשנת 2016 עמד על כ-69%. בשנה זו, חל גידול של כ-10% במצבת כלי הרכב המבוטחים על ידי החברה, אשר נבע בעיקרו מזכיה של החברה במכרז עובדי המדינה.

3. חלק ג' - מידע נוסף אודות ענפי ביטוח שלא נכללו בתחומי הפעילות

עסקי הביטוח אשר לא נכללו בתחומי הפעילות המדווחים:

3.1 ביטוח דירה

3.1.1 מהות הכיסוי הביטוחי - ביטוח רכוש הכולל אחת מהחלופות הבאות:

- א. כיסוי לנזקים למבנה הדירה.
 - ב. כיסוי לנזקים שנגרמו לתכולת הדירה.
 - ג. כיסוי הן לנזקים למבנה הדירה והן לנזקים שנגרמו לתכולת הדירה.
- לכיסוי מתווספים כיסויים נוספים, כגון חבויות (בעיקר ביטוח אחריות כלפי צד שלישי וביטוח חבות מעבידים כלפי עובדי משק הבית).

3.1.2 מאפיינים ייחודיים של המוצרים - על פי תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי

חוזה לביטוח דירות ותכולתן), התשמ"ו-1986, פוליסה בתחום ביטוח דירות היא תקנית ומותאמת לנוסח ולתנאים המפורטים שבתוספת לתקנות. לפוליסה התקנית ניתן להוסיף הרחבות לגבי היקף הכיסוי, החבויות, הסיכונים, והרכוש המבוטח, ואם נוספה לפוליסה התקנית הרחבה לעניין ביטוח אחריות כלפי צד שלישי או לעניין כיסוי סכום נוסף, בבית הרשום כבית משותף בפנקסי המקרקעין וכן בבית שאינו רשום כאמור ובלבד שיש בו שתי דירות לפחות, יהיו הרחבות כאמור לפי התנאים והנוסח המפורטים בתוספת לתקנות.

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום זה הם: הפרמיה שגובה החברה, עלות ביטוחי המשנה, ערוצי השיווק, כמות הפריצות ונזקי הטבע בשנה הנסקרת.

החברה זיהתה את התחום כגורם המשפיע לחיוב על רווחיותה, ובמהלך השנים האחרונות פעלה להגדלתו, בין היתר, באמצעות הצבת מוקדי שיווק. מאחר שחלק ניכר מבעלי דירות לא מבטחים את רכושם בביטוח דירות, זיהתה החברה את התחום כתחום אשר עשוי להוות עבורה מנוע צמיחה ולשפר את רווחיותה בעתיד. בנוסף, במרבית המקרים ערוצי שיווק שאינם עתירי עמלה מתאפיינים בשכיחות וחומרת תביעות נמוכים מאלו של ערוצי הפצה באמצעות סוכנים. בשנת 2016 גדל היקף פעילות החברה באמצעות ערוצי שיווק אלו. יחד עם זאת, החברה המשיכה לשווק פוליסות דירה גם בערוץ הסוכנים ואף הגדילה את פעילות הסוכנים בהתאם.

הוצאות המושתות על החברה - התחום עתיר הוצאות כגון סקרים, רכישת ביטוח כנגד קטסטרופה על השיירים של החברה וכן תשלום לנותני שירות בגין נזקי מים וחשמל, מכוח כתבי שירות המהווים חלק מפוליסת דירות.

עמלות - התחום עתיר עמלה בערוץ שיווק סוכנים, מאפיין אשר הביא את חברות הביטוח להפחתת עמלות השיווק. נכון למועד זה, פעילות החברה בתחום ביטוח הדירות באמצעות ערוץ שיווק סוכנים, אינה מהותית, אולם החברה פועלת, ועתידה להמשיך ולפעול גם בשנת 2017, להרחבת פעילותה בתחום זה באמצעות ערוץ הסוכנים.

פריצות - גידול בכמות הפריצות משפיע על מספר התביעות המוגשות ועל רווחיות התחום.

למרות שהתחום עתיר ביטוח משנה, הרווחיות החיתומית בו נשמרת לאורך זמן. התחום היווה בשנת 2016 כ-4.3% מהיקף הפעילות של החברה, ותרומתו לרווחיות עמדה על סך של כ-5.3 מיליון ש"ח, לעומת כ-3.8 מיליון ש"ח בשנת 2015.

במדד שירות חברות הביטוח של אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון, לשנת 2015, דורגה החברה במקום השני בתחום זה.

3.1.3

מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

פעילות החברה בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, כמו גם לרישוי בהתאם לחוק הפיקוח ולהוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילות החברה בתחום מפוקחת על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

1. ביום 27 בינואר 2015, פורסמו ברשומות תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן) (תיקון), התשע"ב-2015. התקנות כוללות תיקונים ושינויים בפוליסה התקנית לביטוח דירות ותכולתן, והן חלות על חוזה ביטוח שנכנסו לתוקף החל מיום 27 ביולי, 2015.

2. בשנת 2015, השלים המפקח תהליך של פיתוח מחשבון ביטוח דירה, אשר נועד לאפשר לציבור להשוות בין פוליסות לביטוח דירה של חברות הביטוח השונות. מטרת המחשבון להציג מידע נגיש ושקוף לצרכן, ובכך לסייע בהגברת התחרותיות בענף ביטוחי דירות והוזלת הפרמיה.

3. ביום 30 בנובמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 2016-1-21 "תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה". החוזר מסדיר את אופן הטיפול בתחום נזקי המים בביטוחי דירות לטובת שיפור השירות לאור אי שביעות רצון המבוטחים. בין היתר נקבע בחוזר מנגנון לבחירת שרברב בקרות מקרה הביטוח והוטלו בו חובות על חברות הביטוח לרבות ניהול רשימת שרברבים בהסדר, דירוג השרברבים שבהסדר והטלת אחריות על חברת הביטוח על איכות התיקון והשירות שייתן שרברב שבהסדר למבוטח. הוראות החוזר חלות על חוזה ביטוח שיחתמו החל מיום 1 ביוני 2017.

4. לפרטים נוספים אודות מגבלות ופיקוח החלים ברמת כלל התאגיד, לרבות בתחום זה, ראו סעיף 4.1 להלן.

3.1.4 תחום ביטוח דירות אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם ענפים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

3.2 ביטוח עסקים

3.2.1 מהות הכיסוי הביטוחי - ביטוח עסקים מספק מענה לנזקי תכולה ורכוש אחרים של בית העסק. הכיסוי הביטוחי הינו כנגד סיכונים כגון אש, רעידות אדמה, נזקי טבע ופריצות. ביטוח זה אינו כולל חבויות. ניתן להרחיב את הכיסוי הביטוחי גם לנזקים תוצאתיים כגון אובדן רווחים (כתוצאה משריפות או רעידות אדמה).

הכיסוי הביטוחי בתחום זה נמכר במסגרת אוגדן ביטוחי המכיל חבילת כיסויים תחת פוליסה אחת לבית העסק, אשר כולל גם ביטוח חבויות.

3.2.2 מאפיינים ייחודיים של המוצרים - תחום ביטוח זה מתאפיין בתחרותיות עזה ובהבדלים רבים בין חוזה הביטוח השונים, הנובעים ממאפייניו הספציפיים של הנכס המבוטח. בנוסף, קיימת בתחום זה תלות בביטוחי משנה, מאחר שהענף עתיר ביטוחי משנה.

הגורמים העיקריים המשפיעים על רווחיות תחום ביטוח העסקים הם: עלות ביטוחי המשנה, היקפי הפריצות, נזקי האש והמצב הכלכלי במשק. פרמיות הביטוח נקבעות בהתאם לרמת הסיכון של כל בית עסק באופן פרטני.

היקף הפעילות בתחום ביטוח העסקים בחברה בשנת 2016 הסתכם בכ- 3.6 מיליון ש"ח, לעומת כ- 3.3 מיליון ש"ח בשנת 2015 (עלייה של כ-11% בהיקף הפעילות).

בשנת 2016 הסתכמה פעילות החברה בתחום ברווח בסך של כ- 0.1 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של כ- 0.3 מיליון ש"ח בשנת 2015, הנובע בעיקרו משיפור ברווח החיתומי והקפדה על חיתום. בשנת 2017, מתעתדת החברה לשווק פוליסות עסקיות קטנות-בינוניות לעסקים שאינם עתירי חביות. הערוץ השיווקי המרכזי בתחום זה צפוי להשאיר ערוץ הסוכנים.

3.2.3 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים

הפעילות בתחום ביטוח עסקים כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, וכן להוראות המפקח, כפי שמתפרסמות מעת לעת. כמו כן טעונה הפעילות בתחום זה רישוי בהתאם לחוק הפיקוח ומפוקחת על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

3.2.4 תחום ביטוח עסקים אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם ענפים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

3.3 ביטוחי חביות

3.3.1 מהות הכיסוי הביטוחי - ביטוחי חביות מספקים מענה לאחריות מבוטחים כלפי צדדים שלישיים, בגין נזקים שנגרמו להם כתוצאה מרשלנות המבוטחים, כגון:

1. **ביטוח צד שלישי** - מכסה את חבות המבוטח בגין נזקים שנגרמו לצד שלישי. תעריפי פוליסות הביטוח מותאמים לסיכונים הכלליים בהתאם למאפייני בית העסק המבוטח ולסיכונים.
2. **חבות מעבידים** - כיסוי למבוטח בגין אחריות לנזקים שנגרמים לעובד בשל תוך כדי עבודתו אצל המבוטח.
3. **ביטוחים הנדסיים** - ראו סעיף 3.3.3 3.3.3 להלן.

ביטוחי החביות כוללים ביטוחים נוספים כגון, אחריות מקצועית, חבות המוצר וכיוצ"ב.

3.3.2 **מאפיינים ייחודיים של המוצרים** - ביטוחי החביות הם מורכבים ודורשים התמחות ספציפית. תחום ביטוח זה מתאפיין בזמן ניהול תביעות ארוך יחסית. קיימת תלות בין תחום ביטוחי זה לבין ביטוחי משנה, בעיקר בתביעות בעלות היקף כספי גדול.

ביטוחי החביות משווקים כחלק מאוגדן הכיסויים של בית העסק, וקשורים בקשר הדוק עם ביטוח העסקים. אשר על כן, מושפע תחום זה מהתחרות הקיימת בין חברות הביטוח בענף ביטוחי עסקים. בשנים האחרונות הסתכמה הפעילות בתחום בהפסדים ועל כן נקטה החברה במהלכים במטרה לשפר את החיתום בתחום ונערכה להקטנה משמעותית של הפעילות בתחום. בין היתר, נמנעה החברה מלחדש פוליסות הפסדיות והתמקדה בשיווק פוליסות ביטוח לעסקים קטנים. בשנת 2016 נזקף לחברה הפסד בתחום זה בסך של כ- 1.3 מיליון ש"ח, לעומת רווח בסך של כ- 0.7 מיליון ש"ח בשנת 2015. בשנת 2016 חל גידול של כ-25% בתפוקה, בהשוואה לשנת 2015 (9.9 מיליון ש"ח בשנת 2016, לעומת 7.9 מיליון ש"ח בשנת 2015). החברה מעריכה, כי פעולותיה כאמור לעיל יביאו בשנים הקרובות להמשך השיפור בשיעור הרווחיות בתחום.³

³ יובהר, כי הערכות החברה בדבר שיפור הרווחיות בתחום ביטוחי החביות כאמור לעיל, הן בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות החברה מתבססות על נסיון העבר, היכרותה את השוק בו היא פועלת ועל המגמות בשוק זה. עם זאת, יתכן והערכות אלה של החברה לא תתממשנה, הואיל והן תלויות בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת החברה, ובין היתר, שינוי במבנה השוק, שינויים אצל מתחרים ו/או ספקים ו/או לקוחות, שינויים רגולאטוריים, ולאור השפעתם של גורמי הסיכון שהחברה חשופה להם.

3.3.3 **ביטוחים הנדסיים** - הכנסות החברה מביטוחים הנדסיים נובעות בעיקרן משני תתי תחומים ביטוחיים: ציוד מכני הנדסי וביטוחי קבלנים. בשנים האחרונות התאפיין תחום זה ברווחיות, ועל כן הקצתה החברה משאבים לפיתוחו ופעלה להגברת מכירות פוליסות הביטוח ההנדסי. יצוין, כי תחום הביטוחים ההנדסיים הוא עתיר ביטוח משנה. בשנת 2016 סך הפרמיה עמד על כ- 26.1 מיליון ש"ח, לעומת כ- 19.6 מיליון ש"ח בשנת 2015 - גידול של כ-34%. הרווח שנזקף לחברה בגין פעילותה בתחום בשנת 2016, עמד על כ- 2.3 מיליון ש"ח לעומת כ- 2.7 מיליון ש"ח בשנת 2015 - קיטון של כ-15%.

3.3.4 **מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים**

הפעילות בתחום חבויות כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, וכן להוראות המפקח כפי שמתפרסמות מעת לעת, כמו כן טעונה הפעילות בתחום זה רישוי בהתאם לחוק הפיקוח ומפוקחת על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

לפרטים אודות חוזר ביטוח 2015-1-2 שעניינו "חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי", ראו סעיף 2.1.1.5 (3) לעיל. לפרטים נוספים אודות מגבלות ופיקוח החלים ברמת כלל התאגיד, לרבות בתחום זה, ראו סעיף 4.1 להלן.

3.3.5 תחום ביטוח חבויות אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם תחומים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".

3.4 **ביטוח נסיעות לחו"ל**

3.4.1 **מהות הכיסוי הביטוחי** - תחום זה מספק מענה לבעיות וצרכים רפואיים של מבוטחים בעת שהותם בחו"ל. בנוסף, מציע הביטוח פיצוי למבוטח במקרה שנאלץ, מסיבות רפואיות, לבטל את נסיעתו לחו"ל ומכסה נזקי רכוש לכבודה במהלך נסיעת המבוטח לחו"ל.

3.4.2 מאפיינים ייחודיים של המוצרים - תחום ביטוח זה מתאפיין בתקופות ביטוח קצרות ביותר, בערוצי שיווק ייחודיים, ובעונתיות משמעותית (מרביית הפעילות מתרכזת במהלך עונת הקיץ, החגים ועונת הסקי). החברה משווקת פוליסות ביטוח נסיעות לחו"ל גם באמצעות אתר האינטרנט שלה.

בשנת 2016 הסתכמה הפרמיה בגין מוצר זה, בסך של כ- 25.5 מיליון ש"ח והרווח שנזקף לחברה עמד על סך של כ- 1.4 מיליון ש"ח. מדובר בגידול בתפוקה של כ-23% לעומת שנת 2015, בה הסתכמה הפרמיה בסך של כ- 20.7 מיליון ש"ח. מאחר שתחום זה עתיר הוצאות, שולי הרווח של החברה בשנים האחרונות, כולל בשנת 2016 היו קטנים ביותר. החברה פועלת לפיתוח מוצר זה ולהגדלת היקף הפעילות ונתח השוק שלה, תוך הקטנת הוצאותיה, ובפרט עלויות השיווק.

3.4.3 **מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים**

הפעילות בתחום נסיעות לחו"ל כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום ולהוראות המפקח כפי שמתפרסמות מעת לעת. כמו כן טעונה הפעילות בתחום זה רישוי בהתאם לצו הפיקוח על עסקי ביטוח (תכניות ביטוח חדשות ושינוי תכניות), תשמ"ב-1981 והיא מפוקחת על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

1. ביום 1 בינואר, 2017 פורסם חוזר סוכנים ויועצים 2016-10-13 "מעורבות גוף שאינו בעל רישיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו ביטוח קבוצתי". החוזר קובע הוראות להתקשרות של גוף מפוקח עם גוף חיצוני, בקשר לשיווק או מכירה של מוצרי ביטוח שאינו קבוצתי. ההוראות כוללות הוראות לעניין אופן הפעילות של הגורם החיצוני מול לקוחות הגוף המפוקח ולעניין אופן התשלום בעד פעילות זו. מועד התחילה של החוזר, בכל הנוגע לשיווק ביטוח נסיעות לחו"ל הוא ביום 1 בנובמבר 2017.
 2. באותו מועד פורסם חוזר ביטוח 2016-1-26 "תיקון הוראות החוזר המאוחד- שער 6 חלק 3 פרקים 1, 3, ו-4 - ביטוח נסיעות לחו"ל". החוזר קובע הוראות בדבר ניסוח תכנית ביטוח נסיעות לחול ואופן שיווקה, באופן שיבטיח כסוי ראוי והליך מכירה הוגן. הוראות החוזר יחולו על חוזי ביטוח שיימכרו או יחודשו החל מיום 1 באוגוסט, 2017.
- לפרטים נוספים אודות מגבלות ופיקוח החלים ברמת כלל התאגיד, לרבות בתחום זה, ראו סעיף 4.1.1 להלן.
- 3.4.4 תחום ביטוח נסיעות לחו"ל אינו מהווה, בנפרד ובמקובץ עם תחומים בעלי מאפיינים דומים משמעותית, רכיב עסקי מהותי של החברה, ואינו עולה כדי "תחום פעילות".
 - 3.5 החברה פועלת בתחומי ביטוח נוספים בעלי היקף פעילות נמוך ובכלל זה: ביטוח בריאות ביטוח ימי, ביטוחי תאונות אישיות ועוד.
 - 3.6 במהלך שנת 2016, לא חל שינוי מהותי בתמהיל תחומי הביטוח המתוארים לעיל בהשוואה לשנים 2015 ו-2014.

4. חלק ד': מידע נוסף ברמת כלל התאגיד

4.1. מגבלות ופיקוח החלים על פעילות התאגיד

לפרטים בדבר עודף ההון הקיים מעל להון הנדרש וכן החלופה לפיה חושב ההון הנדרש, ראו באור 12 לדוחות הכספיים.

כפיפות הפעילות לחוקים ספציפיים

נוסף על המגבלות, החקיקה והאילוצים השונים המפורטים בסעיפי פעילויות החברה השונות לעיל (ראו סעיפים 2.1.1.5, 2.1.1.52.2.1.5, 3.1.3, 3.2.3, 3.3.4, ו-3.4.3 לעיל), כפופות כלל פעילויות החברה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחומי פעילות החברה, לרבות חוק הפיקוח, חוק חוזה הביטוח, חוק איסור הלבנת הון, וכן להוראות המפקח כפי שמתפרסמות מעת לעת. פעילויות החברה מפוקחות על-ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.

להלן יובא תיאור תמציתי של הוראות הדין החלות על החברה ואשר הינן בעלות השלכה מהותית על דוחותיה הכספיים:

4.1.1. **תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1988** - קובעות הוראות החלות על מבטח בדבר תוכן ופרטי הדוחות הכספיים השנתיים והתקופתיים, ואת העקרונות החשבונאיים לעריכתם.

4.1.2. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998** (להלן: "תקנות הון מינימלי") - קובעות הוראות לפיהן מחויב המבטח בהחזקת הון ראשוני והון עצמי מינימליים, כקבוע בתקנות. תקנות הון מינימלי אף מתייחסות לחלוקת דיבידנד ומוסיפות וקובעות את אופן חישוב דרישות ההון השונות.

4.1.3. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012** - קובעות מסגרת אחידה לכללי השקעה החלים על כל הגופים המוסדיים, לרבות כספי נוסטרו. במסגרת זו בוטלו ההבחנות בין כללי השקעה החלים על נכסי קופות גמל וקרנות פנסיה לבין אלו החלים על כספי פוליסות שמשותפות ברווחים וכן שונו חלק מכללי ההשקעה הקיימים, כדי להתאימם לדרכי פעילות שוק ההון ופעילות המשקיעים המוסדיים. בין היתר, קובעות התקנות קווים מנחים בדבר השקעות מבטח כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה וכן כללים פרטניים לגבי כל אחד מאפיקי ההשקעה האפשריים למבטח.

4.1.4. **ביום 29 בספטמבר, 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים "כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים" הקובע הוראות מפורטות בענייני השקעות שונים, בין היתר בנושאי חריגה משיעורי השקעה; מסלול השקעה מתמחה; מסלול השקעה מתמחה מחקה מדד; השקעה בשותפות ובזכות במקרקעין באמצעות תאגיד שאינו שותפות; מתן הלוואות, השאלת ניירות ערך והשקעה בנכסי חוב לא סחירים; עסקה עם צד קשור; השקעה בצד קשור ובבעל עניין ושליטה והחזקת אמצעי שליטה על ידי מבטח.**

4.1.5. **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013** - מחליפות את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, ועניינן עדכון הוראות הדין הקיימות בנושא חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. השינוי העיקרי על פי התקנות וחוזרים מכוחו הוא ביטול עתודת עודף הכנסות על הוצאות (לפרטים נוספים ראו סעיף 2.1.1.5 (3) לעיל).

- 4.1.6 חוזר "הרכב הון עצמי מוכר של מבטח" 3-1-2011 - קובע כללים ועקרונות להרכב הונו העצמי ("הון ראשוני", "הון משני", "הון שלישוני" וכיוצ"ב) של מבטח ולמאפייני רכיבו, לרבות קביעת שיעוריהם המזעריים והמירביים של הרכיבים השונים, העולים בקנה אחד עם עקרונות דירקטיבת Solvency II (להלן: "הדירקטיבה"), אשר ישמשו בסיס לקביעת הרכב ההון העצמי של המבטח, עם יישומה של הדירקטיבה בישראל.
- 4.1.7 בשנת 2014 נכנס לתוקף החוזר המאוחד שפרסם המפקח, המרכז ומשלב הוראות שבחוזרי המפקח השונים (להלן: "החוזר המאוחד"). החוזר המאוחד מאוגד על פי תוכן העניינים של הרגולציה הכוללת שבתחום סמכויות המפקח.
- 4.1.8 ביום 10 באפריל, 2014 פורסם חוזר גופים מוסדיים 2-9-2014 "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים", שמטרתו לקבוע הוראות לעניין גיבוש מדיניות תגמול של נושאי משרה, בעלי תפקיד מרכזי ועובדים אחרים בגופים מוסדיים, ומניעת תמריצים שיעודדו נטילת סיכונים שאינם עקביים עם יעדיו ארוכי הטווח של גוף מוסדי, עם מדיניות ניהול הסיכונים שלו, ועם הצורך בניהול מושכל של כספי חוסכים באמצעותו.
- 4.1.9 ביום 7 באוקטובר, 2015 פורסם חוזר גופים מוסדיים 31-9-2015 "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים - תיקון", הקובע הוראות משלימות למדיניות התגמול לרבות בנושא תגמול לדירקטור והגבלות על הרכיב המשתנה בתגמול.
- 4.1.10 ביום 10 במאי, 2015 פורסם "תיקון הוראות החוזר המאוחד - פרק 4 - ניהול נכסי השקעה (כללים למתן אשראי על ידי גופים מוסדיים)", הקובע הוראות לעניין הנהגת מגבלות פנימיות למתן אשראי ללווים, קובע נדבך נוסף של נהלי חיתום ואנליזה להלוואות מותאמות ומגדיר מקרים שבהם רשאי גוף מוסדי להסתמך על ערבות שנתקבלה. החוזר מגדיר הנחיות כלליות בנוגע לדרך פעולה בעת הפרתה של תניה לפירעון מידי וחובת גילוי ביחס לאשראי שנלקח למימון רכישת מניות שליטה בתאגיד.
- 4.1.11 ביום 30 ביוני, 2015 פורסמה "הכרעה עקרונית בעניין תשלום מע"מ וירידת ערך ברכב שלא תוקן" (שה. 21438-2015), הקובעת שבתביעות בגין מקרים של רכב שלא תוקן, בהם נקבע גובה הנזק על ידי שמאי וחברת הביטוח לא ערערה על קביעתו, על חברת הביטוח לשלם תגמולי ביטוח גם עבור ירידת ערך הרכב, ככל שקיימת, ואת המע"מ החל, גם אם התובע לא תיקן את רכבו בפועל.
- 4.1.12 ביום 2 באוגוסט, 2015, פורסם חוזר ביטוח 14-1-2015 "בדיקת נאותות העתודות (LAT) בדוחות הכספיים של חברות ביטוח", הקובע את אופן חישוב בדיקת נאותות העתודות (LAT) ואת הגילוי בדוחות הכספיים של חברות הביטוח כדי ליצור אחידות באופן החישוב ולשפר את מהימנות הדיווח.
- 4.1.13 ביום 8 באוקטובר, 2015 פורסם סימן ג' "מדידת התחייבות" לפרק 1, בשער 5 חלק 2, של החוזר המאוחד "מדידה, הון וניהול נכסים והתחייבויות". בסימן זה פורסמו הוראות מדידה של התחייבויות ביטוח כללי וביטוח בריאות.
- 4.1.14 ביום 13 בדצמבר, 2015 פורסם חוזר גופים מוסדיים 34-9-2015 "תיקון הוראות החוזר המאוחד פרק 4 ניהול נכסי השקעה (ועדת אשראי פנימית, בקרת השקעות וטיפול בחובות בעייתיים)". עיקר התיקונים מתייחסים למסגרת הממשל התאגידי הקיימת בהתאם להמלצות הוועדה לבחינת אופן השקעת גופים מוסדיים בהלוואות מותאמות ("ועדת גולדשמידט").

- 4.1.15 ביום 2 במרץ, 2016 פורסם תיקון 4-1-2016 להוראות החוזר המאוחד פרק 1 בחלק 2 של שער 5 - מדידה הקובע שעל חברת הביטוח ליישם את ההוראה באשר לאופן חישוב חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות בענפי ביטוח כללי, לכל המאוחר עד לרבעון ראשון 2016.
- 4.1.16 ביום 21 באפריל, 2016 פורסם חוזר ביטוח 5-1-2016 "הנחייה לביצוע IQIS לשנת 2015", המחייב חברות ביטוח לבצע IQIS לשנת 2015, המתבסס על התקנות הסופיות באירופה ועל ההנחיות הסופיות של EIOPA ולהגיש את ממצאיו לממונה עד ליום 23 באוגוסט, 2016.
- 4.1.17 ביום 8 ביוני, 2016 פורסמה טיוטת חוזר 11905-2016 "חלוקת דיבידנד על ידי חברת הביטוח - טיוטה" שענינה עדכון תנאים נוספים מקדימים טרם חלוקת דיבידנד בחברת ביטוח.
- 4.1.18 ביום 9 ביוני, 2016 פורסם חוזר ביטוח 7-1-2016 "צירוף לביטוח" שענינו עדכון הוראות להסדרת התנהלות חברות הביטוח בעת צירוף מועמד לביטוח וחידוש פוליסה קיימת.
- 4.1.19 ביום 5 ביולי, 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 9-9-2016 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור". החוזר אמנם ביטל חוזר קודם משנת 2011 אך לא שינה מהוראותיו ורק הוסיף לו נספח עם הוראות פרטניות לגופים המוסדיים לעניין יישוב תביעות.
- 4.1.20 ביום 1 באוגוסט, 2016 פורסמה הנחית ממונה ש.ה 14054-2016 "ניהול המשכיות והערכות לשעת חירום", המורה לגופים המוסדיים לקיים תרגיל המשכיות עסקיות, המדמה מלחמה כוללת, בתאריך 8 בנובמבר, 2016. בהתאם להנחיה ערכה החברה תרגיל במתכונת מורחבת בהשתתפות אגף שוק ההון, ביטוח, וחסכון ובנוכחות שני חברי דירקטוריון.
- 4.1.21 ביום 2 באוגוסט, 2016 פורסם חוזר ביטוח 9-1-2016 שענינו "משתנים בענף רכב חובה". החוזר מעדכן את המשתנים והקטגוריות בהם רשאים מבטחים להשתמש בקביעת פרמיה בביטוח רכב חובה.
- 4.1.22 ביום 3 באוגוסט, 2016 פורסם חוזר ביטוח 11-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה". התיקון מבטל את הסעיף שהגביל את חברות הביטוח להעמיד את תעריף ביטוח החובה על תקרה של 90% מהתעריף בביטוח השיורי ("הפול").
- 4.1.23 ביום 3 באוגוסט 2016, פורסם חוזר ביטוח 12-9-2026 "התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון", המורה שסוכן לא יתווך בין כל אדם לבין מבטח, אלא אם קיים בינו לבין אותו מבטח הסכם בכתב, שבין תנאיו חיוב הסוכן להחזיק כספים של המבוטחים בחשבון נפרד שינוהל על ידו כנאמן של המבטח, כפי שיוורה המפקח.
- 4.1.24 ביום 31 באוגוסט, 2016 פורסם חוזר גופים מוסדיים 14-9-2016 "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים" המפרט עקרונות והוראות להתמודדות עם סיכוני סייבר בגוף מוסדי וניהולם, במטרה להגן על נכסי הגוף המוסדי. תחולת מרבית הוראות החוזר החל מיום 1 באפריל, 2017.

- 4.1.25. ביום 21 בספטמבר, 2016 פורסמה הוראה ש.ה. 15239-2016 "הנחיות גילוי בגין 2 SOLVENCY בדוחות הכספיים של חברות הביטוח" הקובעות הוראות לענין הגילוי בנדרש בדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2016 ובדוחות הכספיים לשנת 2016 בדבר יחס כושר פירעון של החברה שחושב במסגרת IQIS5. בנוסף קובעות ההוראות כי אם ימצא חוסר משמעותי בהון בתוצאות ה-IQIS5 ועל כן דרש החברה לנקוט פעולות היערכות ייעודיות בעלות השפעה מהותית על ריווחיותה העתידית, ינתן על כך גילוי בדו"ח הדירקטוריון.
- 4.1.26. ביום 29 בספטמבר, 2016 פורסם חוזר 15-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המעודכן בענף ביטוח רכב חובה" שעניינו עדכון תעריפי ביטוח החובה בביטוח השיורי (הפול) במטרה להתאים את דמי הביטוח לסיכון המבוטח ולסיכון של כלי הרכב בהתאם למערכות הביטוחות הותקנות בו.
- 4.1.27. ביום 29 בספטמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 14-1-2016 "השבת כספים מקרנית למבוטחים" המפרט הוראות להשבת כסף עודף שקיים בחשבון קרנית לציבור המבוטחים בביטוח חובה לרכב.
- 4.1.28. ביום 29 בספטמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 15-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" המעדכן את דמי הביטוח לכלי רכב פרטיים בביטוח השיורי (הפול) החל מ-1 בינואר, 2017.
- 4.1.29. ביום 31 באוקטובר, 2016 פורסמה טיוטת חוזר ביטוח 247-2015 "עדכון הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות הביטוח". הטיוטה מעדכנת את הגילוי הנדרש בדוח כספי שנתי של חברת ביטוח לצורך שיפור הבהירות של הדוח.
- 4.1.30. ביום 31 באוקטובר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 17-1-2016 "ממשק אינטרנטי לאיתור מוצרי ביטוח" המפרט את הדרישות מחברות הביטוח לצורך הפעלת ממשק אינטרנטי מרכזי לאיתור מוצרי ביטוח, שמקים המפקח.
- 4.1.31. ביום 31 באוקטובר, 2016 פורסמה עמדת ממונה ש.ה. 20537-2016 בענין "פיקוח על פעילות השקעות", המציגה פרקטיקות נאותות ולקויות שהתגלו בביקורות שערך אגף שוק ההון בגופים מוסדיים, בהן בחן, בין היתר, את אופן הפיקוח של הגופים המוסדיים על פעולות ההשקעות שלהם.
- 4.1.32. ביום 30 בנובמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 21-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד - הוראות בענף ביטוח דירה" העוסק בהוראות לאופן הטיפול בתחום נזקי המים לטובת שיפור השירות לאור אי שביעות רצון המבוטחים.
- 4.1.33. ביום 30 בנובמבר, 2016 פורסם חוזר ביטוח 18-1-2016 "תיקון הוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה" העוסק במתן אפשרות לחברות הביטוח לקבוע דמי ביטוח שונים לכלי רכב שהינם חלק מצי רכב בהודעה מראש לרשות שוק ההון.
- 4.1.34. ביום 1 בינואר, 2017 פורסם חוזר סוכנים ויועצים 13-10-2016 "מעורבות גוף שאינו בעל רשיון בשיווק ומכירה של מוצר ביטוח שאינו קבוצתי" שעניינו הוראות להתקשרות גוף מפוקח עם גוף חיצוני בקשר לשיווק או מכירת מוצר ביטוח שאינו קבוצתי. ההוראות יכנסו לתוקף מיום 1 בנובמבר, 2017.

- 4.1.35. ביום 1 בפברואר, 2017 פורסם חוזר ביטוח 1-1-2017 "אחזור מידע אישי" המבטל חוזר קודם. החוזר מחייב כל חברת ביטוח לאפשר למבוטחיה שימוש בחשבון אישי מקוון שבאמצעותו יתאפשר לשלוח נתונים על כל מוצרי הביטוח שברשות המבוטח בחברה ועל תביעות שהגיש וכן יאפשר לו לשלוח ולהעביר מסמכים והודעות לחברה באמצעות כלים טכנולוגיים.
- 4.1.36. באותו מועד פורסם חוזר ביטוח 3-1-2017 "ביטול פוליסת ביטוח" הקובע הוראות אחידות לביטול פוליסה על ידי המבוטח והגדרת הפעולות הנדרשות לביצוע הביטול בחברה. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 ביולי, 2017.
- 4.1.37. ביום 6 בפברואר, 2017 פורסם חוזר חשה 253-2016 "הוראות ליישום משטר כושר פרעון כלכלי של חברות הביטוח מבוסס SOLVENCY II". החוזר מכונן משטר כושר פרעון חדש לחברות הביטוח בהתבסס על הוראות דירקטיבה אירופאית המכונה SOLVENCY II שאומצה על ידי איחוד האירופי ומיושמת החל מ - 2016 מהמדינות החברות באיחוד. הדירקטיבה טומנת בחובה שינוי יסודי ומקיף של האסדרה הנוגעת למשטר כושר פירעון של חברות ביטוח, ובין מטרתיה העיקריות - שיפור ההגנה על כספי מבוטחים, באמצעות הבטחת קיומם של אמצעים להבטחת כושר פירעון המשקפים באופן נאות את הסיכונים שלהם חשופות חברות ביטוח. הוראות החוזר יחולו באופן הדרגתי בתקופת פריסה שבין 30 ביוני, 2017 ועד 30 בדצמבר, 2021.
- 4.1.38. ביום 1 במרץ, 2017 פורסם חוזר ביטוח 4-1-2017 "צירוף לביטוח - תיקון" לפיו יתווסף לחוזר הקיים נספח ד' "נהגים שאין לעשות בהם שימוש בעת צירוף לביטוח" בנספח פורטו נהגים אסורים על חברות ביטוח בקשר עם הליך צירוף לביטוח.
- 4.1.39. באותו מועד פורסם חוזר ביטוח 5-1-2017 "הוראות לניסוח תכניות ביטוח - תיקון" שעניינו תיקון הוראות קיימות למנוע מצב שבו חוזה הביטוח מגביל את יכולת המבוטח לממש את הזכויות המוקנות לו בפוליסה.
- 4.1.40. באותו מועד פורסם חוזר גופים מוסדיים 5-9-2017 "בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות הציבור" (תיקון) במטרה לקבוע כללים ברורים בידי גופים מוסדיים במסגרת יישוב תביעות. תחילתן של הוראות החל מיום 1 בספטמבר, 2017.

4.2. חסמי כניסה וציאה

- 4.2.1. חסמי הכניסה העיקריים בפעילות החברה הם: דרישות רישוי על-פי הוראות חוק הפיקוח; דרישות הדין בעניין ההון העצמי הנדרש ממבטח (ראו סעיפים 4.1.2 ו-4.1.6 לעיל וכן באור 12 לדוחות הכספיים); הקמת מערכות מידע תומכות (ראו סעיפים 4.9.4 ו - 4.9.6 להלן); הקמת מערך מכירות ושירות; התקשרויות עם מבטחי משנה (ראו סעיף 4.5 להלן).
- 4.2.2. בחודש מאי, 2000 נתן המפקח היתר להחזקת אמצעי שליטה במבטח לבעל השליטה (להלן: "היתר השליטה"), המתיר לו להחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי השליטה בחברה, בהתאם לתנאים שנקבעו בהיתר השליטה. בהיתר השליטה נקבעו, בין היתר, תנאים ומגבלות ביחס לאופן החזקת אמצעי השליטה בחברה; ביחס להעברה, מכירה, או הנפקה של אמצעי שליטה; ביחס לשיעור ההחזקה המינימלי של בעל השליטה בחברה; ביחס לאופן מימון החזקת אמצעי השליטה; וביחס לדמי הניהול שבעל השליטה יהא רשאי לקבל מהחברה.
- כמו כן, במסגרת היתר השליטה וכתב ההתחייבות מכוחו, התחייב בעל השליטה להשלים את ההון העצמי הנדרש מהחברה בהתאם לתקנות הון מינימלי או כל תקנה אחרת שתבוא במקומן.

- 4.2.3. **חסמי יציאה עיקריים בפעילות החברה:** התחייבויות החברה כלפי לקוחותיה (במוצרים שונים התחייבויותיה הינן בעלות אופי ארוך טווח) ומשך הזמן הארוך הנדרש בחלק מהענפים לסילוק תביעות עבר (ראו סעיפים 2.1.1.2 (6) ו- 3.3.2 לעיל).
- 4.3. **גורמי הצלחה קריטיים בפעילות החברה ושינויים החלים בהם**
- 4.3.1. פעילות בתחומים מגוונים (ראו סעיף 3 לעיל);
- 4.3.2. פעילות והתמקצעות בנישות ביטוחיות ליצירת בידול מול חברות ביטוח מתחרות (ראו סעיף 3.5 לעיל);
- 4.3.3. מערך שיווק מגוון הפעיל במספר ערוצי שיווק ופיתוח מערכות שיווק חדשניות (ראו סעיף 4.7 להלן);
- 4.3.4. התאמת מוצרים קיימים לצרכי הלקוחות ופיתוח מוצרים חדשים, לרבות בתחום ביטוח הפרט (ראו סעיף 3 לעיל);
- 4.3.5. רמת שירות איכותית (ראו סעיפים 2.1.2.6 ו- 2.1.2.7 לעיל);
- 4.3.6. פיתוח מערכות מידע תומכות למערכות המחשוב של החברה (ראו סעיפים 4.9.4 ו- 4.9.6 להלן);
- 4.3.7. שימור ופיתוח הון אנושי איכותי, בין היתר, באמצעות הדרכות מקצועיות (ראו סעיף 4.6.7 להלן);
- 4.3.8. שימור לקוחות במסגרת מחלקת המכירות והחידושים;
- 4.3.9. תעדוף לקוחות ותיקים ואיכותיים;
- 4.3.10. הקטנת פעילות בעסקים עתירי חבויות אשר לא ייצרו רווח לאורך זמן (ראו סעיף 3.3.2 לעיל);
- 4.3.11. הקפדה על חידושי פוליסות איכותיות;
- 4.3.12. המשך שיפור תדמית;
- 4.3.13. הגדלת היקף המכירות האיכותיות;
- 4.3.14. הגדלת הרווח מהשקעות.

4.4. **השקעות**

4.4.1. **מבנה ניהול ההשקעות**

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעות הכוללת של החברה. בנוסף ובהתאם להוראות חוק הפיקוח ותקנות ההשקעות מונתה ועדת השקעות של דירקטוריון החברה להשקעות ההון העצמי של החברה ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה.

תפקידי ועדת ההשקעות לקבוע, באישור הדירקטוריון, את מדיניות ההשקעות של החברה במסגרת המדיניות העסקית הכוללת שלה, לאשר עסקאות מסוימות והחזקה בניירות ערך מסוגים שונים, להנחות את מנהל ההשקעות ביישום מדיניות ההשקעות, לקבוע אמות מידה לבחינת יישום מדיניות ההשקעות שנקבעה ולבצע בקרה על יישום המדיניות.

4.4.2. ניהול ההשקעות

החברה מנהלת כספי נוסטרו בלבד.

כספי ההתחייבויות הביטוחיות והון החברה מושקעים בנכסים שונים לרבות מניות, פיקדונות בבנקים, אגרות חוב סחירות, אגרות חוב לא סחירות (חברות ממשלתיות וחברות ציבוריות) נגזרים פיננסיים והשקעות אלטרנטיביות כגון קרנות גידור וגופים למתן הלוואות. בנוסף משקיעה החברה בנדל"ן במדינת פלורידה שבארה"ב. ראה סעיף 1.1.2.7 לעיל.

חלק מההשקעות מנוהלות באמצעות בתי השקעות חיצוניים מובילים, בעיקר באג"ח ממשלתי, באג"ח קונצרני ובמניות, בארץ ובח"ל.

4.4.3. החברה משקיעה באמצעות חברות שבבעלותה (במישרין ובאמצעות חברות בת) בזכויות במקרקעין ברחבי הארץ ובארה"ב.

לפרטים נוספים אודות השקעות החברה ראו סעיף 4.9 להלן ובאורים 7 ו- 10 לדוחות הכספיים.

4.5. ביטוח משנה

4.5.1. כללי

ביטוח משנה הוא אחד הכלים שבאמצעותם מקטינה החברה את הסיכונים הביטוחיים שלה ומצמצמת את חשיפתה לסיכונים, לרבות בעת כניסתה לתחומי ביטוח חדשים.

החברה מחדשת את חוזה ביטוח המשנה, בדרך כלל על בסיס שנתי, ומפזרת את הסיכונים בין מבטחי המשנה שונים.

4.5.2. מדיניות החשיפה למבטחי משנה

בהתאם למדיניות החשיפה למבטחי משנה, עורכת החברה חוזים עם מבטחי משנה שונים בדירוג בינלאומי של (A-) ומעלה בכל הענפים.

4.5.3. הסדרי ביטוח משנה הנפוצים בחברה:

4.5.3.1. ביטוח משנה חוזי (Treaty)

בתחילת כל שנה מתקשרת החברה עם מבטחי משנה בחוזה ביטוח משנה שנתיים, שעניינם כיסוי הפוליסות המשווקות על ידה, בהתאם לענפי הביטוח השונים. החוזים נחלקים לשני סוגים עיקריים:

1. **ביטוחי משנה יחסיים** - בענפי ביטוח רכוש (Proportional Reinsurance).

2. **ביטוחי משנה לא יחסיים ("הפסד יתר") - ("Excess of Loss")** - בענפי ביטוח חבויות והגנה מפני קטסטרופות, דוגמת אסונות טבע ורעידת אדמה.

4.5.3.2. ביטוח משנה פקולטטיבי

חוזי ביטוח עם מבטחי משנה לכיסוי חשיפה ספציפית. השימוש בביטוח משנה פקולטטיבי נועד לתת מענה בפוליסות בהן סכומי הביטוח חורג מסכום הביטוח המקסימלי הנקוב בחוזה ביטוח המשנה ו/או כאשר הסיכון הספציפי אינו מכוסה במסגרת חוזה ביטוח המשנה.

4.5.4. ביטוח רכב חובה

בשנת 2016 רכשה החברה ביטוח משנה כדלקמן:

4.5.4.1. ביטוח משנה לא יחסי

1. ביטוח משנה מסוג "Excess of Loss", המקנה לחברה כיסוי עד לסכום של 200 מיליון ש"ח עם השתתפות עצמית של החברה בגובה 4 מיליון ש"ח.
2. הפרמיה נקבעת על פי מספר כלי הרכב המבוטחים.
3. כ-55% ממבטחי המשנה בתחום זה הם בדירוג (AA-) ומעלה. יתר מבטחי המשנה מדורגים (A-) ומעלה.
4. בתקופת הדיווח, הופעל חוזה ביטוח משנה זה פעם אחת, בגין תביעה משנת נזק 2008.
5. בתקופת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרים עם מבטחי משנה בחוזה זה.

4.5.4.2. ביטוח משנה יחסי

1. החל משנת הדוח התקשרה החברה בחוזה ביטוח משנה יחסי מסוג Quota Share ("מכסה").
2. החוזה מקנה לחברה שיעור עמלה קבוע מהפרמיה המועברת למבטחי המשנה.
3. מבטח המשנה העיקרי בחוזה זה הוא Swiss Re. 50% מהחשיפה מכוסה על ידי מבטחי משנה בדירוג (AA-) ו-10% מהחשיפה על ידי מבטחי משנה בדירוג (A+).
4. שייר החברה וחלקם של מבטחי המשנה מוגנים בחוזה "Excess of Loss" כמפורט בסעיף 4.5.4.1 לעיל.

4.5.5. ביטוח משנה - רכב רכוש

בענף זה מתקשרת החברה בחוזה ביטוח משנה לא יחסי מסוג "Excess of Loss" לצורך כיסוי ביטוחי מפני נזקי טבע כגון, ברד, שיטפון וכיוצ"ב.

בהתאם לחוזה ביטוח המשנה, מקבל מבטח המשנה פרמיה הנקבעת בהתאם לכמות הרכבים המבוטחים בענף ביטוח רכב רכוש. בחוזים מסוג זה לא משולמות עמלות בגין פרמיות ביטוח משנה. כ-30% מפרמיית ביטוח משנה בתחום ביטוח רכב רכוש, שנזקפה לטובת מבטחי משנה בשנת 2016, הינה בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצת (AA) והשאר בגין מבטחי משנה בדירוג מקבוצת (A).

במהלך שנת הדיווח הופעל חוזה זה על ידי החברה פעם אחת בגין שנת נזק 2015.

4.5.6 ביטוח משנה - ביטוחי רכוש

4.5.6.1 ביטוח משנה - אש וסיכונים נלווים

1. לחברה התקשרויות בביטוח משנה יחסי "Quota Share" ו- "SURPLUS" המספק מענה לכל הענפים הקשורים לביטוחי רכוש/אש ובהם כלולים: דירות, עסקים, משכנתא (ביטוח מבנה) ותתי ענפים הכלולים בהם.
2. מבטחי המשנה שחלקם בפרמיה עולה על 10%:
GIC Re (A-), Hannover Re (AA), Swiss Re (-AA)
3. שייר החברה מוגן ע"י חוזה מסוג "Excess of Loss".

4.5.6.2 ביטוח משנה - הנדסי

1. החברה רכשה ביטוח משנה יחסי "Quota Share", המספק מענה לכל הענפים המתייחסים לענף הנדסי: ביטוח ציוד מכני הנדסי (צמ"ה), ביטוח קבלנים, שבר מכני וציוד אלקטרוני.
2. מבטחי המשנה שחלקם בפרמיה עולה על 10%:
GIC Re (A-), R+V Versicherung AG (AA-), Swiss Re (AA-).
3. שייר החברה מוגן ע"י חוזה מסוג Excess of Loss.

4.5.7 חוזה הגנה על שייר החברה - רכוש בפני נזקי טבע ו/או רעידת אדמה

- חשיפה לאסונות/קטסטרופות (כגון רעידת אדמה) היא קריטית לכל מבטח. על מנת להגן על פעילותה בענפי הרכוש וההנדסי, רכשה החברה חוזה הגנה על שייר החברה. להלן פרטי החוזה:
1. שיעור ההסתברות לנזק המקסימאלי בנזקי קטסטרופה ורעידת אדמה (MPL) בשנת 2016 עמד על כ-2.4% מסכום הביטוח בשייר, באופן התואם את מדיניות החברה.
 2. חוזה ביטוח משנה זה הוא לא יחסי מסוג "Excess of Loss".
 3. הכיסוי נותן מענה לחשיפת החברה ברמת השייר, בארבעה ענפי ביטוח בהם פעילה החברה:

א. ביטוח דירות (כולל ביטוח משכנתאות).

ב. ביטוח בתי עסק.

ג. ביטוח הנדסי.

ד. ביטוח רכב רכוש.

4. סכום הביטוח (לפני שקלול השתתפות עצמית של המבוטחים) אליו היו חשופים מבטחי המשנה נכון ליום 31.12.2016:

א. בביטוח יחסי דירות (כולל משכנתאות) ועסקים - כ- 3,830 מיליון ש"ח.

ב. בביטוח יחסי הנדסי וקבלנים – כ- 263 מיליון ש"ח.

ג. בביטוח לא יחסי - כ- 90 מיליון ש"ח.

5. כ-40.5% מסכום החשיפה של מבטחי המשנה כאמור לעיל, מכוסה על ידי מבטחי משנה בדירוג (AA-) ומעלה, ויתרת סכום החשיפה מכוסה על ידי מבטחי משנה בדירוג (A-) ומעלה.

6. החשיפה של מבטח המשנה העיקרי עימו התקשרה החברה, היא בשיעור של כ-24.5% מסכום החשיפה הכולל של מבטחי המשנה לסיכון זה.

7. מבטח המשנה העיקרי בכיסוי זה הוא Swiss Re (AA-). מבטחי משנה נוספים אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסך החשיפה לרעידת אדמה הם: Hannover re (AA-), R+V Versicherung AG (AA-) ו-GIC (-A) Re.

4.5.8 ריכוז תוצאות ביטוח משנה בביטוח כללי (אלפי ש"ח):

סה"כ			יתר ענפי החבויות			רכב חובה			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
6,440	6,828	95,935	2,098	2,727	3,040	4,302	4,101	92,895	פרמיות ביטוח משנה
(6,882)	4,782	(1,900)	(7,373)	6,900	1,207	492	(2,118)	(3,107)	תוצאות
סה"כ			יתר ענפי רכוש			רכב רכוש			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
25,486	24,986	31,345	25,055	24,558	30,606	431	428	739	פרמיות ביטוח משנה
7,565	2,697	3,357	7,061	2,425	3,277	504	272	80	תוצאות

פירוט הפרמיות ששולמו למבטחי משנה בתחום ביטוח הרכוש בחלוקה לפי סוגי פרמיה (באלפי ש"ח):

סה"כ			שאר ענפי רכוש			רכב רכוש			
2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016	
6,196	6,126	7,464	6,196	6,126	7,464	-	-	-	רעידת אדמה
2,799	1,875	1,880	2,368	1,447	1,141	431	428	739	ביטוח משנה לא יחסי
16,491	16,985	22,001	16,491	16,985	22,001	-	-	-	ביטוח משנה יחסי

פירוט מבטחי משנה שחלקם בפרמיה מהווה יותר מ-10% מסך הפרמיה בגין עסקי ביטוח משנה בשנת 2016:

פרמיה שנרשמה לטובת מבטח (באלפי ש"ח) לשנת 2016	דירוג S&P נכון למועד פירסום הדוח	שם מבטח המשנה
88,537	AA-	Swiss Re
14,831	+A	Axis Capital Re
3,258	AA-	R+V Versicherung AG
6,606	A-	GIC Re

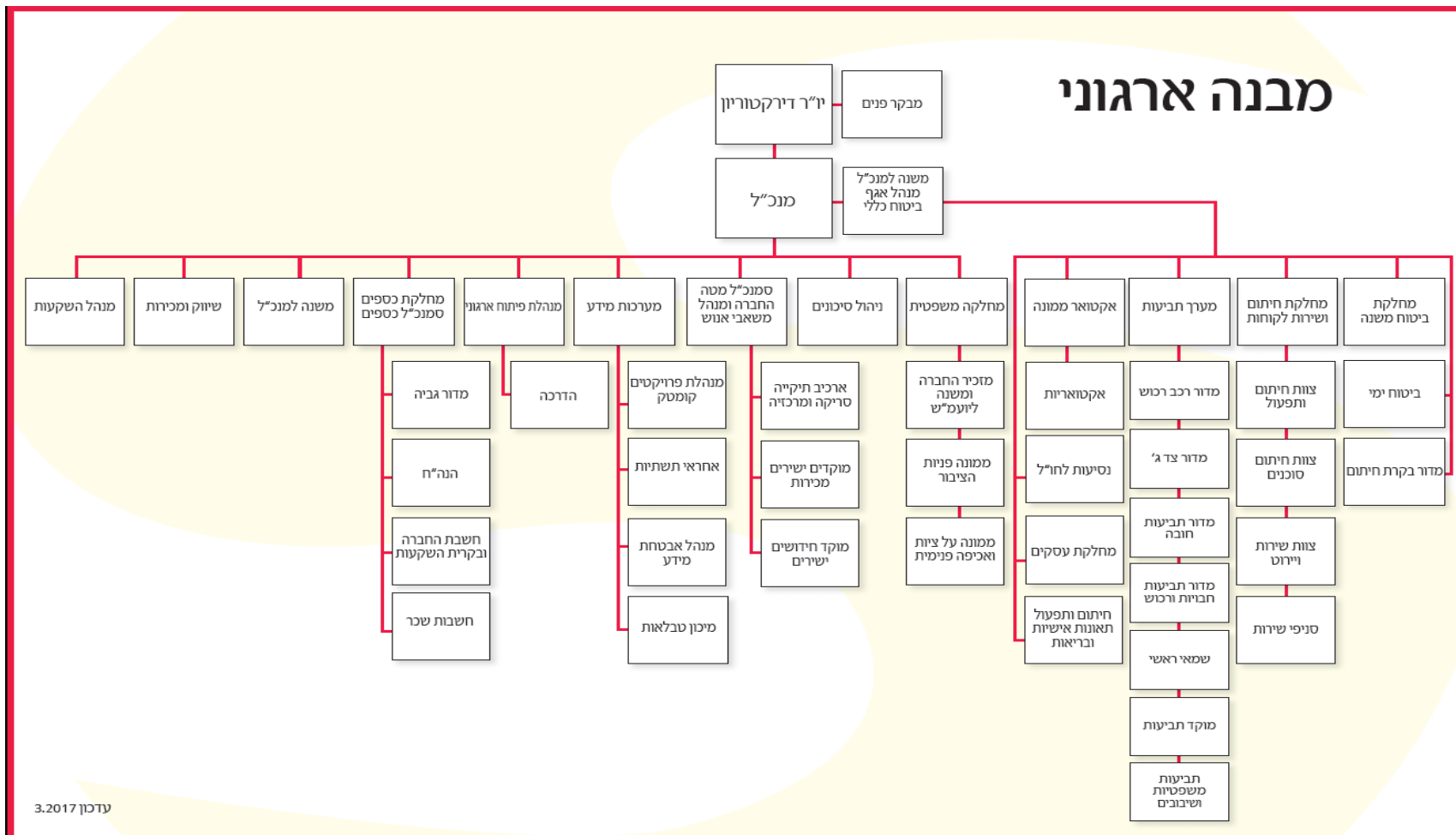
4.5.9. החברה לא הגיעה לתקרות ביטוח המשנה שנקבעו לשנת 2016, במהלך תקופת הדיווח ולא ידוע לחברה על תביעות תלויות ועומדות כנגדה, נכון למועד זה, המתקרבות לתקרה שנקבעה בחוזה ביטוח המשנה.

4.5.10. שינויים מהותיים בהסדרים לאחר תקופת הדוח

החל מ-01.01.2017 הגדילה החברה את חלקם של מבטחי המשנה בחוזה היחסי בענף רכב חובה מסוג "Quota Share" עד ל-75%.

4.5.11. לפרטים נוספים בדבר ביטוח משנה ראו באורים 5 ו-6 לדוחות הכספיים.

תיאור המבנה הארגוני בחברה:

4.6.1 נכון ליום 31.12.2016 העסיקה החברה 231 עובדים.

4.6.2 פילוח העובדים על-פי תחומי פעילות:

תחום	כמות עובדים 2016	כמות עובדים 2015
ביטוח כללי	39	40
תביעות ושירות לקוחות	98	97
הנהלה ומטה	31	28
שיווק	30	28
כספים והשקעות	25	22
ביטוח בריאות	3	2
חברה בת	5	4
סה"כ	231	221

4.6.3 **אימוץ מדיניות תגמול** - ביום 29 בפברואר, 2016 אישר דירקטוריון החברה, בהמלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול לבעלי תפקיד מרכזי בחברה (כהגדרת מונח זה במדיניות התגמול; להלן: "מדיניות התגמול"). מדיניות התגמול מסדירה את מבנה התגמול בחברה וקובעת את רכיבי התגמול אשר החברה רשאית להעניק לבעלי תפקיד מרכזי בה, וביניהם, שכר בסיס, זכויות סוציאליות ותנאים נלווים, מענקים ותנאי סיום כהונה. לפרטים נוספים אודות מדיניות התגמול ראו באתר החברה⁵⁴. מדיניות התגמול מאמצת את עקרונות התגמול שכפי שעולה מהוראות המפקח שפורסמו בחוזרים שענינם מדיניות תגמול בגופים מוסדים.

לפרטים נוספים אודות הוראות המפקח ראו סעיף 4.1.8 ו- 4.1.9 לעיל.

4.6.4 **הסכמי העסקה** - עובדי החברה, לרבות נושאי משרה בכירים, מועסקים על בסיס הסכמים אישיים. העובדים מתוגמלים על בסיס שכר קבוע ותנאים סוציאליים כמקובל ובהתאם להוראות מדיניות התגמול. לפרטים נוספים אודות תגמולים לנושאי המשרה הבכירה, ראו תקנה 21 לחלק ד' לדוח התקופתי - "פרטים נוספים על התאגיד" (להלן: "חלק ד' לדוח התקופתי").

4.6.5 **הסכם קיבוצי** - בחודש אוגוסט 2016, נחתם הסכם קיבוצי בין החברה לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה וועד עובדי החברה (להלן: "ועד העובדים"). תקופת ההסכם היא לשלוש שנים החל מיום 1 באוגוסט, 2016 ועד ליום 31 ביולי, 2019. ההסכם מסדיר את תנאי העבודה של כל עובדי החברה למעט מנהלים בדרג שהוגדר בהסכם ולמעט עובדים בתפקידים שהוגדרו בהסכם.

4.6.6 **התייעלות וקיצוצים**

בשנת 2017 מתכננת החברה התייעלות וחסכון בהוצאות, נוכח הצפי לקיטון בפרמיה הכוללת (לאור יציאת החברה מביטוח קולקטיב עובדי המדינה). ההתייעלות המתוכננת כוללת צמצום בעלויות של שירותי ספקים, נותני שירותים וקיצוץ שקול במצבת כוח האדם, תוך הקפדה על שמירת רמת השירות הגבוהה אליהם הגיעה החברה בשנים האחרונות.

4.6.7 **הדרכה** - החברה נוהגת לערוך הדרכות באמצעות נותני שירותים חיצוניים ובאמצעות עובדי החברה. בשנת 2016 התקיימו הדרכות וסדנאות מקצועיות לחלק מעובדי החברה, המנהלים וסוכני הביטוח. חלק מהעובדים החדשים בתחומי שירות, סילוק תביעות ומכירות השתתפו בקורסי הכשרה.

4.6.8 **לפרטים** אודות ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, ראו תקנה 29 לחלק ד' לדוח התקופתי.

4.7 **שיווק והפצה**

4.7.1 **כללי**

פעילות השיווק וההפצה של החברה לפרט ולקולקטיבים ולגורמים המחזיקים בציי רכב, מתבצעת באמצעות הערוצים כדלקמן:

1. **סוכני ביטוח** - עיקר פעילות השיווק.

2. **מכירה ישירה** - באמצעות מוקדים ישירים.

3. **ביטוח מוסדי** (בעיקר רכב רכוש ורכב חובה) - קולקטיבים ומפעלים גדולים המחזיקים בציי רכב, באמצעות סוכנים ובאמצעות מכירה ישירה על-ידי החברה.

4.7.2 **שיווק באמצעות סוכני ביטוח**

4.7.2.1 בחברה פועלת מחלקת שיווק סוכנים שמגייסת סוכנים חדשים באמצעות מפקחי רכישה ומשמרת את מערך הסוכנים הקיים. בשנת 2016 התמקדה החברה בהגדלת ערוץ ההפצה של סוכני ביטוח איכותיים, לצד הפסקת עבודה של סוכני ביטוח הפסדיים.

4.7.2.2 במהלך השנים האחרונות חל שינוי וטיוב של תיק הסוכנים של החברה שבא לידי ביטוי בפעולות הבאות:

1. הגדלת מספר הסוכנים העובדים עם החברה בענפי הפרט ובעיקר בתחום רכב רכוש ודירות.

2. בשנת 2015 קטנה, ביוזמת החברה, הפעילות בערוץ הסוכנים בענפי הנישות, כגון מוניות. ואילו בשנת 2016 גדלה פעילות הסוכנים בענף המוניות.

3. סיום התקשרויות עם סוכנים שלא עמדו ביעדי היקף הפעילות ו/או ביעדי רווחיות שהוגדרו על-ידי החברה ו/או לא הקפידו לפעול על פי הנחיות החיתום של החברה. תהליך זה יימשך באופן רציף כחלק מתכנית העבודה לשנים הקרובות.

4.7.2.3 הסוכנים מתקשרים עם לקוחות בתמורה לעמלה בשיעור משתנה שמשלמת להם החברה. העמלה נקבעת בהתאם לענף הביטוח ולעסקה. בעסקאות מיוחדות (כגון עסקאות עם קולקטיב) משלמת החברה לסוכנים עמלה מיוחדת, לרוב נמוכה מהעמלה השוטפת. לעמלות הסוכנים מתווסף מע"מ שאינו מקוזז, היות שהחברה מוכרת לעניין זה כמוסד כספי.

4.7.3 שיווק והפצה - ביטוח רכב חובה

4.7.3.1 מבנה העמלות:

1. ביטוח ישיר וביטוח מוסדי ישיר - לא משולמת עמלה.
2. ביטוח מוסדי באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-1.8%
3. ביטוח באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-4.4%
4. שיעור העמלה הממוצע בתחום זה, כולל מע"מ, הנו כ-3.7%.

4.7.3.2 לחברה סוכן אחד שהיווה כ-15% מתפוקת התחום בשנת 2016. למרות היקף תפוקת הסוכן, לחברה אין תלות בפעילותו.

4.7.4 שיווק והפצה - ענף ביטוח רכב רכוש

4.7.4.1 מבנה העמלות:

1. ביטוח ישיר במכירה ישירה - לא משולמת עמלה.
 2. ביטוח מוסדי באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-5.2%
 3. ביטוח באמצעות סוכנים - שיעור עמלה ממוצע של כ-17.9%.
- 4.7.4.2 פעילות השיווק וההפצה של החברה בתחום ביטוח רכב רכוש באמצעות מכירה ישירה היוותה כ-13% מתפוקת התחום לשנת 2016.
- 4.7.4.3 לחברה סוכן אחד אשר היווה כ-12% מתפוקת התחום בשנת 2016.
- 4.7.4.4 למרות היקף הפעילות במכירה ישירה והיקף פעילותם של הסוכנים האמורים, לחברה אין תלות כלשהי בערוצי ההפצה הנ"ל.

4.8 ספקים ונותני שירותים

החברה קשורה בהסכמים שונים במסגרת פעילותה השוטפת, לרבות הסכמים לקבלת שירותים, הסכמים לרכישת מוצרים והסכמים עם ספקי חומרה ותוכנה. החברה התקשרה עם מספר ספקי חומרה ותוכנה הן למטרת רכישת מוצרים חדשים והן לצורך קבלת שירותי תחזוקה שוטפת ושירותים נוספים של מערכותיה.

ספקים עיקריים עימם קשורה החברה לתחזוקת התוכנה של המערכת הביטוחית שלה:

א. "קומטק בע"מ" - בית תוכנה המספק שירותים אלה לחברה ולחברות ביטוח נוספות.

ב. "קוד אואזיס בע"מ" - בית תוכנה המספק שירותים אלה לחברה.

ג. "דורטל בע"מ" - חברה לתמיכה בתוכנות השונות בהן משתמשת החברה באופן שוטף.

באם יוצר צורך של החברה להתקשר עם ספקי תוכנה אחרים, יתכן והדבר יהיה כרוך בתוספת עלות מהותית.

סה"כ התשלומים לבתי התוכנה ולחברת התמיכה הסתכמו בשנת 2016 לסך של כ- 2,560 אלפי ש"ח ובשנת 2015 הסתכמו לסך של כ- 3,124 אלפי ש"ח.

4.9. רכוש קבוע

4.9.1 וי.אר.סי. (חברה בת בבעלותה המלאה של החברה) מחזיקה בזכויות חכירה (עד ליום 1 באפריל, 2037) ממנהל מקרקעי ישראל, בשטח משרדים של כ-3 דונם ברוטו, באזור התעשייה הדרומי בנתניה. נכס זה הוא אחד מנכסי המקרקעין העיקריים של הקבוצה. השטח הבנוי במתחם זה הוא כ- 3,118 מ"ר. שטח המשרדים משמש את החברה, החברות המאוחדות שלה וחברות קשורות נוספות, בפעילותן העסקית. בשנת הדיווח קיבלה החברה דרישה מעיריית נתניה לתשלום היטל השבחה, בסך של כ- 2.4 מיליון ש"ח בגין שימוש חורג של החברה בשנים 2005-2016, במקרקעין האמורים (המוחזק על ידי החברה והמצוי בבעלות חברת בת). בעקבות קבלת הדרישה, עתרה החברה בעתירה מנהלית לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד ובחודש יולי, 2016 הגיעו הצדדים להסכמה שקיבלה תוקף של פסק דין לפיה העתירה תמחק ללא צו להוצאות.

4.9.2 בבעלות החברה נכסי מקרקעין נוספים הפזורים ברחבי הארץ, לשימושה (לרבות סניפי החברה) ולמטרות השכרה, וכן נכסי מקרקעין בארה"ב למטרות השקעה, המוחזקים על ידה באופן ישיר ובאמצעות חברות הבת שלה בארה"ב שהוקמו לשם כך. לפרטים נוספים אודות נכסי המקרקעין שבבעלות החברה, ראו באור 6 - "רכוש קבוע" ובאור 7 - "נדל"ן להשקעה", לדוחות הכספיים של החברה.

4.9.3 בבעלות החברה נכס מקרקעין ברחוב ירמיהו בתל-אביב. על המקרקעין האמורים בנתה החברה דירות להשכרה במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, על סמך אישור מפעל מאושר שקיבלה החברה ממרכז ההשקעות.

4.9.4 השקעות במערכות מחשב

בשנת 2016 השקיעה החברה סכום של 2,467 אלפי ש"ח בשדרוג והטמעה של מערכות המידע והמחשוב המשמשות אותה ובפיתוח מוצרים חדשים. השקעה זו כוללת: הטמעה ויישום של הוראות רגולציה בהתאם לתכנית עבודה והשקעה בתשתיות המחשוב ובכלל זה רכישת שרתים חדשים, הרחבת נפחי אחסון, ושיפור מערכות אבטחת המידע ושרידות לרבות רכישת מערכת WAF וכן בהגנה פיזית ובבידוד מחלקת מחשב ומערכות מידע.

4.9.5 מערכות הליבה המרכזיות של החברה: **קומטק, קוד אוואזיס, מוניטין, פריים ומערכת IFN** לניהול תהליכים ומסמכים.

4.9.6 החברה צפויה להשקיע בשנת 2017 כ- 3.2 מיליון ש"ח בתוכנות, לרבות פיתוחים הנדרשים מכוח הוראות רגולציה (**מידע זה הוא מידע צופה פני עתיד**).

4.10. עונתיות

4.10.1. ההכנסות מפעילות החברה (ביטוח רכב חובה ורכוש) מתאפיינות באחוז הכנסות גבוה ברבעון הראשון של השנה, ביחס להכנסות ברבעונים אחרים ובעיקר בחודש ינואר, כתוצאה מחידוש ביטוחים של לקוחות מוסדיים ולקוחות עסקיים של החברה.

4.10.2. לעונתיות המתוארת אין השפעה על הרווחיות של כל רבעון מאחר שמנגנון עתודות הביטוח מווסת את אופן חלוקת הפרמיה על פני השנה כולה.

4.10.3. בתביעות לא ניתן להצביע על עונתיות, למעט השפעה לא מהותית של נזקי מזג אוויר בחודשי החורף שמתבטאת בשיעור תביעות רכוש גבוה יותר, אך לא בהיקף מהותי.

4.10.4. נתונים כספיים משתנים (באל"ש"ח) בביטוח כללי בפילוח עונתי לשנתיים שקדמו לדוח:

2014		2015		2016		
תביעות דמי ביטוח ושולמו ותלויות	דמי ביטוח ושולמו ותלויות	תביעות דמי ביטוח ושולמו ותלויות	דמי ביטוח ושולמו ותלויות	תביעות דמי ביטוח ושולמו ותלויות	דמי ביטוח ושולמו ותלויות	
100,654	169,785	91,682	166,970	128,089	215,507	רבעון ראשון
108,465	109,681	115,118	110,442	123,391	115,329	רבעון שני
103,327	107,079	99,632	115,741	121,255	131,876	רבעון שלישי
99,352	94,605	92,568	97,251	94,688	102,926	רבעון רביעי
411,798	481,160	399,000	490,404	467,423	565,638	סה"כ

4.11. נכסים בלתי מוחשיים

4.11.1. מאגרי מידע

בבעלות החברה 2 מאגרי מידע הרשומים על שמה בהתאם להוראות חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. מאגרי המידע כוללים נתונים על לקוחות, עובדים, סוכנים וספקים של החברה.

המאגרים חיוניים ביותר לניהול ותפעול שוטף של עסקי החברה והתנהלותה.

4.11.2. סימן מסחר

ביום 20 במרץ, 2016 נרשם על שם החברה, ברשות הפטנטים שבמשרד המשפטים, סימן המסחר "שירביט חברה לביטוח בע"מ".

לפרטים אודות נכסים בלתי מוחשיים נוספים של החברה, ראו באור 4 לדוחות הכספיים.

4.12. **גורמי סיכון**

להלן גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשופה החברה ומידת השפעתם הפוטנציאלית על החברה:

השפעת גורם הסיכון על פעילות החברה			גורם סיכון
השפעה נמוכה	השפעה בינונית	השפעה גבוהה	
סיכונים מקרו			
	X	X	האטה כלכלית במשק המקומי
	X		תנודתיות בשווקים הפיננסים
	X		תנודתיות בשערי חליפין
	X	X	סיכון ריבית
X			סיכון מדד
	X		סיכון אשראי
סיכונים ענפיים			
	X		סיכונים קטסטרופה
	X		צד נגדי ביטוח משנה
	X		סיכון תחרותי
	X		סיכונים משפטיים
		X	שינויים רגולטוריים
	X		סיכון חיתומי
סיכונים מיוחדים לחברה			
	X		סיכונים תפעוליים
	X		סיכונים אבטחת מידע
	X		פגיעה במוניטין
	X		סיכון חיתומי
		X	סיכונים ביטוחיים
	X		תלות בערוצי מכירה
	X		סיכונים ALM
	X		סיכונים ציות וממשל תאגידי

4.12.1. לפרטים אודות גורמי הסיכון להם חשופה פעילות החברה, ראו באור 25 - "ניהול סיכונים" לדוחות הכספיים.

4.12.2. יובהר, כי המידע בדבר גורמי הסיכון החיצוניים להם חשופה החברה הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. הערכות וציפיות החברה בנושא זה מתבססות על נסיון העבר, על היכרות החברה עם השווקים בהם פועלת ועל הערכותיה באשר להתפתחותה הכלכלית והעסקית. עם זאת, יתכן וציפיותיה ותחזיותיה של החברה לא תתממשנה, וזאת, בין היתר, בשל תלותן בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת התאגיד (והמפורטים בסעיף זה), המצב הביטחוני והכלכלי של המשק הישראלי ושינויים מאקרו-כלכליים.

4.13. הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

4.13.1. בחודש מאי 2014, התקשרה החברה בהסכם ניהול עם שירביט אחזקות בע"מ, בעלת השליטה המלאה בחברה, על פיו תשלם החברה לבעלת השליטה סכום חודשי בסך של 150 אלפי ש"ח, בתמורה להעמדת שירותי ניהול לחברה, החל מחודש ינואר 2014. לפרטים נוספים ראו באור 26(ה) לדוחות הכספיים.

4.13.2. בביטוח משנה בענף ביטוח חובה, התקשרה החברה, החל משנת הדוח, בביטוח משנה יחסי מסוג Quota Share ("מכסה"). לפרטים נוספים אודות ההתקשרות ראה סעיף 4.5.4.2 לעיל.

4.13.3. נכון למועד דוח זה, החברה אינה קשורה בהסכמים מהותיים ו/או בהסכמי שיתוף פעולה, למעט כמפורט לעיל.

5. חלק ה': היבטי ממשל תאגידי

5.1. דירקטורים חיצוניים

5.1.1. שם: חן לבון. תעודת זהות: 058233784. שנת לידה: 1963.

מען: אילנות 43, ראש העין. נתינות: ישראלית.

חברות בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת מאזן, בוועדת הביקורת, בוועדת תגמול⁶ ובוועדת סולבנסי.

מכהן כדירקטור משנת 2013.

השכלה: דוקטורנט באוניברסיטת בן גוריון במסלול מינהל עסקים; תואר מוסמך בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון תואר בוגר בכלכלה ומנהל עסקים מאוניברסיטת בן גוריון;

5.1.2. שם: רן אפרתי. תעודת זהות: 028073260. תאריך לידה: 1971.

מען: הרצל 76, בת ים. נתינות: ישראלית.

חברות בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת השקעות, בוועדת ביקורת, בוועדת תגמול⁷ ובוועדת מאזן.

מכהן כדירקטור משנת 2013.

השכלה: תואר בוגר בניהול וכלכלה מהאוניברסיטה הפתוחה.

5.1.3. שם: יוסף ג'קסון. תעודת זהות: 000189662. שנת לידה: 1941.

מען: גלעד 4, רמת גן. נתינות: ישראלית.

חברות בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת ובוועדת תגמול⁸.

מכהן כדירקטור משנת 2012.

השכלה: תואר בוגר ותואר מוסמך בפילוסופיה וגיאוגרפיה מהמכון להיסטוריה של המדעים.

5.2. מבקר הפנים בחברה

5.2.1. פרטי מבקר הפנים

שם: רו"ח מאיר איליה, שותף במשרד רו"ח רוזנבלום, הולצמן.

מבקר הפנים הוא נותן שירותים חיצוני לחברה.

מועד תחילת כהונה: מרץ 2013.

6 החל מיום 28.11.16 ועדת הביקורת ממלאת את תפקידי ועדת התגמול

7 ראה הערה 5 לעיל

8 ראה הערה 5 לעיל

5.2.2. היקף ההעסקה

בשנת 2016 הושקעו 1,870 שעות ביקורת פנים בחברה.

קביעת היקף שעות ההעסקה, אפשרה מידה קלה של גמישות, והתבססה על הפרמטרים הבאים: תוכנית עבודת מבקר הפנים לשנת 2016, במסגרת תוכנית עבודתו הרב השנתית; הצעה לתוכנית עבודה של מבקר הפנים לשנת 2016; דרישות רגולציה; שיקול דעת ועדת הביקורת.

היקף העסקה לשנת 2016

שעות ביקורות בחברה (בגין פעילות בישראל בלבד)	שעות ביקורות בחברה מוחזקת (בגין פעילות בישראל בלבד)
1,870	----

היקף שעות העסקה לשנת 2015

שעות ביקורות בחברה (בגין פעילות בישראל בלבד)	שעות ביקורות בחברה מוחזקת (בגין פעילות בישראל בלבד)
2,030	----

5.2.3. תגמול - תגמול מבקר הפנים המכהן בשנת 2016, הסתכם לכדי סך כולל של 412 אלפי ש"ח.

לדעת הדירקטוריון, אין בתגמול מבקר הפנים ליצור כל חשש להשפעה על הפעלת שיקול דעתו המקצועי ביחס לביקורת הפנימית בחברה.

5.3. רואה החשבון המבקר

5.3.1. פרטי רואה החשבון המבקר של החברה הוא "קוסט, פורר, גבאי את קסירר", החל מחודש יוני 2008. ר"ח יאיר קופל מכהן כשותף המטפל בחברה.

5.3.2. שכר רואי החשבון (ללא מע"מ) ופירוט שעות העבודה שהושקעו על ידם, בגין השנים 2015 ו-2016:

שנת 2016				
שכר בגין שירותים אחרים	שכר בגין שירותי מס מיוחדים	שכר בגין שירותים הקשורים בביקורת	שכר בגין שירותי ביקורת	
40	19	-	506	היקף השכר (אלפי ש"ח)
190	80	-	2,553	מספר שעות העבודה

שנת 2015				
שכר בגין שירותים אחרים	שכר בגין שירותי מס מיוחדים	שכר בגין שירותים הקשורים בביקורת	שכר בגין שירותי ביקורת חשבונאית	
55	13	-	506	היקף השכר (אלפי ש"ח)
270	54	-	2,564	מספר שעות העבודה

5.4. אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

5.4.1. בהתאם להוראות חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7, שעניינו "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים", חובה על על חברות ביטוח לצרף לדוחות הכספיים השנתיים והרבעוניים, הצהרות של המנכ"ל ושל מנהל הכספים, בדבר נאותות בקרות ונהלים של הגוף המוסדי שתוכננו להבטיח, כי מידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוחות, נרשם, מעובד, מסוכם ומדווח בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח. בקרות ונהלים אלה כוללים, בין השאר, בקרות ונהלים שתוכננו להבטיח, כי מידע שהגוף המוסדי נדרשים לגלות, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח, נצבר ומועבר להנהלת הגוף המוסדי, לרבות למנכ"ל ולסמנכ"ל הכספים, באופן המתאים, וזאת על מנת לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי.

5.4.2. בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת החברה, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של החברה, העריכה לתום התקופה המכוסה בדוח שנתי זה, את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל החברה וסמנכ"ל הכספים הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי, בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע המפקח ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

5.4.3. בקרה פנימית על דיווח כספי

במהלך התקופה המכוסה בדוח שנתי זה ואשר מסתיימת ביום 31 בדצמבר, 2016 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

5.4.4. הצהרות המנכ"ל, סמנכ"ל הכספים וכן דוח ההנהלה והדירקטוריון בדבר אפקטיביות הבקרות והנהלים וקיומם, מצורפים לדוח הדירקטוריון.

5.5 היערכות ליישום משטר כושר הפירעון לפי דירקטיבת Solvency II

5.5.1 החל מחודש יולי 2008 מפרסם המפקח חוזרים והוראות בעניין היערכות ליישום הוראות דירקטיבת Solvency II (להלן: "הדירקטיבה"), אשר נועדה ליצור משטר אירופאי אחיד לפיקוח על חברות הביטוח במדינות האיחוד, להבטיח את כושר פירעונן ולתמוך בשוק יעיל וגמיש.

5.5.2 בחודש נובמבר 2014 פרסם המפקח מכתב למנהלי חברות הביטוח (להלן: "המכתב") בעניין מתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II (להלן: "המתווה"). במכתב מציין המפקח, כי הפרלמנט האירופי החליט כי יישום הדירקטיבה באירופה יהיה בסוף שנת 2016 וקבע לוחות זמנים ליישום ההנחיות הסופיות. שינוי דרישות ההון כפוף בין היתר לשינוי תקנות הון מינימלי.

5.5.3 בחודש יולי 2015, פרסם מכתב שעניינו "הוראות מעבר ליישום משטר כושר פירעון מבוסס SOLVENCY II", ובו מפורטות הבהרות בנוגע להוראות המעבר ליישום יחס פירעון חדש.

כחלק מההיערכות ליישום המודל, קיימה החברה על פי הנחיית המפקח, מספר תרגילי IQIS (סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל.

התרגיל האחרון שקיימה החברה התייחס לנתוני שנת 2015 (להלן: "IQIS5") ובוצע בהתאם לחוזר ביטוח שפרסם המפקח ביום 21 באפריל, 2016 ובו הנחיה לבצע IQIS לשנת 2015, המתבסס על התקנות הסופיות באירופה ועל ההנחיות הסופיות של EIOPA. החברה הגישה את ממצאי ה-IQIS5 למפקח כנדרש בחוזר.

5.5.4 על-פי תרגיל IQIS5 שביצעה החברה לחברה דרישות הון העולות על ההון הקיים בשיעור סביר.

5.5.5 ביום 1 בספטמבר, 2016 פרסם המפקח הודעת תיקון למכתב קודם שהתייחס למתווה ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II. לפי ההודעה המועד בו ידרשו חברות הביטוח לעמוד ביחס כושר פירעון הינו 1 בינואר, 2017 ואולם ההודעה מחייבת את חברות הביטוח לתת גילוי, בין היתר, אודות הון נדרש לכושר פירעון בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2017.

5.5.6 ביום 6 בפברואר, 2017 פרסם המפקח (מסמך ש.ה. 2016-253) הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II. לפי ההוראות, החל מיום 30 ביוני, 2016 תידרשנה חברות הביטוח לעמוד בדרישות ההון לפי SCR (יחס הון נדרש להון מוכר) של 60%. יחס זה יעלה בהדרגה עם השנים עד לכדי 100% ביום 31 בדצמבר, 2021. כמו כן בפרסום זה עודכנו הוראות ההנחיות שפורסמו בדיווח האחרון.

החברה צופה שתעמוד בדרישות הפיקוח ליחס הון מינימלי. זאת ועוד, בחינת תמהיל ההשקעות, הקטנת התחייבויות הביטוחיות של החברה בשייר (ביצוע עסקת ה- QUOTA SHARE) וגיוס הון משני (בחודש פברואר 2016), צפויים אף לשפר את יחס ההון לשנת 2016 מעבר למינימום הנדרש.

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ב'

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני המבטח

ליום 31 בדצמבר, 2016

שירביט חברה לביטוח בע"מדין וחשבון הדירקטוריון על מצב ענייני המבטחליום 31 בדצמבר, 2016

אנו מתכבדים להגיש את דוח הדירקטוריון של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2016. הדוח סוקר את פעילות החברה לתקופה של השנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016.

1. תיאור החברה**1.1 בעלת המניות של החברה**

החברה הינה חברה פרטית. נכון למועד הדוח החברה הינה בבעלות מלאה של שירביט אחזקות בע"מ (100%) (להלן - חברת האם) שהינה חברה פרטית, בבעלותו המלאה של מר יגאל רבנוף.

למבנה הארגוני של החברה - ראה סעיף 1.1.2 בפרק א' - "תיאור עסקי התאגיד" (להלן - דוח תיאור עסקי התאגיד).

1.2 תחומי פעילותה של החברה

1.2.1 פעילותה העיקרית של החברה היא בתחום הביטוח הכללי ובעיקר בענפי רכב רכוש, רכב חובה, דירות, בתי עסק, תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל וענפי ביטוח נוספים. לתאור תחומי הפעילות ולמבנה האחזקות של החברה ראה סעיפים 1 ו-2 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

1.2.2 החברה כפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981, והתקנות שהותקנו על פיו, וביניהן, תקנות הכוללות הוראות בדבר ניהול עסקים של חברות ביטוח, תקנות הכוללות הוראות בדבר ההון העצמי המינימאלי הנדרש מחברות ביטוח, תקנות השקעה הכוללות הוראות בדבר סוגי נכסים שמחזיק מבטח כנגד התחייבויותיו לסוגיהן ומגבלות ההשקעה לגבי חלק מהן, תקנות בדבר החזקת עתודות ביטוח ותביעות תלויות ודרכי חישובן, תקנות בדבר תוכנם, פרטיהם והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של הדוחות הכספיים השנתיים והביניים והוראות שהוצאו מכוח כל התקנות הנ"ל.

1.2.3 לפרטים אודות לקוחות החברה, גורמי השיווק שלה, והתקשרויותיה עם מבטחי משנה, ראה דוח תיאור עסקי התאגיד.

1. תיאור החברה (המשך)

1.3 התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

1.3.1 בחודש אוגוסט 2016 נחתם הסכם קיבוצי בין החברה לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה וועד עובדי החברה. תקופת ההסכם היא לשלוש שנים החל מיום 1 באוגוסט, 2016 ועד ליום 31 ביולי, 2019. ההסכם מסדיר את תנאי העבודה של כל עובדי החברה, למעט מנהלים בדרג שהוגדר בהסכם ולמעט עובדים בתפקידים שהוגדרו בהסכם.

1.3.2 ביום 8 בנובמבר, 2016 ערכה החברה תרגיל המשכיות עסקית המדמה מלחמה כוללת, כמתחייב מהנחיית הממונה שה. 14054-2016 מיום 1 באוגוסט, 2016 (להלן - התרגיל). בתרגיל נכחו 2 חברי דירקטוריון ונציג אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון צפה בתרגיל.

כהכנה לתרגיל נקטה החברה, מבעוד מועד, במספר פעולות הכנה, לרבות עדכון תוכנית ההמשכיות העסקית בהתאם לתהליכים ולהיערכות העדכנית של החברה לשעת חירום.

לאחר קיום התרגיל קיימה הנהלת החברה ישיבה, בה נדונו פערים לא מהותיים שעלו מהתרגיל. בעקבות זאת הופקו לקחים ונתקבלו החלטות לצורך התאמת ההערכות בעתיד לשעת חירום, בהתבסס על תרחישי קיצון.

1.3.3 הליכים משפטיים

לענין התפתחויות בדבר חשיפה לאישור בקשות להגשת תובענות ייצוגיות נגד החברה, ראה באור 27 לדוחות הכספיים המאוחדים.

1.3.4 מיסוי

ראה באור 24 לדוחות הכספיים המאוחדים.

1.3.5 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

לעניין שינויים מהותיים בחקיקה ובהסדרה בקשר לתחומי הפעילות של החברה, במהלך התקופה ראה דוח תיאור עסקי התאגיד, סעיפים: 2.1.1.5; 2.2.1.5; 3.1.3; 3.2.3; 3.3.4; 3.4.3; 4.1.

1.3.6 ניהול סיכונים

ראה באור 25 לדוחות הכספיים המאוחדים.

2. תיאור הסביבה העסקית**2.1 כללי**

ענף הביטוח בישראל מאופיין בתחרות גבוהה הנגרמת, בין השאר, מפעילות החברות בתחומים ומוצרים דומים, והוא מושפע מגורמים חיצוניים כגון שינויים בתקנות הפיקוח, שוק הביטוח העולמי, שוק ההון, רמת הפשיעה בישראל ועוד.

2.2 שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח

תוצאות החברה ובכלל זה הכנסות מהשקעות, היקף מכירות והיקף התביעות נגדה, מושפעים במידה רבה משווקי ההון, האינפלציה, הריבית, המט"ח, המצב הכלכלי והמצב הפוליטי-ביטחוני.

שנת 2016 התאפיינה במגמה מעורבת באפיקי המניות בארץ ומגמה חיובית ברוב שווקי העולם וזאת למרות אירועים יוצאי דופן ומטלטלים שהיו השנה וביניהם: חששות מהאטה בסין בתחילת השנה, משאל העם בנושא הברקזיט בבריטניה בחודש יוני והבחירות לנשיאות בארה"ב בחודש נובמבר. תשואות האג"ח בארץ התאפיינו בתנודתיות אך הסתיימו כמעט ללא שינוי וזאת בשל הריבית הנמוכה בארץ ואכזבה מקצב עליית הריבית בארצות הברית אשר עלתה פעם אחת, לעומת צפי לשלוש העלאות ריבית בשנת 2016.

התפתחות המשק, שוקי ההון והכספים**צמיחה**

בקריאה שנייה לרבעון הרביעי, נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מצביעים על גידול ניכר בקצב הצמיחה של המשק הישראלי, בשיעור של 6.5% ברבעון הרביעי של שנת 2016, בשיעורים שנתיים, לעומת 4.2% ברבעון השלישי. בהתאם, הסתכמה צמיחת המשק הישראלי בשנת 2016 בכ- 3.7%, לעומת צמיחה של 2.5% בשנת 2015.

תחזית הצמיחה המעודכנת של בנק ישראל לשנת 2017 הינה כ-3.2%.

האינפלציה בישראל

מדד המחירים לצרכן בשנת 2016 ירד ב-0.2%, נמוך מצפי האינפלציה של בנק ישראל שעמד על 0.6% בתחילת השנה. זאת, לעומת ירידה בשיעור של 0.9% בשנת 2015. לשינויים בשיעור האינפלציה כאמור השפעה על הדוחות הכספיים של החברה, לאור העובדה שרבות מהתחייבויותיה צמודות למדד המחירים לצרכן.

שוקי האג"ח והמניות**שוקי האג"ח**

בשנת 2016 נרשמה בשוק אגרות החוב הממשלתיות מגמה מעורבת, כאשר ירידת התשואות התרכזה בעיקר בשלושת הרבעונים הראשונים של השנה וברבעון הרביעי התשואות עלו כך שהשנה הסתיימה כמעט ללא שינוי בתשואות הן באגרות החוב השקליות והן בצמודות. עליית התשואות ברבעון הרביעי התרחשה בעיקר בשל עליית הריבית בארה"ב בחודש דצמבר. אגרות החוב השקליות הארוכות עלו מתחילת השנה בכ-2.4% וזאת בעיקר בשל התשואה השוטפת.

במדדי אגרות החוב הקונצרניות נרשמה מגמה חיובית כאשר תל בונד 20 עלה בכ-2.9% ומדד תל בונד 40 עלה בכ-1.7%. שאר מדדי התל בונד גם נטו לעליות.

הריבית בשנת 2016 נשארה ללא שינוי, לעומת ירידת ריבית של 0.15% בשנת 2015.

לסביבת הריבית הנמוכה השפעה גבוהה על התוצאות העסקיות של החברה והיא עלולה לגרום לקשיים בהשגת התשואה הנדרשת על נכסי החברה, ללא העלאת רמת הסיכון בהשקעות החברה.

2. תיאור הסביבה העסקית (המשך)

2.2 שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח (המשך)

שוקי האג"ח והמניות (המשך)

שוקי המניות

הרבעון הרביעי של שנת 2016 התאפיין במגמה חיובית במדדי המניות, כאשר מדד המעו"ף עלה בכ-1.9% ומדד ת"א 75 עלה בכ-5.8%. שנת 2016 הסתיימה במגמה מעורבת, כאשר מדד המעו"ף ירד בכ-3.8% בעוד שמדד ת"א 75 עלה בשיעור של כ-17.3%. בלטו לטובה מדדי מניות הטכנולוגיה, הפיננסים, נפט-גז, הבנקים והנדל"ן, שעלו בשיעור של כ-18% במוצע. בלטו לרעה מניות הביומד, והתקשורת שירדו בכ-17%, ו-5% בהתאמה.

בשוק האמריקאי נרשמה מגמה חיובית במהלך שנת 2016, כאשר מדד הנאסד"ק וה-S&P500 עלו בכ-10% ומדד הדאו-ג'ונס עלה בכ-13%.

להלן תשואות המדדים השונים בבורסה לניירות ערך בתל-אביב לשנת 2016:

שינוי במדדי האג"ח				שם המדד	שינוי במדדי המניות				שם המדד
10-12/15	10-12/16	1-12/15	1-12/16		10-12/15	10-12/16	1-12/15	1-12/16	
%					%				
(0.03)	(1.71)	(0.17)	0.71	ממשלתי צמוד	2.53	1.93	4.35	(3.79)	ת"א-25
0.36	(0.94)	2.75	1.15	ממשלתי שקלי	(3.61)	5.80	(5.45)	17.27	ת"א-75
0.35	(0.56)	1.82	2.05	אג"ח כללי	1.13	1.63	2.03	(2.49)	ת"א-100
(0.10)	0.25	(0.43)	2.33	תל בונד 60	(2.32)	12.18	7.26	17.81	ת"א-בנקים
0.60	0.62	2.19	3.95	אג"ח קונצרני	16.76	3.84	22.95	(4.59)	ת"א-תקשורת

במהלך שנת 2016 פוחת שיעור היציג של הדולר מול השקל בכ-1.5%. מול האירו יוסף השקל בכ-4%. חולשת האירו אל מול השקל נבעה בעיקר מהיחלשות האירו אל מול הדולר בעולם. החברה מחזיקה יתרות מט"ח, ועל כן לשינוי בשער החליפין של הדולר יש השפעה על רווחיות החברה. מעת לעת, משתמשת החברה בנגזרים פיננסיים לצורך הגנה וגידור מפני תנודות בשער החליפין של הדולר.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

3.1 המצב הכספי

3.1.1 להלן נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים המאוחדים:

ליום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
1,331,903	1,288,832	1,383,304
966,420	976,403	954,262
203,686	210,098	206,264
98,135	102,712	94,707
995,360	956,715	965,243
40,199	40,193	60,273

נתונים מאזניים

סה"כ מאזן	1,331,903	1,288,832	1,383,304
סה"כ השקעות פיננסיות	966,420	976,403	954,262
סה"כ הון	203,686	210,098	206,264
יתרת רווח (עודפים)	98,135	102,712	94,707
התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה	995,360	956,715	965,243
התחייבויות פיננסיות	40,199	40,193	60,273

3.1.2 הון עצמי:

ההון העצמי קטן מכ- 210.1 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2015 לכ- 206.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2016. קיטון של כ- 3.8 מיליון ש"ח, אשר נובע בעיקר מהפסד שוטף בתקופת הדיווח בסך של 7.1 מיליון ש"ח, בקיזוז רווח כולל אחר בסך של כ- 3.3 מיליון ש"ח, הנובע בעיקר מהערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע.

3.1.3 דיבידנד:

בתקופת הדוח לא חולק דיבידנד.

3.1.4 התחייבויות פיננסיות:

ההתחייבויות הפיננסיות גדלו מכ- 40.2 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2015 לכ- 60.3 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר, 2016. בתקופת הדיווח פרעה החברה, בפרעון מוקדם, סך של 30 מיליון ש"ח של כתבי התחייבות נדחים ובמקביל הנפיקה כתבי התחייבות חדשים בסך של 50 מיליון ש"ח בתנאים מטיבים. כתבי התחייבות אלו הוכרו כהון משני ושלישוני (כהגדרת מונח זה בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן).

לפרטים נוספים בדבר התחייבויות פיננסיות, ראה באור 16 לדוחות הכספיים המאוחדים.

3.2 התפתחות פרמיות

הכנסות מפרמיות שהורווחו בשייר בביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 464.9 מיליון ש"ח לעומת 454.8 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע בעיקר מענף ביטוח רכב רכוש עקב זכייה במרכז עובדי מדינה. לעניין ההתאמה בין פרמיה ברוטו לפרמיה מורווחת, ראה באור 17 לדוחות הכספיים המאוחדים.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.2 התפתחות פרמיות (המשך)

3.2.1 להלן נתונים על התפתחות מחזורי הפרמיות והדמים בחברה (במיליוני ש"ח):

מחזור פרמיות		פרמיות שהורווחו		
ברוטו	שייר	ברוטו	שייר	
565.6	438.4	554.8	464.9	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2016
490.4	458.6	486.0	454.8	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2015
481.2	449.3	502.5	470.4	שנה שהסתיימה ביום 31.12.2014
15.3%	(4.4%)	14.2%	2.2%	שיעור השינוי בשנת 2016
1.9%	2.1%	(3.3%)	(3.3%)	שיעור השינוי בשנת 2015

3.2.2 להלן נתונים על שיעור השינוי בדמי הביטוח ברוטו לפי ענפים (במיליוני ש"ח):

שיעור השינוי	10-12/15		10-12/16		שיעור השינוי	ענף ביטוחי
	10-12/15	10-12/16	1-12/15	1-12/16		
%			%			
(1.8)	33.8	33.2	5.3	165.7	174.5	רכב חובה
6.8	47.1	50.3	19.9	248.1	297.4	רכב רכוש
21.7	2.3	2.8	19.0	10.5	12.5	ביטוח חבויות
18.6	14.0	16.6	22.8	66.1	81.2	ענפי רכוש ואחרים
5.9	97.2	102.9	15.3	490.4	565.6	סה"כ

3.2.3 להלן התפלגות פרמיות שהורווחו לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016:

שייר		ברוטו		ענף ביטוחי
%	מיליוני ש"ח	%	מיליוני ש"ח	
25.2	117.3	31.8	176.2	רכב חובה
62.5	290.4	52.4	290.9	רכב רכוש
1.8	8.3	2.0	11.3	ביטוח חבויות
10.5	48.9	13.8	76.4	ענפי רכוש ואחרים
100.0	464.9	100.0	554.8	סה"כ

3.3 התפתחות הרווח לתקופה והרווח הכולל לתקופה

ההפסד הכולל של החברה בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 3.8 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד כולל בסך של כ- 7.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד החברה בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ- 7.1 מיליוני ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ- 8.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

רווח כולל אחר אשר נזקף בתקופת הדוח והסתכם בכ- 3.3 מיליון ש"ח, נבע בעיקר מהערכה מחדש שבוצעה לבניין משרדים בנתניה, בו ממוקמים משרדי החברה.

ההפסד הכולל לפני מס מביטוח כללי הסתכם בתקופת הדוח לסך של כ- 16.7 מיליוני ש"ח לעומת הפסד כולל בסך של כ- 16.6 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התוצאות בתחום הביטוח הושפעו בתקופת הדוח מהרעה בתוצאות חיתומיות ובין היתר, מחיזוק התחייבויות ביטוחיות בעקבות השלכות של שינויים בריבית ההיוון לפי המלצת ועדת וינוגרד (ראה באור 25(ה)(6)).

הרווח הכולל לפני מס מסעיפים שאינם מיוחסים לתחום הביטוח הסתכם לסך של כ- 11.2 מיליוני ש"ח לעומת רווח כולל לפני מס בסך של כ- 4.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

לפירוט והסברי הרווח לתקופה לפי תחומי פעילות לפני מס, ראה סעיפים 3.4.3 ו- 3.4.4 להלן.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.4 תוצאות הפעילות

3.4.1 להלן נתונים נבחרים מהדוחות על רווח או הפסד ורווח כולל אחר ופירוט לפי רבעונים בשנת 2016, כמפורט להלן:

1-12/15	1-12/16	10-12/16	7-9/16	4-6/16	1-3/16	
אלפי ש"ח						
486,037	554,828	142,281	142,960	135,442	134,145	פרמיות שהורווחו ברוטו *
454,845	464,908	111,359	117,661	116,337	119,551	פרמיות שהורווחו בשייר
23,823	29,628	9,762	7,070	10,356	2,440	רווחים מהשקעות, נטו שינוי בהתחייבויות ביטוחיות ותשלומים בגין חוזי ביטוח בשייר
379,703	393,395	76,188	101,488	105,820	109,899	עמלות והוצאות רכישה אחרות
94,475	98,852	25,351	26,628	25,510	21,363	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(13,957)	(8,733)	17,692	(5,692)	(7,966)	(12,767)	רווח נקי (הפסד)
(8,832)	(7,120)	9,862	(3,676)	(4,926)	(8,380)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו
1,688	3,286	3,077	(72)	(11)	292	סה"כ רווח (הפסד) כולל
(7,144)	(3,834)	12,939	(3,748)	(4,937)	(8,088)	

(* דוח זה מציג על-פי כללי ה- IFRS את דמי הביטוח המורווחים, אשר הינם דמי הביטוח הרשומים בניכוי השינוי בפרמיה שטרם הורווחה.

3.4.2 התפלגות פרמיות שהורווחו ברוטו לתקופה לפי ענפי הביטוח העיקריים:

1-12/15		1-12/16		10-12/16		7-9/16		4-6/16		1-3/16		ענף
אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	אלפי ש"ח	%	
249,833	51.4	290,945	52.4	76,316	53.6	73,413	51.4	70,395	52.0	70,821	52.8	ביטוח כללי
163,145	33.6	176,173	31.8	44,783	31.5	43,828	30.7	43,224	31.9	44,338	33.6	רכב
73,059	15.0	87,710	15.8	21,182	14.9	25,719	18.0	21,823	16.1	18,986	13.6	רכב חובה
486,037	100.0	554,828	100.0	142,281	100.0	142,960	100.0	135,442	100.0	134,145	100.0	אחר

3.4.3 רווחים מהשקעות:

בתקופת הדוח לחברה רווחים מהשקעות, המוצגים בדוח על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, בסך של 29,628 אלפי ש"ח, לעומת רווחים מהשקעות בסך של 23,823 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 24.4%.

הגידול ברווחים מהשקעות בתקופת הדוח נבע בעיקר מעליית שערים באפיק מניות ואגרות החוב צמודות מדד.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)

3.4 תוצאות הפעילות (המשך)

3.4.3 הכנסות מהשקעות: (המשך)

התשואה הנומינלית לשנת 2016 בגין תיק ההשקעות הסתכמה לשיעור של כ- 2.1% לעומת שיעור של כ- 1.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

כמו כן, החברה (במישרין ובאמצעות חברות בת) בעלת זכויות במקרקעין לצורכי השקעה ברחבי הארץ ובארה"ב.

לפרטים נוספים ראה סעיף 4.4 לדוח תיאור עסקי התאגיד ובאור 18 לדוחות הכספיים המאוחדים.

להלן התפלגות הנכסים המנוהלים בחברה:

31.12.15	31.12.16	
%	%	
3	3	מזומנים ושווי מזומנים
45	45	אגרות חוב ממשלתיות סחירות
31	34	אגרות חוב קונצרניות סחירות
4	4	מניות ותעודות סל מנייתיות
15	14	אגרות חוב לא סחירות, פקדונות והלוואות
2	-	אחר
100	100	סה"כ

3.4.4 ביטוח כללי:

דמי ביטוח שהורווחו ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 554.8 מיליוני ש"ח לעומת סך של 486.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

רווחים מהשקעות נטו הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 16.8 מיליוני ש"ח לעומת רווחים מהשקעות בתקופה המקבילה, בסך של 16.4 מיליוני ש"ח.

סך התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר לתקופת הדוח הסתכמו לסך של 393.4 מיליוני ש"ח לעומת 379.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול מקורו בענף רכב רכוש.

עמלות והוצאות רכישה אחרות בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 98.9 מיליוני ש"ח המהווים כ- 17.8% ביחס לפרמיות שהורווחו ברוטו, לעומת 94.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, המהווים שיעור של כ- 19.4%.

בשנת 2015 יושרו שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. השינוי המרכזי שחל הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי, המסדיר לאקטוארים את אופן חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים, כך שישקפו באופן נאות והולם את ההתחייבויות הביטוחיות.

השפעת השינוי בשנת 2015 נטו ממס, בסך של 13.6 מיליוני ש"ח, לא נזקק לרווח או הפסד ורווח כולל אחר, ולפיכך לא השפיע על תוצאות הפעילות, אלא נזקק ישירות לעודפים והשפיע על ההון של החברה. לפרטים נוספים ראה באור 2 ה(ד)(3.6) לדוחות הכספיים המאוחדים.

3. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד (המשך)**3.4 תוצאות הפעילות (המשך)****3.4.4 ביטוח כללי: (המשך)****רכב רכוש**

סך דמי הביטוח שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכם בתקופת הדוח לסך של 290.9 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 249.8 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תחום זה הינו תחום הפעילות העיקרי של החברה אשר מהווה כ- 52.4% מהיקף פעילותה. ההפסד הכולל לפני מסים בתקופת הדוח הסתכם לסך של 21.8 מיליוני ש"ח, לעומת הפסד של 24.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נובע משיפור בתוצאות חיתומיות וכן מגידול בהכנסות מהשקעות.

יחס התביעות מדמי הביטוח בברוטו ובשייר (להלן - L.R.) בתקופה הינו כ- 90% לעומת כ- 88% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס התביעות, כולל הוצאות (Combined L.R.), בתקופה הינו כ- 108% לעומת כ- 110% בתקופה המקבילה אשתקד.

רכב חובה

דמי הביטוח שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 176.2 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 163.1 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 8.0%. ההפסד הכולל לפני מסים על ההכנסה בתקופת הדוח הסתכם לסך של 3.6 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של 0.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נובע בעיקר מחיזוק התחייבויות ביטוחיות בעקבות השלכות של שינויים בריבית ההיוון לפי המלצת ועדת וינוגרד (ראה באור 25(ה)6) בקיזוז הקטנת הערכות אקטואריות בהתאם למודל האקטוארי.

ענפי רכוש ואחרים

פרמיות שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 76.4 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 63.4 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הכולל לפני מסים בתקופת הדוח הסתכם לסך של 9.1 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 6.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ענפי חבויות אחרים

פרמיות שהורווחו ברוטו בתחום זה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של 11.3 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 9.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד הכולל לפני מסים בתקופת הדוח הסתכם לסך של 0.4 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של 1.3 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

3.4.5 פעילות שלא מיוחסת למגזרים

פעילות זו כוללת בעיקרה את ההון וההתחייבויות ואת הנכסים המוחזקים כנגדם בחברה.

הרווח הכולל לפני מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של 11.2 מיליוני ש"ח, לעומת רווח בסך של 4.9 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

4. תזרים מזומנים

מזומנים ששימשו לפעילות שוטפת הסתכמו בתקופה לסך של 12.1 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 34.5 מיליוני ש"ח, בתקופה המקבילה.

תזרימי מזומנים ששימשו לפעילות השקעה בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 3.2 מיליוני ש"ח, לעומת סך של 3.0 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה.

תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות מימון בתקופת הדוח הסתכמו לסך של 20.0 מיליוני ש"ח.

כתוצאה מהאמור לעיל, גדלו יתרות המזומנים ושווי המזומנים לסוף התקופה ב- 4.7 מיליוני ש"ח.

5. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה 60.3 מיליוני ש"ח.

בדבר פרטים על ההתחייבויות הפיננסיות של החברה, ראה באור 16 לדוחות הכספיים המאוחדים.

6. יעדים עיקריים לשנת 2017

6.1 הגדלת חלקה של החברה בשוק הביטוח בתחומי הפעילות העיקריים שלה לרבות באמצעות חידוש ביטוחים בערוץ הקולקטיבים וגיוס קולקטיבים חדשים.

6.2 פיתוח מערכות מיכון וכלים דיגיטליים, תוך שימת דגש על חדשנות ושימוש בטכנולוגיות חדשות.

6.3 הרחבת פעילות בענפי העסקים שאינם עתירי חבויות בדגש על תחומי ביטוח דירות וביטוח תאונות אישיות.

6.4 הרחבת פעילות המכירות לרבות באמצעות ערוץ השיווק הישיר וערוץ הסוכנים.

6.5 דגש על חיתום קפדני ובקורות חיתום ומעבר לרווחיות חיתומית בענפי הרכב.

7. גילוי בדבר משטר כושר פרעון מבוסס סולבנסי II (להלן - הדירקטיבה)

בהמשך למפורט בבאור 12 בדוחות הכספיים המאוחדים, החברה ממשיכה להיערך ליישום הדירקטיבה. על פי הנחיית הממונה ערכה החברה מספר מבחני IQIS. התרגילים בוצעו באמצעות מערכת מיכונית המסייעת בביצוע חישובי המבחנים. תרגיל IQIS5 היה התרגיל האחרון שביצעה החברה, בהתאם להנחית הממונה מיום 21 באפריל, 2016. תרגיל זה התבסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום, שפרסמה הנציבות האירופית באירופה. התרגיל היה מבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות של החברה ליום 31 בדצמבר, 2015.

על פי ממצאי התרגיל, לחברה עודף הון בשיעור של 12% (כלומר יחס ההון המוכר לדרישות ההון בהתאם לדירקטיבה עומד על 112%) זאת ללא התחשבות בהקלות הקיימות בהוראות המעבר שפרסם הממונה.

החברה צופה שיחס ההון על תמהיל תיק החברה ליום 31 בדצמבר, 2016, ישתפר כתוצאה ממהלכים אקטיביים שביצעה החברה ובכלל זה גיוס הון משני להגדלת ההון המוכר והתקשרות עם מבטחי משנה להקטנת החשיפה בצד ההתחייבויות (Quota Share).

יובהר, כי המידע בדבר יעדי החברה ותוכניתה האסטרטגית הינו בבחינת מידע צופה פני עתיד. ציפיות החברה בנושא זה מתבססות על היכרות החברה את השוק בו היא פועלת ועל הערכות החברה באשר להתפתחותה העסקית, המסחרית והטכנולוגית. עם זאת, יתכן וציפיותיה ותחזיותיה של החברה לא תתממשנה, וזאת, בין היתר, בשל תלותן בגורמים חיצוניים שאינם בשליטת החברה, שינויים המתרחשים במשק הישראלי בכלל ובשוק הביטוח בפרט, התפתחות רגולטורית ושינויים אצל סוכנים ו/או מבטחי משנה ו/או מתחרים, העשויים להשפיע על יעדיה ועל הדרך להשיגם.

חברי הדירקטוריון מודים להנהלת החברה, עובדיה וסוכניה על תרומתם לחברה.

27 במרס, 2017

תאריך אישור הדוחות הכספיים

גיל ספיר
מנכ"ל

ראובן שרוני
דירקטור, יו"ר הדירקטוריון
לישיבה זאת

הצהרת המנהל הכללי *

אני, גיל ספיר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - "חברת הביטוח") לשנת 2016 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי* של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

גיל ספיר
מנהל כללי

27 במרס, 2017

(* כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרת סמנכ"ל הכספים*

אני, רונן שקד, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן: "חברת הביטוח") לשנת 2016 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של חברת הביטוח למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי^(*) של חברת הביטוח; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברת הביטוח, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברת הביטוח, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של חברת הביטוח והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברת הביטוח המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון של חברת הביטוח, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של חברת הביטוח לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

רונן שקד
סמנכ"ל כספים

27 במרס, 2017

(*) כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

1. ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - "חברת הביטוח") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של חברת הביטוח תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של חברת הביטוח לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.
 2. ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורת מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.
 3. הנהלת חברת הביטוח בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), ובמודל Control Objectives for Information and related Technology (COBIT) בתהליכי ה-ITGC.
- בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר, 2016, הבקרה הפנימית של חברת הביטוח על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

27 במרס, 2017

תאריך אישור הדוחות הכספיים	ראובן שרוני דירקטור, יו"ר הדירקטוריון לישיבה זאת	גיל ספיר מנכ"ל	רוגן שקד סמנכ"ל כספים
----------------------------	--	-------------------	--------------------------

דוח רואה החשבון המבקר לבעלי המניות
של שירביט חברה לביטוח בע"מ בהתאם להוראות הממונה
על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- PCAOB Public Company Accounting Oversight Board (בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר, 2016, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2016, 2015 ו-2014 והדוח שלנו מיום 27 במרס, 2017, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב לאמור בבאור 27 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ג' - דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 בדצמבר, 2016

שירביט חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים מאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2016

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואה החשבון המבקר
3-4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות מאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר
6	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
7-8	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
9-94	באורים לדוחות הכספיים המאוחדים
95	דוח רואה חשבון המבקר על מידע כספי נפרד
96-98	נספח לדוחות הכספיים המאוחדים

דוח רואה החשבון המבקר

לבעלי המניות של שירביט חברה לביטוח בע"מ

ביקרנו את המידע הכספי המצורף של שירביט חברה לביטוח בע"מ והחברות בנות שלה (להלן - החברה) הכולל את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ואת הדוחות המאוחדים על רווח או הפסד ורווח כולל אחר, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2016, 2015 ו-2014. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה נדרש מאתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על-ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי המאוחד של החברה לימים 31 בדצמבר, 2016 ו-2015 ואת תוצאות הפעולות המאוחדות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים המאוחדים לכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2016, 2015 ו-2014, בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א -1981.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 27 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי החשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2016 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 27 במרס, 2017 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

נכסים

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
4,961	4,442	4	נכסים בלתי מוחשיים
-	459	24	נכסי מסים נדחים
34,390	36,093	5	הוצאות רכישה נדחות
30,607	33,356	6	רכוש קבוע
52,967	64,773	7	נדל"ן להשקעה
73,154	158,123	13	נכסי ביטוח משנה
240	1,990		נכסי מסים שוטפים
8,821	8,409	8	חייבים ויתרות חובה
81,910	91,302	9	פרמיות לגבייה
		10	השקעות פיננסיות:
764,896	771,058		נכסי חוב סחירים
154,390	142,084		נכסי חוב שאינם סחירים
13,866	30,519		מניות
43,251	10,601		אחרות
976,403	954,262		סך כל ההשקעות הפיננסיות
25,379	30,095	11	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,288,832</u>	<u>1,383,304</u>		סך כל הנכסים

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר		באור	
2015	2016		
אלפי ש"ח			
		12	הון:
41,766	41,766		הון מניות
52,869	52,869		פרמיה על מניות
12,751	16,922		קרנות הון
102,712	94,707		יתרת רווח
210,098	206,264		סך כל ההון
			התחייבויות:
956,715	965,243	13	התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
9,321	7,370	(1)24	התחייבויות בגין מסים נדחים
9,856	11,238	14	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,617	-		התחייבות בגין מסים שוטפים
61,032	132,916	15	זכאים ויתרות זכות
40,193	60,273	16	התחייבויות פיננסיות
1,078,734	1,177,040		סך כל ההתחייבויות
1,288,832	1,383,304		סך כל ההון וההתחייבויות

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

		27 במרס, 2017	
רוגן שקד	גיל ספיר	4	תאריך אישור הדוחות הכספיים
סמנכ"ל כספים	מנכ"ל	5	ראובן שרוני
		דירקטור, יו"ר הדירקטוריון	
		לישיבה זאת *	
		7	

(* ראה באור 1(ד) לדוחות הכספיים המאוחדים.)

לשנה שהסתיימה ביום				
31 בדצמבר				
2014	2015	2016	באור	
(אלפי ש"ח (למעט נתוני רווח נקי למניה)				
502,541	486,037	554,828	17	פרמיות שהורווחו ברוטו
32,160	31,192	89,920	17	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
470,381	454,845	464,908		פרמיות שהורווחו בשייר
27,965	23,823	29,628	18	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,168	4,534	14,538	19	הכנסות מעמלות
502,514	483,202	509,074		סך כל ההכנסות
411,798	399,000	467,423		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
27,442	19,297	74,028		
384,356	379,703	393,395	20	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
95,213	94,475	98,852	21	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
20,639	21,098	22,679	22	הוצאות הנהלה וכלליות
2,256	1,883	2,881	23	הוצאות מימון
502,464	497,159	517,807		סך כל ההוצאות
50	(13,957)	(8,733)		רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
388	(5,125)	(1,613)	24	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(338)	(8,832)	(7,120)		הפסד
				רווח כולל אחר:
4,220	2,450	4,675		הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
658	(235)	(1,377)		רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	35	(33)		התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
(1,370)	(562)	21	24	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
3,508	1,688	3,286		רווח כולל אחר, נטו
3,170	(7,144)	(3,834)		סה"כ רווח (הפסד) כולל
(0.01)	(0.21)	(0.17)		הפסד למניה (בש"ח)
41,764	41,764	41,764		מספר המניות ששימשו לחישוב הפסד למניה

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

סה"כ הון	יתרת רווח	קרנות הון אלפי ש"ח	פרמיה על מניות	הון המניות	
200,516	98,059	7,822	52,869	41,766	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
(338)	(338)	-	-	-	הפסד
					רווח כולל אחר:
4,220	-	4,220	-	-	הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
658	658	-	-	-	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(1,370)	(244)	(1,126)	-	-	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
3,508	414	3,094	-	-	סה"כ רווח כולל אחר
3,170	76	3,094	-	-	סה"כ רווח כולל
203,686	98,135	10,916	52,869	41,766	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014
(8,832)	(8,832)	-	-	-	הפסד
					רווח (הפסד) כולל אחר:
2,450	-	2,450	-	-	הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
(235)	(235)	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
35	-	35	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
(562)	88	(650)	-	-	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
1,688	(147)	1,835	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
(7,144)	(8,979)	1,835	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי
13,556	13,556	-	-	-	
210,098	102,712	12,751	52,869	41,766	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
(7,120)	(7,120)	-	-	-	הפסד
					רווח (הפסד) כולל אחר:
4,675	-	4,675	-	-	הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
(1,377)	(1,377)	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(33)	-	(33)	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
21	492	(471)	-	-	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
3,286	(885)	4,171	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
(3,834)	(8,005)	4,171	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
206,264	94,707	16,922	52,869	41,766	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			נספח	
2014	2015	2016		
אלפי ש"ח				
(18,617)	(34,454)	(12,081)	א	<u>תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת</u>
				מזומנים נטו ששימשו לפעילות שוטפת
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות השקעה</u>
(1,667)	(1,244)	(1,359)		השקעה ברכוש קבוע
(1,871)	(2,153)	(2,035)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
189	368	194		תמורה ממימוש רכוש קבוע
(3,349)	(3,029)	(3,200)		מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
				<u>תזרימי מזומנים מפעילות מימון</u>
-	-	20,000		קבלת התחייבות פיננסית, נטו
-	-	20,000		מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון
-	35	(3)		הפרשי שער בגין יתרות מזומנים ושווי מזומנים של פעילות חוץ
(21,966)	(37,448)	4,716		<u>עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים</u>
84,793	62,827	25,379		<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה</u>
62,827	25,379	30,095		<u>יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה</u>

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
(338)	(8,832)	(7,120)	נספח א' - תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת נמשכת (1)
			הפסד
			התאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת:
			התאמות לסעיפי רווח והפסד:
			רווחים נטו מהשקעות פיננסיות:
(15,939)	(7,435)	(9,353)	נכסי חוב סחירים
(5,512)	(3,845)	(4,681)	נכסי חוב שאינם סחירים
5,570	(666)	(5,342)	מניות
(1,373)	(2,512)	(1,955)	אחרות
(765)	(164)	5	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
2,104	2,167	2,768	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות ואחרות
(63)	(51)	(185)	רווח ממימוש רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה
(1,532)	(4,234)	(3,579)	שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה
			פחת והפחתות:
2,692	2,975	3,176	רכוש קבוע
2,478	2,673	2,554	נכסים בלתי מוחשיים
(39,991)	(14,169)	8,528	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,710	2,900	(84,969)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
1,629	87	(1,703)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
388	(5,125)	(1,613)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
(28)	(5,829)	(8,206)	רכישת נדל"ן להשקעה, נטו
(20,283)	(26,972)	14,121	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
15,199	(1,173)	(9,392)	פרמיות לגבייה
(122)	4,857	510	חייבים ויתרות חובה
(7,035)	(5,477)	71,884	זכאים ויתרות זכות
(58,873)	(61,993)	(27,432)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך השנה עבור:
(2,383)	(2,170)	(2,847)	ריבית ששולמה
32,124	30,461	28,552	ריבית שהתקבלה
(898)	(7,315)	(6,949)	מסים ששולמו
10,849	13,823	2,832	מסים שהתקבלו
902	1,572	883	דיבידנד שהתקבל
40,594	36,371	22,471	
(18,617)	(34,454)	(12,081)	מזומנים, נטו ששימשו לפעילות שוטפת

(1) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות, נטו של השקעות פיננסיות הנובעות מפעילות בגין חוזי ביטוח.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. פעילות החברה

החברה פועלת כמבטח ישיר ובאמצעות סוכנים בענפי הביטוח הכללי, בעיקר בענפים רכב רכוש, רכב חובה, דירות, בתי-עסק, תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל ואחרים. כתובת החברה הראשית הינה רחוב יד חרוצים 18, נתניה.

במהלך שנת 2015 הוקמו במדינת פלורידה שבארה"ב, הגופים שלהלן: שותפות SHIRBIT PARTNERS LLP (להלן - השותפות) שהיא בשליטת החברה; חברת SHIRBIT PROPERTIES INC המוחזקת במלואה על ידי השותפות; חברת HASIDA LLC המוחזקת במלואה על ידי חברת SHIRBIT PROPERTIES INC. עיקר עסקי החברות הוא החזקת נכסי מקרקעין מניבים בארה"ב וניהולם לצורכי השקעה.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלו:

- החברה - שירביט חברה לביטוח בע"מ.
- הקבוצה - החברה והחברות המאוחדות.
- חברות מאוחדות - חברות או שותפויות שדוחותיהן מאוחדים, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
- החברה האם - חברת שירביט אחזקות בע"מ.
- צדדים קשורים - כהגדרתם ב- IAS 24.
- בעלי עניין ובעל שליטה - כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010.
- המפקח - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.
- תקנות ההון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- תקנות כללי ההשקעה - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 ו"חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים", שפורסם על ידי המפקח.
- תקנות פרטי דין וחשבון - תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998, על תיקונן.
- חוזי ביטוח - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזר הפעילות ביטוח כללי.
- נכסי ביטוח משנה - חלקם של מבטחי המשנה בעתודות הביטוח ובתביעות התלויות.

באור 1: - כללי (המשך)

ג. הגדרות (המשך)

בדוחות כספיים אלה:

פרמיות פרמיות - פרמיות לרבות דמים.

פרמיות שהורווחו פרמיות המתייחסות לתקופת הדוח.

מדד מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

דולר דולר - דולר של ארה"ב.

ד. בישיבת הדירקטוריון מיום 27 במרס, 2017 הסמיך הדירקטוריון את הדירקטור ראובן שרוני לנהל את הישיבה, לחתום על הפרוטוקול ולחתום בשם יו"ר הדירקטוריון על הדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים לשנת 2016 ועל כל מסמך נלווה, ככל הדרוש, זאת משום שיו"ר הדירקטוריון נעדר מישיבת הדירקטוריון האמורה, בה אישר הדירקטוריון את הדוחות הכספיים המאוחדים, בשל שהייה בחו"ל.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. בסיס הצגת הדוחות הכספיים

1. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים של החברה ערוכים על בסיס העלות, למעט נדל"ן להשקעה, בנייני משרד לשימוש עצמי, נכסים והתחייבויות פיננסיות המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד והתחייבויות ביטוחיות והתחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו.

למידע בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו, ראה סעיפים ה', ו', ז', ח' ו-יד' להלן.

2. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

דוחות כספיים אלו נערכו בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS).

כמו כן, הדוחות הכספיים נערכו בהתאם לדרישות הגילוי כפי שנקבעו בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על-פיו.

3. תקופת המחזור התפעולי

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של החברה, עולה בעיקרה על שנה, במיוחד בהתייחס לעסקי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

4. מבנה הדיווח הנוכחי

הדוחות המאוחדים על המצב הכספי, הכוללים בעיקר את הנכסים וההתחייבויות של החברה, הוצגו לפי סדר נזילות ללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו מספקת מידע מהימן ורלוונטי יותר, כפי שנדרש ב- IAS 1 והנחיות המפקח.

5. מדיניות חשבונאית עקבית ויישום לראשונה של תקני IFRS

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות, למעט אם נאמר אחרת.

לענין רישום הצבירה ויישום לראשונה של הנוהג המיטבי בביטוח כללי, ראה באור 2(ה') (ד') (3.6) להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים

השיקולים

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה שקלה ההנהלה את הנושאים הבאים, שלהם ההשפעה המהותית ביותר על הסכומים שהוכרו בדוחות הכספיים:

סיווג ויעוד ההשקעות הפיננסיות

הנהלת החברה הפעילה שיקול דעת בבואה לסווג ולייעד את ההשקעות הפיננסיות לקבוצות הבאות:

- נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
 - השקעות המוחזקות לפדיון.
 - הלוואות וחייבים.
 - נכסים פיננסיים זמינים למכירה.
- ראה סעיף ו' ובאור 10 להלן.

אומדנים והנחות

בעת הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת ההנהלה להסתייע באומדנים, הערכות והנחות המשפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים המדווחים של נכסים, התחייבויות, הכנסות והוצאות. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. השינויים באומדנים החשבונאיים נזקפים בתקופה בה נעשה השינוי באומדן.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים ואקטואריים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת הקבוצה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הקבוצה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחום הביטוח ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחושבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי באומדנים ובהנחות עשויים לשנות את ערכם של נכסים והתחייבויות בדוחות הכספיים בשנה העוקבת:

1. התחייבויות בגין חוזי ביטוח

ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח מבוססות על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות בבאור 25' להלן.

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקרן מניסיון העבר ומבוססות על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי המצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח. לגבי שינויים בהנחות העיקריות וניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי ראה באור 25 להלן.

2. תביעות משפטיות

נגד החברה תלויות ועומדות תביעות משפטיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות. בהערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו נגד החברה הסתמכה החברה על חוות דעת יועציה המשפטיים. הערכות אלה של היועצים המשפטיים מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, וכן על הניסיון המשפטי שנצבר בנושאים השונים. מאחר שתוצאות התביעות תקבענה בחלקן בבתי המשפט, עלולות תוצאות אלה להיות שונות מהערכות אלה. ראה מידע נוסף בסעיף יד' ובבאור 27 להלן.

בנוסף לתביעות האמורות, החברה חשופה לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו, וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. עיקרי השיקולים, האומדנים וההנחות בעריכת הדוחות הכספיים (המשך)

אומדנים והנחות (המשך)

3. קביעת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לא סחירים

השווי ההוגן של אגרות חוב בלתי סחירות ופיקדונות, הניתן לצרכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ושיערי ריבית לגופים מוסדיים.

4. ירידת ערך של השקעות פיננסיות

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית שקיים הפסד מירידת ערך בגין הלוואות וחיובים המוצגים בעלותם המופחתת, סכום ההפסד נזקף לדוח רווח והפסד, ראה סעיף י' להלן.

בכל תאריך דיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית כאמור.

5. קביעת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה ובנייני משרד לשימוש עצמי

נדל"ן להשקעה הניתן למדידה מהימנה מוצג לפי שווי הוגן לתאריך הדיווח כאשר שינויים בשווי ההוגן נזקפים לרווח או הפסד. השווי ההוגן נקבע בדרך כלל על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים, בהתאם להערכות שווי כלכליות, הכוללות שימוש בטכניקות הערכה והנחות לגבי אומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים מהנכס ואומדן שיעור היוון מתאים לתזרימי מזומנים אלה. לעתים נקבע השווי ההוגן בהתייחס לעסקאות שנעשו לאחרונה בנדל"ן בעל אופי ומיקום דומים לזה המוערך. ראה מידע נוסף בסעיף ח' להלן.

במידת השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה נדרשים מעריכי השווי והנהלת החברה להשתמש בהנחות מסוימות לגבי שיעורי התשואה הנדרשים לגבי נכסי הקבוצה, מחירי ההשכרה העתידיים, שיעורי התפוסה, חידושי חוזים, הסתברות להשכרת שטחים פנויים, הוצאות תפעול הנכסים, איתנותם הפיננסית של השוכרים והשלכות הנובעות מהשקעות שיידרשו לפיתוח עתידי, על מנת להעריך את תזרימי המזומנים העתידיים מהנכסים. שינוי בהנחות המשמשות במדידת הנדל"ן להשקעה עשוי לגרום לשינוי בשווי ההוגן.

לעניין קביעת השווי ההוגן של בנייני משרד - ראה סעיף ז' להלן.

6. הטבות בגין פנסיה והטבות אחרות לאחר סיום העסקה

התחייבות בגין תוכניות הטבה מוגדרת לאחר סיום העסקה, נקבעת תוך שימוש בטכניקות הערכה אקטואריות. חישוב ההתחייבות כרוך בקביעת הנחות בין השאר לגבי שיעורי היוון, שיעורי תשואה צפויים על נכסים, שיעור עליית השכר ושיעורי תחלופת עובדים. יתרת ההתחייבויות עשויה להיות מושפעת בצורה משמעותית בגין שינויים באומדנים אלו. לפרטים נוספים ראה סעיף יד' להלן.

7. נכסי מסים נדחים

נכסי מסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש אומדן של ההנהלה, על מנת לקבוע את סכום נכסי המסים הנדחים שניתן להכיר בו בהתבסס על העיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה. לפרטים נוספים ראה סעיף יז' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע ההצגה

מטבע ההצגה ומטבע הפעילות של הדוחות הכספיים הינו שקלים חדשים.

הקבוצה קובעת עבור כל חברה בקבוצה, לרבות חברות המוצגות לפי שיטת השווי המאזני, מהו מטבע הפעילות של כל חברה.

נכסים והתחייבויות של חברה מוחזקת המהווה פעילות חוץ מתורגמים לפי שער סגירה בכל תאריך דיווח. פריטי דוח רווח או הפסד מתורגמים לפי שערי חליפין ממוצעים בכל התקופות המוצגות. הפרשי התרגום שנוצרו נזקפים לרווח (הפסד) כולל אחר.

הלוואות בין-חברתיות בקבוצה, אשר אין כוונה לסלקן והן אינן צפויות להיפרע בעתיד הנראה לעין מהוות במהותן חלק מההשקעה בפעילות חוץ, ולפיכך הפרשי שער מהלוואות אלו (בניכוי השפעת המס) נזקפים, לרווח (הפסד) כולל אחר.

בעת מימוש פעילות חוץ, או בעת מימוש חלקי של פעילות חוץ, תוך איבוד שליטה, הרווח (ההפסד) המצטבר המתייחס לאותה פעילות, שהוכר כרווח כולל אחר נזקף לרווח או הפסד. בעת מימוש חלקי של פעילות חוץ תוך שימור השליטה בחברה המאוחדת, חלק יחסי של הסכום שהוכר ברווח הכולל האחר מיוחס מחדש לזכויות שאינן מקנות שליטה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ

עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך דיווח למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער נזקפים לדוח רווח והפסד.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ המוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי הוגן.

עסקאות ביטוח משנה לסוגיהן מתורגמות למטבע הפעילות בהתאם להסכמים שנחתמו עם מבטחי המשנה.

3. פריטים כספיים צמודי מדד

נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך דיווח, בהתאם לתנאי ההסכם.

ד. דוחות כספיים מאוחדים

הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את הדוחות של חברות שלחברה יש שליטה בהן (חברות בנות). שליטה מתקיימת כאשר לחברה יש כח השפעה על הישות המושקעת, חשיפה או זכויות לתשואות משתנות כתוצאה ממעורבותה בישות המושקעת וכן היכולת להשתמש בכח שלה כדי להשפיע על סכום התשואות שינבע מהישות המושקעת. בבחינת שליטה מובאת בחשבון השפעת זכויות הצבעה פוטנציאליות רק אם הן ממשיות. איחוד הדוחות הכספיים מתבצע החל ממועד השגת השליטה, ועד למועד בו הופסקה השליטה.

הדוחות הכספיים של החברה והחברות הבנות ערוכים לתאריכים ולתקופות זהים. המדיניות החשבונאית בדוחות הכספיים של החברות הבנות יושמה באופן אחיד ועקבי עם זו שיושמה בדוחות הכספיים של החברה. יתרות ועסקאות הדדיות מהותיות ורווחים והפסדים הנובעים מעסקאות בין חברות הקבוצה בוטלו במלואם בדוחות הכספיים המאוחדים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח בביטוח כללי

IFRS 4, הדן בחוזי ביטוח, מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט לפני מועד המעבר לתקינה הבינלאומית לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן תמצית המדיניות החשבונאית בקשר לחוזי ביטוח:

- (א) הכרה בהכנסה - ראה סעיף טו' להלן.
- (ב) סעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו ושייר כולל, בין היתר, סילוק ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות לישוב תביעות תלויות שאירעו בשנת הדוח וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות (הכוללת הפרשה לעלויות ישירות ועקיפות בטיפול בתביעות) שנרשמה בשנים קודמות.
- (ג) התחייבויות בגין חוזי ביטוח והוצאות רכישה נדחות:
- עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולים בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, וחלקם של מבטחי משנה בעתודות ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה, חושבו בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - תקנות חישוב עתודות), הנחיות המפקח ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים הממונים.
- (ד) סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, מורכב מעתודות ביטוח ותביעות תלויות, כלהלן:
- (1) הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, (Unearned Premium Reserve), משקפת את דמי הביטוח המתייחסים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.
 - (2) הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency Reserve). הפרשה זו נרשמת במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות) אינה מכסה את העלויות הצפויות בגין חוזי הביטוח. בענפי רכב רכוש, מקיף דירות ובתי עסק, ההפרשה מבוססת, בין היתר, על מודל שנקבע בתקנות חישוב עתודות.
 - (3) תביעות תלויות מחושבות לפי המודלים כמפורט להלן:
 - 3.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 3.2 להלן. הוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללו לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי בביטוח כללי (למעט ביטוח בריאות, תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל) בוצע על ידי האקטואר, ד"ר סטיוארט קוטס, ובענפי ביטוח בריאות, תאונות אישיות ונסיעות לחו"ל על ידי האקטואר, מר דב רפאל.
 - 3.2 בענפי ביטוח מקיף לבתי עסק, ביטוח הנדסי, ביטוח ימי, חלק מענף תאונות אישיות ובריאות וענפי חבויות, בהם קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, דיווח חברות מוסרות בעסקים נכנסים, וכן בתוספת IBNR ככל שנדרש.
 - 3.3 עודף הכנסות על הוצאות:
- לגבי עסקים עם זנב תביעות ארוך (ענפים בהם הזמן הנדרש למתן הודעה על קרות הנזק ו/או לקביעת הנזק והפיצוי בגינו, ארוך ועשוי להתמשך מספר שנים), כגון ענפי חבויות ורכב חובה, חושב עד ליום 31 בדצמבר, 2015 עודף הכנסות על הוצאות על בסיס תלת שנתי מצטבר (להלן - העודף).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח בביטוח כללי (המשך)

(ד) (3) תביעות תלויות מחושבות לפי השיטות כמפורט להלן: (המשך)

3.3 עודף הכנסות על הוצאות: (המשך)

העודף חושב, בהתאם לתקנות חישוב עתודות ולהנחיות המפקח, על בסיס ההכנסות מפרמיות בניכוי תביעות והוצאות רכישה (עד מגבלה שנקבעה על ידי המפקח כשיעור מהפרמיה), בתוספת הכנסות מהשקעות המחושבות לפי שיעור תשואה ריאלית של 3% לשנה (ללא תלות בתשואה בפועל על ההשקעות), בניכוי חלקם של מבטחי המשנה, לפי ענפי הביטוח ושנת החיתום המתייחסת. העודף המצטבר עד למועד שחרורו, ממועד שנת תחילת הביטוח בניכוי הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, בניכוי הוצאות רכישה נדחות ובניכוי התביעות התלויות כפי שחושבו כמפורט לעיל (להלן - הצבירה), נכלל עד ליום 31 בדצמבר, 2015 בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח, והגירעון נזקף כהוצאה בדוח רווח והפסד. לענין ביטול העודף, ראה סעיף 3.6 להלן.

3.4 שיבובים ושרידים מובאים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות. בענפים שאינם סטטיסטיים נלקחים השיבובים בחשבון בעת הערכת הסיכון הכלול בתיקי התביעה על בסיס פרטני.

3.5 להערכת החברה התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ככל שנדרש ל-IBNR.

3.6 שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015:

בחודש ינואר 2013 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי), התשע"ג-2013 (להלן - "התקנות החדשות") וחוזר, שעודכן בחודש ינואר 2015. בנוסף פורסמה בחודש ינואר 2015 עמדת הממונה, לעניין נוהג מיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי לצורך הדוחות הכספיים (להלן ביחד - "התיקון").

התיקון ביטל את תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה-1984, כאשר במקומן תבואנה התקנות החדשות. השינוי המרכזי שיחול עם כניסת התיקון לתוקף הינו ביטול הצבירה בענפי רכב חובה וחבויות ויישום עמדת הממונה לעניין הנוהג המיטבי המפורטת בבאור 25 (ה) להלן.

התיקון נכנס לתוקף החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015.

כצעד משלים לתיקון עודכנו, בחודש אוקטובר 2015, הוראות המדידה, הכלולות בחוזר המאוחד, לגבי חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות ובפרמיה שטרם הורווחה בענף ביטוח כללי וזאת החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר, 2015 (להלן - התוספת לתיקון).

התיקון והתוספת לתיקון טופל כשינוי מדיניות חשבונאית אשר יישומו למפרע, אינו פרקטי ולפיכך השפעת השינוי נזקפה כהתאמה לעודפים ליום 31 בדצמבר, 2015 ללא יישום למפרע.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. חוזי ביטוח בביטוח כללי (המשך)

(ד) 3 תביעות תלויות מחושבות לפי השיטות כמפורט להלן: (המשך)

3.6 שינויים בחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי החל מיום 31 בדצמבר, 2015:
(המשך)

השפעת התיקון האמור על הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2015
הייתה הגדלת סעיף יתרת העודפים בסך של 13,556 אלפי ש"ח, נטו ממס.

(ה) הוצאות רכישה נדחות בביטוח כללי כוללות עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת פוליסות, המתייחסות לפרמיות שטרם הורווחו. הוצאות הרכישה מחושבות לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים, שנקבעו בתקנות הפיקוח, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה, לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם.

(ו) עסקים המתקבלים מהתאגיד המנהל של המאגר לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן - הפול) ומחברות ביטוח אחרות נכללים לפי דיווחים המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות לפי העניין, והכול בהתאם לשיעור השתתפות החברה בהם.

ו. מכשירים פיננסיים

1. מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים

מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים הן נכסים פיננסיים והן התחייבויות פיננסיות. נכסים פיננסיים כוללים השקעות פיננסיות (נכסי חוב סחירים, נכסי חוב שאינם סחירים, מניות ואחרות) וכן נכסים פיננסיים אחרים כגון: פרמיות לגבייה, חייבים אחרים, מזומנים ושווי מזומנים. כמו כן, מכשירים פיננסיים כוללים התחייבויות פיננסיות, כגון הלוואות ואשראי שנתקבלו ואשראי ספקים וזכאים אחרים.

ההכרה הראשונית במכשירים פיננסיים שאינם נגזרים הינה לפי שווי הוגן ולגבי מכשירים שאינם מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בתוספת כל עלויות העסקה הישירות הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים פיננסיים שאינם נגזרים נמדדים לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם הם מוחזקים למסחר או אם יועדו ככאלה בעת ההכרה הראשונית בהם.

מכשיר פיננסי מוכר כנכס או כהתחייבות במועד קבלת התנאים החוזיים על ידי החברה (מועד העסקה).

מזומנים ושווי מזומנים

מזומנים כוללים יתרות מזומנים לשימוש מייד ופקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, ברמת נזילות גבוהה, אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.

השקעות המוחזקות לפדיון

כאשר לחברה יש כוונה מפורשת ויכולת להחזיק מכשירי חוב עד למועד פדיונם, מכשירי החוב מסווגים כמוחזקים לפדיון. השקעות המוחזקות לפדיון נמדדות לפי עלות מופחתת בשיטת הריבית האפקטיבית המביאה בחשבון גם את עלויות העסקה בניכוי הפסדים מירדת ערך.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

1. מכשירים פיננסיים (המשך)

נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

מכשיר פיננסי מסווג כנמדד לפי שווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מוחזק למסחר או אם יועד ככזה בעת ההכרה הראשונית בו.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינן השקעות המוחזרות בתשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינן נסחרות בשוק פעיל. לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, ובניכוי הפרשה לירידת ערך. חייבים לזמן קצר מוצגים לפי תנאיהם, בדרך כלל בערכם הנומינלי.

2. מכשירים פיננסיים נגזרים

נגזרים פיננסיים מוכרים לראשונה לפי שווי הוגן. עלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. לאחר ההכרה הראשונית, נמדדים הנגזרים לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח או הפסד.

3. נכסים והתחייבויות צמודי מדד שאינם נמדדים לפי שווי הוגן

ערכם של נכסים והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד, שאינם נמדדים לפי שווי הוגן, משוערכים בכל תקופה בהתאם לשיעור עליית המדד בפועל.

4. החברה קיבלה החלטות לייעוד הנכסים כדלקמן:

נכסים סחירים סווגו כנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

נכסים שאינם סחירים העונים לקריטריונים של קבוצת הלוואות וחייבים, סווגו לקבוצה זו ונמדדו על פי עלות מופחתת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

נכסים מוחזקים לפדיון - נכסים אלו כוללים אגרות חוב סחירות המוחזקות במסגרת התחייבויות שאינן תלויות תשואה. נכסים אלו סווגו לקטגוריית "מוחזק לפדיון" מהנימוקים הבאים: בכוונת וביכולת החברה להחזיק בנכסים אלו עד למועד פדיונם הסופי. כמו כן, עומדים נכסים אלו כנגד התחייבויות ביטוחיות שבמרביתן הינן צמודות מדד, סיווג הנכסים לקטגוריה זו יוצר התאמה חשבונאית ברגישות לשינויים במדד בין הנכסים להתחייבויות שכנגדן הם עומדים.

5. קיוזו מכשירים פיננסיים

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מקוזזים והסכום נטו מוצג בדוח על המצב הכספי אם קיימת זכות שניתנת לאכיפה משפטית לקזז את הסכומים שהוכרו, וכן קיימת כוונה לסלק את הנכס ואת ההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות במקביל.

הזכות לקזז חייבת להיות ניתנת לאכיפה משפטית לא רק במהלך העסקים הרגיל של הצדדים לחוזה אלא גם במקרה של פשיטת רגל או חדלות פרעון של אחד הצדדים. על מנת שהזכות לקזז תהיה קיימת באופן מיידי, אסור שהיא תהיה תלויה באירוע עתידי או שיהיו פרקי זמן שבהם היא לא תחול, או שיהיו אירועים שיגרמו לפקיעתה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ו. מכשירים פיננסיים (המשך)

6. התחייבויות פיננסיות

ההתחייבויות מוכרות לראשונה בשווי הוגן. הלוואות והתחייבויות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת, מוצגות בניכוי עלויות עסקה ישירות.

התחייבויות פיננסיות בעלות מופחתת

לאחר ההכרה הראשונית, הלוואות מוצגות על פי תנאיהן לפי העלות בניכוי עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

7. גריעת מכשירים פיננסיים

(א) נכסים פיננסיים

נכס פיננסי נגרע כאשר פקעו הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או החברה העבירה את הזכויות החוזיות לקבלת תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או נטלה על עצמה מחויבות לשלם את תזרימי המזומנים שהתקבלו במלואם לצד השלישי, ללא עיכוב משמעותי, ובנוסף העבירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס או לא העבירה ואף לא הותירה באופן ממשי את כל הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס אך העבירה את השליטה בנכס.

כאשר החברה העבירה את זכויותיה לקבל תזרימי מזומנים מהנכס ולא העבירה ולא הותירה, באופן ממשי, את הסיכונים וההטבות הקשורים בנכס ואף לא העבירה את השליטה בנכס, מוכר נכס חדש בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של החברה בנכס. מעורבות נמשכת בדרך של ערבות לנכס המועבר נמדדת לפי הנמוך מבין היתרה המקורית של הנכס בדוחות הכספיים והסכום המירבי של התמורה שהחברה עשויה להידרש לשלם בחזרה.

(ב) התחייבויות פיננסיות

התחייבות פיננסית נגרעת כאשר היא מסולקת, דהיינו ההתחייבות נפרעה, בוטלה או פקעה. התחייבות פיננסית מסולקת כאשר החייב (הקבוצה):

- פורע את ההתחייבות על ידי תשלום במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או שירותים, או

- משוחרר משפטית מההתחייבות.

כאשר התחייבות פיננסית קיימת מוחלפת בהתחייבות אחרת כלפי אותו מלווה בתנאים שונים מהותית, או כאשר נעשה שינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, ההחלפה או השינוי מטופלים כגריעה של ההתחייבות המקורית וכהכרה של התחייבות חדשה. ההפרש בין היתרה בדוחות הכספיים של שתי ההתחייבויות הנ"ל נזקף לדוח רווח והפסד. במידה שההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. בעת הבחינה האם מדובר בשינוי מהותי בתנאי התחייבות קיימת, מביאה החברה בחשבון שיקולים איכותיים וכמותיים.

8. לגבי ירידת ערך נכסים פיננסיים, ראה סעיף י' להלן.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ז. רכוש קבוע

פריטי הרכוש הקבוע מוצגים לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות, בניכוי פחת שנצבר.

הפחת מחושב בשיעורים שנתיים שווים על בסיס שיטת הקו הישר לאורך תקופת החיים השימושיים בנכס כדלקמן:

%	
2 - 4	בניינים
7 - 15	ריהוט וציוד משרדי
15	כלי רכב
25 - 33	מחשבים וציוד היקפי
ראה להלן	שיפורים במושכר
(בעיקר 33%)	

שיפורים במושכר מופחתים לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות (לרבות תקופת האופציה להארכה שבידי הקבוצה שבכוונתה לממשה) או בהתאם לתקופת החיים המשוערת של השיפור, לפי הקצר שבהם.

אורך החיים השימושיים, שיטת הפחת וערך השייר נבחנים לפחות בכל סוף שנה והשינויים מטופלים כשינוי אומדן חשבונאי, באופן של מכאן ולהבא. הפחתת נכסים מופסקת כמוקדם מבין המועד בו הנכס מסווג כמוחזק למכירה לבין המועד שבו הנכס נגרע.

שערוך בנייני המשרד נזקף לקרן הערכה מחדש המוצגת בהון, בניכוי השפעת המס. קרן הערכה מחדש מועברת ישירות לעודפים כאשר הנכס נגרע.

לצורך קביעת השווי ההוגן של בנייני משרדים מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

הערכות מחדש מבוצעות באופן סדיר על מנת לוודא שהיתרה בדוחות הכספיים אינה שונה באופן מהותי מהערך שהיה נקבע לפי השווי ההוגן בתאריך הדיווח.

ירידת ערך של נכס שהוערך מחדש נזקפת ישירות לרווח כולל אחר, עד לסכום שבו קיימת יתרת זכות בקרן ההערכה מחדש בגין אותו נכס. ירידת ערך נוספת, אם קיימת, נזקפת לרווח או הפסד. עלייה בערכו של נכס כתוצאה מהערכה מחדש, מוכרת ברווח או הפסד עד לסכום שבו היא מבטלת ירידה, שהוכרה קודם לכן ברווח או הפסד. כל עלייה נוספת לאחר מכן נזקפת לקרן הערכה מחדש.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הינו נדל"ן (קרקע או מבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הבעלים (מחכיר בחכירה תפעולית) או חוכר בחכירה מימונית, לצורך הפקת דמי שכירות או לשם עליית ערך, או שתיהן, ושלא לצורך שימוש בייצור או הספקת סחורות או שירותים או למטרות מנהלתיות, או מכירה במהלך העסקים הרגיל.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי העלות כולל עלויות רכישה ישירות. לאחר ההכרה הראשונית, נדל"ן להשקעה נמדד בשווי ההוגן, אשר משקף את תנאי השוק במועד הדיווח. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה, נזקפים לרווח או הפסד במועד התהוותם. נדל"ן להשקעה אינו מופחת באופן שיטתי.

נדל"ן להשקעה נגרע כאשר הוא ממומש או כאשר נפסק השימוש בו ולא צפויות הטבות כלכליות עתידיות ממימוש. ההפרש בין התמורה נטו ממימוש הנכס לבין היתרה בדוחות הכספיים מוכר ברווח או הפסד בתקופה שבה נגרע הנכס.

לצורך קביעת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה מתבססת הקבוצה על הערכת שווי שמבוצעת על ידי מעריכים חיצוניים בלתי תלויים שהינם מומחים בהערכות שווי של נדל"ן והינם בעלי הידע והניסיון הנדרשים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ט. נכסים בלתי מוחשיים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה הראשונית לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות.

נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושיים מוגדר מופחתים על פני אורך החיים השימושיים שלהם ונבחנת לגביהם ירידת ערך כאשר קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. תקופת ההפחתה ושיטת ההפחתה של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים שימושיים מוגדר נבחנות לפחות בכל סוף שנה.

1. תוכנות

נכסי החברה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

2. הפחתה

הפחתת תוכנות נזקפת לדוח רווח והפסד על פני אומדן אורך החיים השימושי של התוכנות, מהמועד שבו התוכנות זמינות לשימוש, שהינו 3-8 שנים.

האומדנים בדבר שיטת הפחת ואורך החיים השימושי נבחנים מחדש לפחות בכל סוף שנת דיווח.

י. ירידת ערך

הקבוצה בוחנת בכל תאריך דיווח האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין נכס פיננסי או קבוצה של הנכסים הפיננסיים כדלקמן:

1. השקעות פיננסיות

נכסים פיננסיים המוצגים בעלות מופחתת

ראייה אובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההכרה. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין יתרת הנכס בדוחות הכספיים לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי. אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה ההפסד שהוכר.

הקבוצה בוחנת ראיות לירידת ערך לגבי נכסי חוב המסווגים להלוואות וחייבים ברמת הנכס הבודד.

2. ביטוח משנה

(א) ההתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינן משחררות אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח.

מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. ירידת ערך (המשך)

2. ביטוח משנה (המשך)

ב) החברה מבצעת, אם וכאשר נדרש, הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק על בסיס הערכות סיכון פרטניות ועל בסיס עומק החוב.

בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות הביטוחיות מתחשבת החברה, בין היתר, בהערכת אפשרות הגביה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של אותם מבטחי משנה שבקשיים מחושב בהתאם להמלצת האקטואר, המביאה בחשבון את כלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבת החברה בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בנכונות הצדדים להגיע להסכמי CUT OFF (ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות) במטרה לצמצם את החשיפה.

3. פרמיות לגבייה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה בעסקי ביטוח כללי מחושבת לפי אומדנים המבוססים, בין היתר, על עומק החובות בפגור ועל הבטחונות הקיימים.

4. נכסים שאינם פיננסיים

החברה בוחנת את הצורך בירידת ערך נכסים לא פיננסיים, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, בנייני משרד לשימוש עצמי, נכסים הנובעים מהטבות לעובדים ונכסי מס נדחים כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה בר-השבה. במקרים בהם היתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לסכום בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הינו הגבוה מבין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור ניכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. בגין נכס שאינו מייצר תזרימי מזומנים עצמאיים נקבע סכום בר-השבה עבור היחידה מניבת המזומנים שאליה שייך הנכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח על רווח או הפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפסד מירידת ערך של נכס מבוטל רק כאשר חלו שינויים באומדנים ששימשו בקביעת הסכום בר-ההשבה של הנכס מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת הערך. ביטול ההפסד כאמור מוגבל לנמוך מבין סכום ירידת הערך של הנכס שהוכר בעבר (בניכוי פחת או הפחתה) או סכום בר-ההשבה של הנכס. לגבי נכס הנמדד לפי העלות, ביטול הפסד כאמור נזקף לרווח או הפסד.

יא. מדידת שווי הוגן

שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה.

מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי (advantageous) ביותר.

השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם.

מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

יא. מדידת שווי הוגן (המשך)

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים הנסחרים בשוק פעיל נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין מכשירים פיננסיים שלהם אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות. השווי של אגרות חוב בלתי סחירות, הלוואות ופקדונות, הניתן לצורכי באור בלבד, מחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, ראה בנוסף באור 10' להלן.

כל הנכסים וההתחייבויות הנמדדים בשווי הוגן או שניתן גילוי לשווי ההוגן שלהם מחולקים לקטגוריות בתוך מידרג השווי ההוגן, בהתבסס על רמת הנתונים הנמוכה ביותר, המשמעותית למדידת השווי ההוגן בכללותה:

- רמה 1: מחירים מצוטטים (ללא התאמות) בשוק פעיל של נכסים והתחייבויות זהים.
- רמה 2: נתונים שאינם מחירים מצוטטים שנכללו ברמה 1 אשר ניתנים לצפייה במישרין או בעקיפין.
- רמה 3: נתונים שאינם מבוססים על מידע שוק ניתן לצפייה (טכניקות הערכה ללא שימוש בנתוני שוק ניתנים לצפייה).

יב. הון מניות

עלויות המתייחסות ישירות להנפקת מניות, מוצגות כהפחתה מההון.

יג. הטבות לעובדים

בקבוצה קיימים מספר סוגי הטבות לעובדים:

1. הטבות עובד לזמן קצר

הטבות לעובדים לזמן קצר הינן הטבות אשר חזויות להיות מסולקות במלואן לפני 12 חודשים לאחר תום תקופת הדיווח השנתית שבה העובדים מספקים את השירותים המתייחסים.

הטבות אלו כוללות משכורות, ימי חופשה, מחלה, דמי הבראה והפקדות מעסיק לביטוח לאומי ומוכרות כהוצאה עם מתן השירותים. התחייבות בגין בונוס במזומן או תוכנית להשתתפות ברווחים, מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית או משתמעת לשלם את הסכום האמור בגין שירות שניתן על ידי העובד וניתן לאמוד באופן מהימן את הסכום.

2. הטבות לאחר סיום העסקה

תכנית להטבה מוגדרת

לקבוצה תוכנית להטבה מוגדרת בגין תשלום פיצויים בהתאם לחוק פיצויי פיטורין. לפי החוק, זכאים עובדים לקבל פיצויים עם פיטוריהם או עם פרישתם. ההתחייבות בשל סיום העסקה נמדדת לפי שיטת שווי אקטוארי של יחידת הזכאות החזויה. החישוב האקטוארי מביא בחשבון עליות שכר עתידיות ושיעור עזיבת עובדים, וזאת על בסיס הערכה של עיתוי התשלום. הסכומים מוצגים על בסיס היוון תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעורי הריבית בהתאם לתשואה במועדי הדיווח של אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה, אשר מועד פרעונן דומה לתקופת ההתחייבות המתייחסת לפיצויי הפרישה.

הקבוצה מפקידה כספים בגין התחייבויותיה לתשלום פיצויים לחלק מעובדיה באופן שוטף בקרנות פנסיה וחברות ביטוח (להלן - נכסי התוכנית). נכסי התוכנית הם נכסים המוחזקים על ידי קרן הטבות עובד לזמן ארוך או בפוליסות ביטוח כשירות. נכסי התוכנית אינם זמינים לשימוש נושי הקבוצה, ולא ניתן לשלםם ישירות לקבוצה.

ההתחייבות בשל הטבות לעובדים המוצגת בדוח על המצב הכספי מייצגת את הערך הנוכחי של התחייבות הטבות המוגדרת בניכוי השווי ההוגן של נכסי התוכנית.

מדידות מחדש של ההתחייבויות נטו נזקפות לרווח כולל אחר.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י.ד. הפרשות

הפרשה בהתאם ל-37 IAS מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות בהווה (משפטית או משתמעת) כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, צפוי שיידרש שימוש במשאבים כלכליים על מנת לסלק את המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן. כאשר הקבוצה צופה שחלק או כל ההוצאה תוחזר לחברה, כגון בחוזה ביטוח, ההחזר יוכר כנכס נפרד, רק במועד בו קיימת וודאות למעשה לקבלת הנכס. ההוצאה תוכר בדוח רווח והפסד בניכוי החזר ההוצאה.

להלן סוג הפרשה שנכללה בדוחות הכספיים:

תביעות משפטיות

הפרשה בגין תביעות מוכרת כאשר לקבוצה קיימת מחויבות משפטית בהווה או מחויבות משתמעת כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, כאשר יותר סביר מאשר לא כי הקבוצה תידרש למשאביה הכלכליים לסילוק המחויבות וניתן לאמוד אותה באופן מהימן.

ט. הכרה בהכנסה

1. פרמיות

פרמיות בביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. הפרמיות מתייחסות בעיקרן לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה, נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מפוליסות שתחילת הביטוח שלהן לאחר תאריך הדיווח נרשמות כהכנסות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים המאוחדים הינן לאחר ביטולים שנתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון דמי הביטוח, בכפוף להוראות כל דין.

2. עמלות

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות ביטוח מאוחדות מוכרות כהכנסה על בסיס מועדי הזכאות לתשלום העמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים צפויים של פוליסות ביטוח.

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח כללי ובריאות, נזקפות בעת התהוותן.

3. הכנסות מדמי שכירות

הכנסות מדמי שכירות מוכרות לפי שיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות. עלייה קבועה בדמי השכירות לאורך תקופת החוזה, מוכרת כהכנסה בהתאם לשיטת הקו הישר על פני תקופת השכירות.

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית והפרשי הצמדה בגין נכסי חוב, הכנסות מדיבידנדים, שינויים בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד, רווחים (הפסדים) ממטבע חוץ בגין נכסי חוב, שינויים בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה והכנסות מדמי שכירות של נדל"ן להשקעה.

רווחים (הפסדים) ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש, נטו לבין העלות המקורית או העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה.

הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

טו. הכרה בהכנסה (המשך)

4. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, הכנסות מימון והוצאות מימון (המשך)

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד בו מוקנית לקבוצה הזכות לקבלת תשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה החברה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההוגן של ההשקעות מדווחים בנטו.

הוצאות מימון כוללות הוצאות ריבית והפרשי הצמדה על הלוואות שנתקבלו, ריבית והפרשי שער על פיקדונות ועל יתרות מבטחי משנה, ושינויים בגין ערך הזמן בגין הפרשות. עלויות האשראי, שאינן מהוונות, נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

טז. הוצאות הנהלה וכלליות

הוצאות הנהלה וכלליות מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של החברה המבוססים על הוצאות ישירות שנזקפו והוצאות עקיפות שהועמסו.

יז. מסים על ההכנסה

תוצאות המס בגין מסים שוטפים או נדחים נזקפות לרווח או הפסד, למעט אם הן מתייחסות לפריטים הנזקפים לרווח כולל אחר או להון.

1. מסים שוטפים

חבות בגין מסים שוטפים נקבעת תוך שימוש בשיעורי המס וחוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה, עד לתאריך הדיווח, וכן התאמות נדרשות בקשר לחבות המס לתשלום בגין שנים קודמות.

2. מסים נדחים

מסים נדחים מחושבים בגין הפרשים זמניים בין הסכומים הנכללים בדוחות הכספיים לבין הסכומים המובאים בחשבון לצורכי מס.

יתרות המסים הנדחים מחושבות לפי שיעור המס הצפוי לחול כאשר הנכס ימומש או ההתחייבות תסולק, בהתבסס על חוקי המס שחוקקו או אשר חקיקתם הושלמה למעשה עד לתאריך הדיווח.

בכל תאריך דיווח נכסי מסים נדחים נבחנים ובמידה שלא צפוי ניצולם הם מופחתים, הפרשים זמניים בגינם לא הוכרו נכסי מסים נדחים נבחנים בכל תאריך דיווח ובמידה שניצולם צפוי מוכר נכס מס נדחה מתאים.

המסים הנדחים בגין נדל"ן להשקעה המוחזק במטרה להשיב את מרבית ההטבות הכלכליות הגלומות בו בדרך של מימוש ולא בדרך של שימוש, נמדדים לפי אופן היישוב הצפוי של נכס הבסיס, על בסיס מימוש ולא שימוש.

בחישוב המסים הנדחים לא מובאים בחשבון המסים שהיו חלים במקרה של מימוש ההשקעות בחברות מוחזקות, כל עוד מכירת ההשקעות בחברות מוחזקות אינה צפויה בעתיד הנראה לעין. כמו כן, לא הובאו בחשבון מסים נדחים בגין חלוקת רווחים על ידי חברות מוחזקות כדיבידנדים, מאחר שחלוקת הדיבידנד אינה כרוכה בחבות מס נוספת, או בשל מדיניות החברה שלא ליזום חלוקת דיבידנד על ידי חברה מאוחדת הגוררת חבות מס נוספת.

מסים נדחים מקוזזים אם קיימת זכות חוקית לקיזוז נכס מס שוטף כנגד התחייבות מס שוטפת והמסים הנדחים מתייחסים לאותה ישות החייבת במס ולאותה רשות מס.

יח. רווח (הפסד) למניה

רווח (הפסד) למניה מחושב על ידי חלוקה של הרווח הנקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות בחברה במספר המניות הרגילות המשוקלות הקיים בפועל במהלך התקופה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישוםם

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים

בחודש יולי 2014 ה-IASB פירסם את הנוסח המלא והסופי של IFRS 9 - מכשירים פיננסיים, המחליף את IAS 39 - מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 (להלן - התקן) מתמקד בעיקר בסיווג ובמדידה של נכסים פיננסיים והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה כל הנכסים הפיננסיים יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות יש למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

- הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

- על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסויימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת קרן.

כמו כן התקן כולל מודל חדש למדידת ירידת ערך של נכסים פיננסיים.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן. התקן קובע הבחנה בין מכשירי חוב אשר יימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד ומכשירי חוב שימדדו בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח (הפסד) כולל אחר, על פי בחירת החברה לגבי כל מכשיר ומכשיר. אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

לעניין גריעה ובנושא התחייבויות פיננסיות קובע התקן את אותן הוראות שנדרשות לפי הוראות IAS 39 לגבי גריעה ולגבי התחייבויות פיננסיות שלא נבחרה לגביהן חלופת השווי הוגן.

לפי התקן, סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות - שמיחוס לשינויים בסיכון האשראי - ייזקף לרווח כולל אחר. כל יתר השינויים בשווי ההוגן ייזקפו לרווח או הפסד.

התקן כולל דרישות חדשות בנוגע לחשבונאות גידור.

התקן יישם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתקן IFRS 4 אשר מתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח לאמץ את IFRS 9 עם התאמות (להלן: "The overlay approach") או לדחות את אימוץ IFRS 9 ליום 1 בינואר, 2021 (להלן: "גישת הדחיה").

לצורך יישום גישת הדחיה על הישות לעמוד בקריטריונים הבאים:

1. הישות לא יישמה קודם לכן גרסה כלשהי של IFRS 9.
2. פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח.

בהתאם לתקן, פעילויות הישות הן באופן ניכר פעילויות הקשורות לביטוח כאשר:

(א) הערך בספרים של התחייבויות הנובע מחוזי ביטוח, כולל רכיבי פיקדון או נגזרים משובצים אשר הופרדו מחוזי הביטוח, הוא משמעותי ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות; וכן

(ב) שיעור הערך בספרים של התחייבויות הקשורות לביטוח ביחס לסך הערך בספרים של כלל התחייבויות הינו:

- גדול מ-90%; או
- בין 80% ל-90% כולל, וכן למבטח אין פעילות משמעותית שאיננה קשורה לביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IFRS 9 - מכשירים פיננסיים (המשך)

מבטח אשר בוחר ליישם את גישת הדחייה נדרש לתת גילוי אשר יאפשר למשתמשים בדוחות הכספיים:

1. להבין כיצד הישות עומדת בקריטריונים לצורך יישום גישת הדחייה;
2. לערוך השוואה בין מבטחים אשר מיישמים את גישת הדחייה לבין ישויות שמיישמות את IFRS9.

להערכת החברה היא עומדת בקריטריונים לעיל ובכוונתה לדחות את יישום IFRS 9 ליום 1 בינואר, 2021.

תיקונים ל- IAS 7 דוח על תזרימי מזומנים, בדבר גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB תיקונים ל- IAS 7 דוח על תזרימי מזומנים (להלן - התיקונים) אשר דורשים מתן גילויים נוספים לגבי התחייבויות פיננסיות. התיקונים דורשים להציג את התנועה בין יתרת הפתיחה ליתרת הסגירה של התחייבויות פיננסיות, לרבות השינויים הנובעים מתזרימי מזומנים מפעילות מימון, מרכישת או איבוד שליטה במוחזקות, משינויים בשערי חליפין ומשינויים בשווי הוגן.

התיקונים ייושמו החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2017 או לאחריו. לא נדרש לכלול גילויים כאמור בהתייחס למספרי השוואה לתקופות הקודמות למועד התחילה של התיקונים.

החברה תכלול את הגילויים הנדרשים בדוחותיה הכספיים הרלוונטיים.

IFRS 16 - חכירות

בינואר 2016 פרסם ה- IASB את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 16 בדבר חכירות (להלן - התקן החדש).

בהתאם לתקן החדש, חכירה מוגדרת כחווה, או חלק מחווה, אשר מעביר בתמורה לתשלום את זכות השימוש בנכס לתקופת זמן מוגדרת.

להלן עיקרי התקן החדש:

- התקן החדש דורש מחוכרים להכיר בכל החכירות בנכס מול התחייבות בדוח על המצב הכספי (פרט למקרים מסוימים) באופן דומה לטיפול החשבונאי בחכירה מימונית בהתאם לתקן הקיים- IAS 17 חכירות.
- חוכרים יכירו בהתחייבות בגין תשלומי החכירה ומנגד יכירו בנכס זכות-שימוש. כמו כן, החוכרים יכירו בהוצאות ריבית ובהוצאות פחת בנפרד.
- תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בריבית אשר מבוססים על ביצוע או שימוש (לדוגמה, אחוז מהפדיון) יוכרו כהוצאה מצד החוכרים או כהכנסה מצד המחכירים במועד היווצרותם.
- במקרה של שינוי בתשלומי חכירה משתנים הצמודים למדד, על החוכר להעריך מחדש את ההתחייבות בגין החכירה כאשר השפעת השינוי תיזקף לנכס זכות-השימוש.
- התקן החדש כולל שני חריגים שבהם החוכרים רשאים לטפל בחכירות בהתאם לטיפול החשבונאי הקיים בהתייחס לחכירות תפעוליות וזאת במקרה של חכירות נכסים בעלי ערך כספי נמוך או במקרה של חכירות לתקופה של עד שנה.
- הטיפול החשבונאי מצד המחכיר נותר ללא שינוי מהותי לעומת התקן הקיים, קרי, סיווג כחכירה מימונית או כחכירה תפעולית.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

כ. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה שלפני יישומם (המשך)

IFRS 16 - חכירות (המשך)

התקן החדש ייושם החל מהתקופות השנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019, או לאחריו. אימוץ מוקדם אפשרי, כל עוד IFRS 15 - הכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות, מיושם במקביל.

התקן החדש מאפשר לחוכרים לבחור בגישת יישום למפרע מלאה או בגישת יישום למפרע חלקי עם הקלות מסוימות בגין החכירות שיהיו קיימות במועד המעבר, אשר לפיה לא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה.

להערכת החברה, לתקן לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

תיקונים ל- IAS 40 נדל"ן להשקעה - העברות של נדל"ן להשקעה

בחודש דצמבר 2016 פרסם ה- IASB תיקונים ל- IAS 40 נדל"ן להשקעה (להלן - התיקונים). התיקונים מבהירים ומספקים הנחיות יישום להוראות IAS 40 לגבי העברות של נדל"ן להשקעה או לנדל"ן להשקעה. עיקרי התיקונים הינם הקביעה כי רשימת האירועים המפורטת בתקן לגבי העברות נדל"ן להשקעה מהוות דוגמאות לראיות לשינוי בשימוש הנדל"ן ואינן מהוות רשימה סגורה. כמו כן, התיקונים מבהירים כי שינוי בכוונת ההנהלה, כשלעצמה, לא מספקת ראיה לשינוי בשימוש.

התיקונים ייושמו למפרע החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2018. אימוץ מוקדם אפשרי. התיקונים מאפשרים לבחור ביישום למפרע חלקי, שלפיו התיקונים ייושמו לגבי העברות שהתרחשו החל מתקופת היישום לראשונה ואילך, ולא תידרש הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. במקרה זה, תיאומים לערך בספרים של נכסים למועד היישום לראשונה של התיקונים יזקפו ישירות להון.

כג. פרטים על המדד ושער החליפין היציג של הדולר

שער החליפין יציג של הדולר %	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע %	מדד בגין %

(1.5)	(0.3)	(0.2)
0.3	(0.9)	(1.0)
12.0	(0.1)	(0.2)

לשנה שהסתיימה ביום

31 בדצמבר, 2016
31 בדצמבר, 2015
31 בדצמבר, 2014

באור 3: - מגזרי פעילות

א. כללי

מגזרי הפעילות נקבעו בהתבסס על המידע הנבחן על ידי מקבל החלטות התפעוליות הראשי (CODM), לצורכי קבלת החלטות לגבי הקצאת משאבים והערכת ביצועים. בהתאם לזאת, למטרות ניהול, החברה בנויה לפי מגזרי פעילות בהתבסס על המוצרים והשירותים של היחידות העסקיות ולה מגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח כללי

מגזר הביטוח הכללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר הביטוח הכללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. תוצאות עסקי ביטוח כללי לפי ענפי הביטוח העיקריים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016							
לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ	ביטוח כללי					
		סה"כ	ענפי חבויות (אחרים*)	ענפי רכוש (ואחרים*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח							
565,638	-	565,638	12,494	81,234	297,427	174,483	פרמיות ברוטו
127,280	-	127,280	3,040	30,606	739	92,895	פרמיות ביטוח משנה
438,358	-	438,358	9,454	50,628	296,688	81,588	פרמיות בשייר
(26,550)	-	(26,550)	1,147	1,720	6,310	(35,727)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
464,908	-	464,908	8,307	48,908	290,378	117,315	פרמיות שהורווחו בשייר
29,628	12,836	16,792	1,096	1,756	3,579	10,361	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,538	103	14,435	277	4,785	-	9,373	הכנסות מעמלות
509,074	12,939	496,135	9,680	55,449	293,957	137,049	סך כל ההכנסות
467,423	-	467,423	8,810	36,694	260,818	161,101	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה
74,028	-	74,028	1,557	19,392	487	52,592	בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
393,395	-	393,395	7,253	17,302	260,331	108,509	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
98,852	-	98,852	2,417	25,979	47,124	23,332	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
22,679	3,550	19,129	417	2,710	7,736	8,266	הוצאות הנהלה וכלליות
2,881	2,727	154	7	147	-	-	הוצאות מימון
517,807	6,277	511,530	10,094	46,138	315,191	140,107	סך כל ההוצאות
(8,733)	6,662	(15,395)	(414)	9,311	(21,234)	(3,058)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
3,265	4,558	(1,293)	(29)	(185)	(530)	(549)	רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(5,468)	11,220	(16,688)	(443)	9,126	(21,764)	(3,607)	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
		965,243	53,574	59,519	170,912	681,238	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016
		807,120	43,869	22,401	170,356	570,494	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2016

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, נסיעות לחו"ל ובתי עסק, אשר הפעילות בגינם מהווה 65% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד שלישי וחבות מעבידים, אשר הפעילות בגינם מהווה 54% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. תוצאות עסקי ביטוח כללי לפי ענפי הביטוח העיקריים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015							
לא מיוחס למגזרי פעילות	סה"כ	ביטוח כללי					
		סה"כ	ענפי חבויות (אחרים*)	ענפי רכוש (ואחרים*)	רכב רכוש	רכב חובה	
אלפי ש"ח							
490,404	-	490,404	10,441	66,141	248,073	165,749	פרמיות ברוטו
31,814	-	31,814	2,727	24,558	428	4,101	פרמיות ביטוח משנה
458,590	-	458,590	7,714	41,583	247,645	161,648	פרמיות בשייר
3,745	-	3,745	803	2,154	(1,816)	2,604	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
454,845	-	454,845	6,911	39,429	249,461	159,044	פרמיות שהורווחו בשייר
23,823	7,472	16,351	1,059	1,296	3,135	10,861	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,534	117	4,417	329	4,099	(11)	-	הכנסות מעמלות
483,202	7,589	475,613	8,299	44,824	252,585	169,905	סך כל ההכנסות
399,000	-	399,000	160	31,978	221,012	145,850	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
19,297	-	19,297	(4,462)	17,428	111	6,220	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
379,703	-	379,703	4,622	14,550	220,901	139,630	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
94,475	-	94,475	2,014	21,824	48,617	22,020	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
21,098	3,127	17,971	379	2,399	7,399	7,794	הוצאות הנהלה וכלליות
1,883	2,084	(201)	(10)	(191)	-	-	הוצאות מימון
497,159	5,211	491,948	7,005	38,582	276,917	169,444	סך כל ההוצאות
(13,957)	2,378	(16,335)	1,294	6,242	(24,332)	461	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
2,250	2,478	(228)	(5)	(30)	(95)	(98)	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
(11,707)	4,856	(16,563)	1,289	6,212	(24,427)	363	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
		956,715	58,892	49,975	156,363	691,485	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2015
		883,561	47,872	18,303	155,976	661,410	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2015

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, נסיעות לחו"ל ובתי עסק, אשר הפעילות בגינם מהווה 68% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד שלישי וחבות מעבידים, אשר הפעילות בגינם מהווה 57% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3 - מגזרי פעילות (המשך)

ב. תוצאות עסקי ביטוח כללי לפי ענפי הביטוח העיקריים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2014

סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות	ביטוח כללי					
		סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *)	רכב רכוש	רכב חובה	
481,160	-	481,160	9,066	56,723	258,767	156,604	פרמיות ברוטו
31,886	-	31,886	2,098	25,055	431	4,302	פרמיות ביטוח משנה
449,274	-	449,274	6,968	31,668	258,336	152,302	פרמיות בשייר
(21,107)	-	(21,107)	(479)	(401)	(13,263)	(6,964)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
470,381	-	470,381	7,447	32,069	271,599	159,266	פרמיות שהורווחו בשייר
27,965	6,810	21,155	1,243	1,165	4,500	14,247	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,168	133	4,035	198	3,837	-	-	הכנסות מעמלות
502,514	6,943	495,571	8,888	37,071	276,099	173,513	סך כל ההכנסות
411,798	-	411,798	21,039	23,870	229,737	137,152	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה
27,442	-	27,442	9,337	14,368	(72)	3,809	בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
384,356	-	384,356	11,702	9,502	229,809	133,343	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
95,213	-	95,213	1,977	19,542	52,997	20,697	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
20,639	2,402	18,237	341	2,131	8,227	7,538	הוצאות הנהלה וכלליות
2,256	2,274	(18)	(1)	(17)	-	-	הוצאות מימון
502,464	4,676	497,788	14,019	31,158	291,033	161,578	סך כל ההוצאות
50	2,267	(2,217)	(5,131)	5,913	(14,934)	11,935	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
4,878	4,286	592	11	69	270	242	רווח כולל אחר לפני מסים על ההכנסה
4,928	6,553	(1,625)	(5,120)	5,982	(14,664)	12,177	סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על ההכנסה
		995,360	72,101	43,572	151,178	728,509	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2014
		915,174	54,865	10,714	150,942	698,653	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, בשייר ליום 31 בדצמבר, 2014

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מקיף דירות, נסיעות לחו"ל ובתי עסק, אשר הפעילות בגינם מהווה 68% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח צד שלישי וחבות מעבידים, אשר הפעילות בגינם מהווה 55% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)
ג. נכסים והתחייבויות

31 בדצמבר, 2016		
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי
4,442	4,442	-
36,093	-	36,093
64,773	64,773	-
771,058	141,515	629,543
142,084	1,002	141,082
30,519	30,519	-
10,601	10,601	-
954,262	183,637	770,625
30,095	2,232	27,863
158,123	-	158,123
91,302	-	91,302
44,214	41,888	2,326
1,383,304	296,972	1,086,332
965,243	-	965,243
60,273	60,273	-
151,524	30,435	121,089
1,177,040	90,708	1,086,332

נכסים
נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות אחרות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגבייה
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
התחייבויות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

31 בדצמבר, 2015		
סה"כ	לא מיוחס למגזרי פעילות אלפי ש"ח	ביטוח כללי
4,961	4,961	-
34,390	-	34,390
52,967	52,967	-
764,896	120,212	644,684
154,390	-	154,390
13,866	13,866	-
43,251	43,251	-
976,403	177,329	799,074
25,379	6,984	18,395
73,154	-	73,154
81,910	-	81,910
39,668	36,239	3,429
1,288,832	278,480	1,010,352
956,715	-	956,715
40,193	40,193	-
81,826	28,189	53,637
1,078,734	68,382	1,010,352

נכסים
נכסים בלתי מוחשיים
הוצאות רכישה נדחות
נדל"ן להשקעה
השקעות פיננסיות אחרות:
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
מניות
אחרות
סך כל השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים
נכסי ביטוח משנה
פרמיות לגבייה
נכסים אחרים
סך כל הנכסים
התחייבויות
התחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
התחייבויות פיננסיות
התחייבויות אחרות
סך כל ההתחייבויות

באור 4 - נכסים בלתי מוחשיים - תוכנות מחשב

תנועה

<u>אלפי ש"ח</u>	
	<u>עלות</u>
17,697	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
2,153	תוספות
(387)	גריעות
19,463	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
2,035	תוספות
(623)	גריעות
20,875	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
	<u>הפחתה שנצברה</u>
12,216	יתרה ליום 1 בינואר, 2015
2,673	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
(387)	גריעות
14,502	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
2,554	הפחתה שהוכרה במהלך השנה
(623)	גריעות
16,433	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
	<u>ערך בדוחות הכספיים, נטו</u>
4,442	ליום 31 בדצמבר, 2016
4,961	ליום 31 בדצמבר, 2015

באור 5 - הוצאות רכישה נדחות

<u>31 בדצמבר</u>		
2015	2016	
<u>אלפי ש"ח</u>		
34,390	36,093	ביטוח כללי

הוצאות הרכישה הנדחות בביטוח כללי מחושבות בהתאם לאמור בבאור 2(ה) לעיל.

באור 6 -

רכוש קבוע

א. הרכב ותנועה

שנת 2016

סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים	קרקע ובנייני משרדים
אלפי ש"ח					
47,545	265	2,367	3,550	2,377	38,986
1,359	7	252	668	432	-
4,675	-	-	-	-	4,675
(1,133)	-	(73)	(844)	(216)	-
52,446	272	2,546	3,374	2,593	43,661
16,938	256	1,317	1,825	1,604	11,936
3,176	3	210	441	440	2,082
(1,024)	-	(73)	(735)	(216)	-
19,090	259	1,454	1,531	1,828	14,018
33,356	13	1,092	1,843	765	29,643

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2016
תוספות במשך השנה
הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל
אחר
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר, 2016
תוספות במשך השנה
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016
יתרת עלות מופחתת ליום
31 בדצמבר, 2016

שנת 2015

סה"כ	שיפורים במושכר	ציוד וריהוט משרדי	כלי רכב	מחשבים	קרקע ובנייני משרדים
אלפי ש"ח					
45,538	265	2,259	3,807	2,671	36,536
1,244	-	213	384	647	-
2,450	-	-	-	-	2,450
(1,687)	-	(105)	(641)	(941)	-
47,545	265	2,367	3,550	2,377	38,986
15,333	255	1,164	1,750	2,095	10,069
2,975	1	248	409	450	1,867
(1,370)	-	(95)	(334)	(941)	-
16,938	256	1,317	1,825	1,604	11,936
30,607	9	1,050	1,725	773	27,050

עלות

יתרה ליום 1 בינואר, 2015
תוספות במשך השנה
הערכה מחדש שהוכרה ברווח כולל
אחר
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

פחת שנצבר

יתרה ליום 1 בינואר, 2015
תוספות במשך השנה
גריעות במשך השנה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015
יתרת עלות מופחתת ליום
31 בדצמבר, 2015

ב. בנייני משרדים

בנייני המשרדים הינם בבעלות הקבוצה. חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה בארץ טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין. לעניין הערכה מחדש בשנת 2016, ראה באור 2) (ז) לעיל וסעיף ג' להלן.

באור 6: - רכוש קבוע (המשך)

ג. הערכה מחדש של קרקע ומבנים

החברה התקשרה עם מעריכת שווי מוסמכת בלתי תלויה, על מנת לקבוע את השווי ההוגן של המבנים אשר בבעלותה. השווי ההוגן נקבע בחודש דצמבר 2016 בהתייחס לראיות מבוססות שוק ונחשב לרמה 3 במדרג השווי ההוגן.

כתוצאה מהשימוש במודל ההערכה מחדש, נוצרה קרן הערכה מחדש שיתרתה ליום 31 בדצמבר, 2016 הינה 16,920 אלפי ש"ח, נטו ממס (31 בדצמבר, 2015 - 12,716 אלפי ש"ח ו-31 בדצמבר, 2014 - 10,916 אלפי ש"ח). השינוי בקרן ההערכה מחדש במהלך השנה, לפני מס, הסתכם ל- 4,675 אלפי ש"ח.

אם הקרקע והמבנים היו נמדדים תוך שימוש במודל העלות, ערכיהם בדוחות הכספיים היו כדלקמן:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
12,515	12,515	עלות
6,897	7,362	פחת שנצבר
5,618	5,153	עלות מופחתת

השווי ההוגן של הקרקע והמבנים נקבע בשיטת ההשוואה לנכסים דומים בשוק. ההערכה שבוצעה על ידי מעריכת השווי מבוססת על מחירי שוק פעיל, המותאמים בגין שוני במהות, במיקום או בתנאים של הנכס הספציפי.

באור 7: - נדל"ן להשקעה

א. תנועה

2015	2016	
אלפי ש"ח		
42,904	52,967	יתרה ליום 1 בינואר
5,829	8,506	רכישות ותוספות לנכסים קיימים
-	(200)	מימושים
-	(79)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
4,234	3,579	התאמת שווי הוגן
52,967	64,773	יתרה ליום 31 בדצמבר

ג. נדל"ן להשקעה בישראל נמדד על בסיס השווי ההוגן, כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכת שווי חיצונית בלתי תלויה שהיא בעלת כישורים מקצועיים מוכרים ונסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. השווי ההוגן נקבע בהתבסס על עסקאות שנערכו לאחרונה בשוק הנדל"ן ביחס לנדל"ן דומה ובמיקום דומה לזה של הנדל"ן שבבעלות הקבוצה, בשילוב עם גישת העלות וכן בהתבסס על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים מהנכס. באמידת תזרימי המזומנים הובא בחשבון הסיכון המובנה שלהם והם מהווים בשיעור תשואה המשקף את הסיכונים הגלומים בתזרימי המזומנים, אשר נקבע בהתחשב בתשואה המקובלת בשוק המקרקעין, תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הנכס ורמת הסיכון של ההכנסות הצפויות ממנו.

ג. בתקופת הדוח החברה המשיכה להשקיע בנכסי נדל"ן בחו"ל באמצעות חברות בנות שלה שהוקמו לצורך כך כמפורט בבאור 1 לעיל.

באור 7 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. הנחות משמעותיות (על בסיס ממוצעים משוקללים) ששימשו בהערכות השווי מוצגות להלן:

31 בדצמבר, 2016		
		<u>נדל"ן להשקעה</u>
58		דמי שכירות ממוצעים למ"ר לחודש (בש"ח)
8.0		שיעור ההיוון (ב-%)

עליה משמעותית בשווי השכירות המוערך או בשיעור עליית דמי השכירות, תביא לעליה משמעותית בשווי ההוגן של הנכסים. עליה משמעותית בשיעור התפוסה או ירידה משמעותית בשיעור ההיוון יביאו לעלייה בשווי ההוגן של הנכסים.

ה. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
52,967	64,773	בבעלות

חלק מהקרקעות בבעלות טרם נרשם על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין, לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

באור 8 - חייבים ויתרות חובה

הרכב

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
1,552	591	חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
481	730	חשבונות אחרים
26	74	מוסדות
2,790	2,271	הכנסות לקבל
1,988	1,904	הוצאות מראש
1,984	2,839	דמי חכירה מראש
8,821	8,409	אחרים
		סה"כ חייבים ויתרות חובה

באור 9 - פרמיות לגבייה

א. ההרכב

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
83,616	92,963
1,706	1,661
81,910	91,302
74,574	82,224

פרמיות לגבייה (ב) *

בניכוי - הפרשה לחובות מסופקים (ג)

סה"כ פרמיות לגבייה

(* כולל המחאות לגבייה והוראות קבע

ב. גיול

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
75,703	84,303
4,247	4,857
701	919
1,259	1,223
6,207	6,999
81,910	91,302

ללא פיגור

בפיגור:

מתחת ל- 90 ימים

בין 90 ל- 180 ימים

מעל 180 יום

סה"כ

סה"כ פרמיות לגבייה

ג. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיות לגבייה

אלפי ש"ח
2,540
(834)
1,706
(45)
1,661

יתרה ליום 1 בינואר, 2015

קיטון בהפרשה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015

קיטון בהפרשה

יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות

א. ההרכב:

31 בדצמבר, 2016			
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
אלפי ש"ח			
771,058	-	84,402	686,656
142,084	142,084	-	-
30,519	-	-	30,519
10,601	-	-	10,601
<u>954,262</u>	<u>142,084</u>	<u>84,402</u>	<u>727,776</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
מניות (ה)
אחרות (ו)
סה"כ

31 בדצמבר, 2015			
סה"כ	הלוואות וחייבים	מוחזקים לפדיון	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד
אלפי ש"ח			
764,896	-	94,665	670,231
154,390	154,390	-	-
13,866	-	-	13,866
43,251	-	-	43,251
<u>976,403</u>	<u>154,390</u>	<u>94,665</u>	<u>727,348</u>

נכסי חוב סחירים (ב)
נכסי חוב שאינם סחירים (ג)
מניות (ה)
אחרות (ו)
סה"כ

ב. נכסי חוב סחירים

ההרכב:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
<u>450,073</u>	<u>438,212</u>
<u>220,158</u>	<u>248,444</u>
<u>94,665</u>	<u>84,402</u>
<u>314,823</u>	<u>332,846</u>
<u>764,896</u>	<u>771,058</u>
<u>95,572</u>	<u>88,572</u>

אגרות חוב ממשלתיות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:

שיועדו בעת ההכרה לראשונה

נכסי חוב אחרים

שאינם ניתנים להמרה

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
שיועדו בעת ההכרה לראשונה

מוחזקים לפדיון (*)

סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב סחירים

(*) סך הכל השווי ההוגן של נכסי החוב הסחירים המוחזקים לפדיון:

נכסי חוב אחרים:

שאינם ניתנים להמרה

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

ג. נכסי חוב שאינם סחירים
ההרכב:

שווי הוגן		ערך בדוחות הכספיים	
2015	2016	2015	2016
אלפי ש"ח			
100,871	96,070	94,329	92,002
12,435	-	12,143	-
47,918	50,082	47,918	50,082
161,224	146,152	154,390	142,084

מוציגים כהלוואות וחייבים:

אגרות חוב

פקדונות בבנקים

הלוואות

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ד. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

31 בדצמבר	
2015	2016
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

3.33 3.39

3.83 3.92

1.33 2.86

נכסי חוב סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד למדד

שקלי

צמוד מט"ח

31 בדצמבר	
2015	2016
ריבית אפקטיבית	
אחוזים	

4.92 4.97

5.15 3.52

6.02 4.53

נכסי חוב שאינם סחירים

בסיס הצמדה:

צמוד למדד

שקלי

צמוד מט"ח

ה. מניות

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	

13,866

30,519

סחירות -

מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (שיועדו בעת ההכרה לראשונה)

באור 10: - פירוט השקעות פיננסיות (המשך)

1. השקעות פיננסיות אחרות

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
43,251	8,184
-	2,417
43,251	10,601

סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (יועדו בעת ההכרה לראשונה)

שאינן סחירות
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (יועדו בעת ההכרה לראשונה)

סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, קרנות גידור וקרנות השקעה.

2. השיטות וההנחות ששימשו לקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע על ידי מחירי השוק בתאריך הדיווח. בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי נקבע כדלהלן:

נכסי חוב שאינם סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב פיננסיים שאינם סחירים אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי באור בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושיערי ריבית לגופים מוסדיים.

להלן שיעורי הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים, אשר חושבו בהתאם למח"מ ממוצע של טווח הדירוג (*):

31 בדצמבר	
2015	2016
אחוזים	
2.05	2.21
3.96	3.47

AA- ומעלה

A

(* המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדרוג". נתוני חברת מדרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמה: דירוג A כולל A- ועד A+.

3. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

השווי ההוגן של כל הנכסים הפיננסיים המוצגים בשווי הוגן בחברה נמדד על פי רמה 1 (השנה ואשתקד), למעט השקעות פיננסיות אחרות שאינן סחירות בסך של 2,417 אלפי ש"ח, שהשווי ההוגן שלהן נמדד על פי רמה 3.

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר ניתן גילוי לגביו בסעיף ג' לעיל, נמדד על פי רמה 2.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים, פרמיות לגבייה, חייבים ויתרות חובה ונכסי מסים שוטפים תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

באור 11: - מזומנים ושווי מזומנים

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
25,379	30,095

מזומנים ופקדונות למשיכה מיידית

המזומנים ושווי מזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים, ליום הדיווח, ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור של 0.01%.

באשר לתנאי הצמדה וריבית של המזומנים ופקדונות למשיכה מיידית, ראה באור 25 להלן.

באור 12: - הון ודרישות הון

א. הרכב הון המניות

31 בדצמבר, 2016 ו-2015	
מונפק ונפרע	רשום
מספר המניות	
41,764,000	50,000,000

מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

לא חל שינוי בהון המניות בתקופת הדיווח.

ג. זכויות הנלוות למניות

למחזיקי המניות זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. קרנות הון

קרנות הון כוללות:

קרן הערכה מחדש -

קרן הערכה מחדש משמשת לרישום התאמות בשווי ההוגן (בניכוי השפעת המס) של רכוש קבוע וירידות ערך עד למידה שהן מתייחסות לעליית ערך שנרשמה בגין אותו נכס בקרנות הון.

קרן תרגום -

קרן מתרגום של פעילויות חוץ המורכבת בעיקר מהשפעות של הדולר.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות הון

1. ההון הנדרש והקיים של החברה

ההון הנדרש והקיים של החברה נקבע בהתאם לתקנות ההון והנחיות המפקח. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
174,199	170,059	הסכום הנדרש על פי תקנות והנחיות המפקח (א)
		הסכום הקיים המחושב על פי תקנות ההון:
210,098	206,264	הון ראשוני בסיסי
10,000	30,000	הון משני מורכב (ב)
28,317	23,311	הון שלישוני מורכב (ב)
38,317	53,311	סך הכל הון משני ושלישוני מורכב
248,415	259,575	סך ההון הקיים המחושב על פי תקנות ההון
74,216	89,516	עודף ליום הדוח
		פעולות לאחר תאריך הדיווח שהשפיעו על ההון המוכר:
(10,000)	-	פרעון הון משני
(20,000)	-	פרעון הון שלישוני
30,000	-	גיוס הון משני
20,000	-	גיוס הון שלישוני
20,000	-	
94,216	89,516	עודף בהתחשב באירועים לאחר תאריך הדיווח (*)
36,323	39,917	סכום ההשקעות שיש חובה להעמידן כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח, ולפיכך מהווה עודפים מרותקים

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
119,749	114,038	(א) הסכום הנדרש כולל דרישות הון בגין:
1,373	1,892	פעילות בביטוח כללי
7,194	8,024	נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון
19,124	19,295	סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי
26,759	26,810	סיכונים תפעוליים
174,199	170,059	נכסי השקעה ונכסים אחרים
		סך כל הסכום הנדרש על פי תקנות ההון

(ב) לעניין כתבי התחייבות נדחים המשמשים כהון משני/שלישוני מורכב, ראה באור 16 להלן.

(* מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברת ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. Solvency II

בחודש פברואר 2017 פורסמו והועברו לועדת הכספים של הכנסת הוראות ליישום משטר כושר פירעון מבוסס Solvency II (להלן - ההוראות המעודכנות). ההוראות המעודכנות נועדו לכונן משטר כושר פירעון חדש לחברות ביטוח בישראל. זאת, בהתבסס על הוראות דירקטיבה EC/2009/138, המכונה "Solvency II" (להלן - הדירקטיבה), שאומצה על ידי האיחוד האירופי ומיושמת החל מינואר 2016 בכל המדינות החברות בו. הדירקטיבה כוללת בחינה מקיפה של סיכונים להם חשופות חברות ביטוח וסטנדרטים לניהולם ומדידתם, ומבוססת על שלושה נדבכים - נדבך ראשון כמותי שעניינו יחס כושר פירעון מבוסס סיכון, נדבך שני איכותי, הנוגע לתהליכי בקרה פנימיים, לניהול סיכונים, לממשל תאגידי ולתהליך הערכה עצמי של סיכונים וכושר פירעון (ORSA) ונדבך שלישי, הנוגע לקידום משמעת שוק, גילוי ודיווח.

בדעת המפקחת לפרסם הנחיות לעניין ניהול הון וקביעת יעד הון פנימי, לעניין סקר פערים שעל חברות הביטוח יהיה לבצע ביחס למערך ניהול הסיכונים, הבקורות והממשל התאגידי ונייר התייעצות לקידום תהליך להערכה עצמית של סיכונים וכושר פירעון.

ההוראות המעודכנות מבוססות על הנדבך הכמותי לפי הדירקטיבה והוראותיה הנלוות, תוך התאמה לשוק בישראל. הנדבך הכמותי ייושם בישראל החל מיום 30 ביוני, 2017. יחד עם זאת, חברות ביטוח תידרשנה לעמוד, בשלב זה, גם במשטר הקיים לפי תקנות ההון.

בהתאם לדירקטיבה קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפרעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד על בסיס ההנחיות ליישום משטר כושר הפרעון החדש. דרישה זו נועדה להבטיח התערבות מדויקת ועתית של רשויות הפיקוח.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או סף הון).

ההוראות המעודכנות כוללות הוראות דיווח לממונה במקרים בהם החברה אינה עומדת או חוששת שלא תעמוד ברמות ההון האמורות וכן הוראות להגשת תוכנית להבטחת עמידתה ברמות ההון האמורות.

בהתאם להוראות המעודכנות, סף ההון יהיה שווה לסכום הגבוה מבין ההון הראשוני הנדרש מחברת ביטוח לפי תקנות ההון לבין סכום המחושב כשיעור מה-SCR (לא יותר מ-45% מה-SCR ולא פחות מהגבוה שבין 25% מה-SCR או סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות כהגדרתן בהנחיות המעודכנות).

ההוראות המעודכנות כוללות, בין היתר, הוראות מעבר ליישום Solvency II, המבוססות על הדירקטיבה שעיקרן:

(א) עמידה בדרישות ההון (SCR):

ההון הנדרש לכושר פירעון של חברת ביטוח בתקופה שתחילתה ביום 30 ביוני, 2017 וסיומה ביום 31 בדצמבר, 2021 (להלן - תקופת הפריסה) לא יפחת מהשיעורים הבאים שיחושבו על נתוני:

שיעור מה-SCR

60%	30 ביוני, 2017
65%	31 בדצמבר, 2017
70%	31 בדצמבר, 2018
80%	31 בדצמבר, 2019 ו-30 ביוני, 2020
90%	31 בדצמבר, 2020 ו-30 ביוני, 2021
100%	31 בדצמבר, 2021

(ב) דרישת הון מוקטנת על סוגים מסוימים של השקעות המוחזקות על ידי המבטח בכל מועד דיווח, כאשר דרישה זו תלך ותגדל באופן הדרגתי במשך 7 שנים עד שדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

באור 12: - הון ודרישות הון (המשך)

ה. ניהול ודרישות הון (המשך)

2. Solvency II (המשך)

כחלק מההיערכות ליישום המודל, בוצעו, עפ"י הנחיית האוצר, מספר תרגילים (IQIS - סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח בהינתן תמהיל העסקים והמאזן הקיימים שלו) שמטרתם לכייל את המודל. התרגיל האחרון שבוצע התייחס ליום 31 בדצמבר, 2015 (להלן - IQIS5) והיה מבוסס על תקנות סופיות והנחיות טכניות ליישום שפרסמה הנציבות האירופית וכן על חוזר הנחיה לביצוע שפרסמה המפקחת בחודש אפריל 2016.

על פי תרגיל IQIS5 שביצעה החברה, המבוסס על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות ליום 31 בדצמבר, 2015, ללא התחשבות בהוראות המעבר כאמור, יחס כושר הפרעון של החברה הינו 112%.

תוצאת תרגיל IQIS 5 האמורה לעיל מבוססת על הנחיות IQIS 5 ואיננה מעודכנת להוראות המעודכנות, השונות בנושאים מסוימים מההנחיות ליישום IQIS 5. ההוראות הסופיות, לאחר אישורן על ידי ועדת הכספים, עשויות לכלול שינויים נוספים בחלק מסעיפיהן לעומת ההנחיות ששימשו בחישוב IQIS 5.

כפוף לאמור לעיל, תוצאת תרגיל IQIS5 מהווה אינדיקציה מסוימת להשפעת משטר כושר פרעון מבוסס סולבנסי II ומשקפת בעיקר, דרישות הון גבוהות יותר ביחס לדרישות ההון הקיימות בגין סיכונים פיננסיים וביטוחיים.

הסכומים לעיל אינם כוללים את השפעת פעילות החברה במהלך שנת 2016 ותוצאותיה על תמהיל ההשקעות וההתחייבויות הביטוחיות וכן השפעות אקסוגניות כגון שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון ושינויים רגולטוריים המשפיעים על הסביבה העסקית.

יודגש כי למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ולפיכך מצב ההון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

כאמור על פי הנחיית הפיקוח, בוצעו מספר תרגילים המהווים סימולציות של השפעת הדירקטיבה על הונו של המבטח שמטרתם לכייל את המודל ולהתאימו. אי לכך, ייתכן שהתוצאות בפועל יהיו שונות מתוצאות התרגילים. יחד עם זאת, וכמפורט לעיל, החברה נערכת לעמידה במשטר ההון החדש בהתאם לאינדיקציות המתקבלות מתוצאות התרגילים.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח

א. הרכב ההתחייבויות

31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
883,561	807,120	73,154	158,123	956,715	965,243

ביטוח כללי (ב)

ב. ביטוח כללי

1. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	

71,348	36,768	611	34,647	71,959	71,415
637,934	577,595	40,484	85,802	678,418	663,397
709,282	614,363	41,095	120,449	750,377	734,812

ענפי רכב חובה וחבויות
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
תביעות תלויות
סך ענפי רכב חובה וחבויות (ראה 3 להלן)

104,483	112,513	10,253	13,577	114,736	126,090
7,741	4,533	-	-	7,741	4,533
62,055	75,711	21,806	24,097	83,861	99,808
174,279	192,757	32,059	37,674	206,338	230,431

ענפי רכוש ואחרים
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
הפרשה לפרמיה בחסר תביעות תלויות
סך ענפי רכוש ואחרים (ראה 4 להלן)
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

883,561	807,120	73,154	158,123	956,715	965,243
---------	---------	--------	---------	---------	---------

10,492	4,927	130	5,864	10,622	10,791
21,978	22,806	1,790	2,496	23,768	25,302
32,470	27,733	1,920	8,360	34,390	36,093

הוצאות רכישה נדחות:
ענפי רכב חובה וחבויות
ענפי רכוש ואחרים
סך הכל הוצאות רכישה נדחות

698,790	609,436	40,965	114,585	739,755	724,021
152,301	169,951	30,269	35,178	182,570	205,129

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות:
ענפי רכב חובה וחבויות

851,091	779,387	71,234	149,763	922,325	929,150
---------	---------	--------	---------	---------	---------

ענפי רכוש ואחרים
סה"כ התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

2. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

31 בדצמבר						
2015	2016	2015	2016	2015	2016	
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו		
649,173	605,517	35,794	82,082	684,967	687,599	הערכות אקטואריות
4,533	5,414	-	307	4,533	5,721	ד"ר סטיוארט קוטס
653,706	610,931	35,794	82,389	689,500	693,320	מר דב רפאל
						סה"כ הערכות אקטואריות
						<u>הפרשות על בסיס הערכות אחרות</u>
26,548	20,707	26,496	27,510	53,044	48,217	הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות
18,074	19,691	-	-	18,074	19,691	תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)
175,831	149,281	10,864	48,224	186,695	197,505	הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה
7,741	4,533	-	-	7,741	4,533	הפרשה לפרמיה בחסר
1,661	1,977	-	-	1,661	1,977	הערכות אחרות
883,561	807,120	73,154	158,123	956,715	965,243	סך כל התחייבויות הביטוח בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

3. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ענפי רכב חובה וחבויות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
743,509	698,790	46,912	40,965	790,421	739,755
149,203	72,290	4,619	80,262	153,822	152,552
1,989	5,844	(415)	(122)	1,574	5,722
(5,787)	8,607	(2,480)	2,311	(8,267)	10,918
145,405	86,741	1,724	82,451	147,129	169,192
3,131	2,490	354	806	3,485	3,296
156,658	173,605	7,112	8,025	163,770	181,630
159,789	176,095	7,466	8,831	167,255	184,926
1,411	-	-	-	1,411	-
(16,800)	-	-	-	(16,800)	-
17,204	-	-	-	17,204	-
1,815	-	-	-	1,815	-
(32,150)	-	(205)	-	(32,355)	-
698,790	609,436	40,965	114,585	739,755	724,021

יתרה לתחילת השנה
עלות התביעות המצטברת בגין
שנת חיתום שוטפת
שינוי ביתרות לתחילת שנה
כתוצאה מהצמדה למדד ורווח
השקעתי לפי הנחת ההיוון
הגלומה בהתחייבויות
שינוי באומדן עלות התביעות
המצטברת בגין שנות חיתום
קודמות
סך השינוי בעלות התביעות
המצטברת
תשלומים לשוב תביעות במהלך
השנה:
בגין שנת חיתום שוטפת
בגין שנות חיתום קודמות
סך תשלומים לשנה
צבירה בגין שנת חיתום שוטפת
צבירה שנזקפה לרווח בגין שנת
החיתום ששוחררה
יתרת השינוי בצבירה
סך שינוי בצבירה לשנה
השפעת שינויים בעתודות ביטוח
בביטוח כללי (ראה באור 2
ה(ד)(3.6))
יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, צבירה (ביתרת פתיחה בלבד), פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות (ללא צבירה), הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות לשוב תביעות.
3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות לשוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

4. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

ענפי רכוש ואחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2015	2016	2015	2016
שייר		ביטוח משנה אלפי ש"ח		ברוטו	
140,330	152,301	30,132	30,269	170,462	182,570
227,821	272,437	15,491	16,545	243,312	288,982
247	8,397	2,049	3,335	2,296	11,732
228,068	280,834	17,540	19,880	245,608	300,714
170,768	196,828	8,424	8,613	179,192	205,441
64,160	70,350	6,930	8,976	71,090	79,326
234,928	267,178	15,354	17,589	250,282	284,767
1,015	7,202	504	2,618	1,519	9,820
7,384	(3,208)	-	-	7,384	(3,208)
10,432	-	(2,553)	-	7,879	-
152,301	169,951	30,269	35,178	182,570	205,129

יתרה לתחילת השנה
 עלות התביעות המצטברת בגין
 אירועים בשנת הדוח
 שינוי בעלות התביעות המצטברות
 בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
 סך השינוי בעלות התביעות
 המצטברות
 תשלומים ליישוב תביעות במהלך
 השנה:
 בגין אירועים של שנת הדוח
 בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח
 סך תשלומים
 שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם
 הורווחה, נטו מהוצאות רכישה
 נדחות
 שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר
 השפעת שינויים בעתודות ביטוח
 בביטוח כללי (ראה באור 2
 ה(ד)3.6))
 יתרה לסוף השנה

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת התביעות התלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
3. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

5. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2016

סה"כ	שנת חיתום									
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)									
	3,296	3,474	3,515	3,854	5,013	4,799	2,158	3,119	4,242	8,733
		14,249	13,166	14,468	20,081	18,659	17,244	25,966	22,459	32,829
			31,889	30,608	40,640	41,557	38,377	53,853	57,023	63,741
				54,133	64,507	64,354	63,481	98,090	95,541	103,733
					93,785	88,461	84,182	131,408	127,684	132,717
						112,728	104,140	148,775	158,961	156,270
							129,158	169,879	183,276	182,255
								182,058	205,667	198,400
									230,944	216,448
										222,324
	152,552	153,356	145,629	158,649	182,656	185,299	175,698	219,787	237,335	231,770
		137,437	131,205	156,861	180,339	181,665	174,553	220,328	240,209	233,645
			137,383	142,905	186,662	185,816	178,163	225,054	255,682	241,317
				140,606	165,245	162,276	153,614	198,891	217,204	248,212
					175,620	165,995	165,742	212,327	230,435	214,694
						169,667	163,536	210,431	233,704	217,491
							166,811	215,743	238,869	223,664
								218,142	244,406	226,503
									249,444	231,154
										234,051
	(89,771)	15,919	(6,178)	2,299	(10,375)	(7,391)	(13,197)	(19,251)	(32,240)	(19,357)
	(5.83%)	10.38%	(4.71%)	1.61%	(6.28%)	(4.55%)	(8.59%)	(9.68%)	(14.84%)	(9.02%)
	1,781,713	152,552	137,437	137,383	140,606	175,620	169,667	166,811	218,142	249,444
	1,074,564	3,296	14,249	31,889	54,133	93,785	112,728	129,158	182,058	230,944
	707,149	149,256	123,188	105,494	86,473	81,835	56,939	37,653	36,084	18,500
	16,872									11,727
	724,021									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה בניכוי הוצאות רכישה נדחות,

ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור 2(ה)ד).

במהלך שנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

6. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענפי ביטוח רכב חובה וחבויות

31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)										
	2,490	3,122	3,224	3,616	4,580	4,561	2,053	2,951	4,068	8,733
		13,624	12,141	13,923	19,473	18,168	16,885	25,611	22,059	32,720
			30,934	30,001	39,955	41,051	37,801	53,439	56,124	63,431
				53,376	63,801	63,810	62,873	93,083	94,616	103,270
					93,032	87,641	83,562	126,320	126,473	131,855
						111,908	103,514	143,677	157,764	155,173
							126,430	164,776	182,058	180,906
								176,884	204,449	197,046
									225,183	209,108
										214,965
	72,290	148,751	141,114	153,749	178,262	180,386	171,672	214,789	235,059	230,305
		132,661	127,386	152,749	176,179	178,230	170,927	213,475	232,581	229,989
			133,435	138,885	180,494	182,109	174,915	217,354	243,001	236,200
				136,649	159,310	158,381	149,907	184,780	207,384	241,787
					170,870	162,491	154,622	195,136	221,717	208,373
						167,441	158,082	194,126	225,332	214,213
							162,254	200,613	231,724	220,506
								203,418	236,510	223,234
									235,887	225,457
										228,937
(88,395)		16,090	(6,049)	2,236	(11,560)	(9,060)	(12,347)	(18,638)	(28,503)	(20,564)
(5.96%)		10.82%	(4.75%)	1.61%	(7.26%)	(5.72%)	(8.24%)	(10.09%)	(13.74%)	(9.87%)
1,643,842	72,290	132,661	133,435	136,649	170,870	167,441	162,254	203,418	235,887	228,937
1,048,826	2,490	13,624	30,934	53,376	93,032	111,908	126,430	176,884	225,183	214,965
595,016	69,800	119,037	102,501	83,273	77,838	55,533	35,824	26,534	10,704	13,972
14,420										
609,436										

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות

רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2016

(*)

הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**)

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***)

הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור

8(ה)ד). במהלך שנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

7. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2016

סה"כ	שנת חיתום									
	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
	אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)									
	2,815	2,882	2,958	3,368	4,286	4,262	1,685	2,478	3,857	8,633
		13,120	11,513	13,349	18,935	17,411	14,801	22,752	19,935	31,477
			30,329	29,288	39,110	40,125	33,954	46,662	51,586	59,278
				52,249	62,700	62,525	56,425	85,742	85,485	96,919
					91,239	85,811	74,734	115,160	113,617	123,716
						109,758	91,753	129,970	141,720	145,587
							112,091	149,445	163,758	169,313
								160,351	182,160	184,847
									202,767	202,438
										207,784
	144,124	146,101	138,738	150,847	174,717	178,419	161,674	198,652	222,106	220,242
		131,273	125,316	149,461	172,958	175,100	161,473	197,996	221,293	220,848
			131,887	135,808	178,321	179,254	164,927	202,326	226,790	226,488
				134,075	158,050	156,105	138,158	175,446	187,157	228,718
					168,852	159,538	140,316	184,893	198,902	196,444
						162,289	142,378	181,859	202,091	198,984
							144,490	187,140	207,180	204,295
								188,075	212,370	206,957
									216,710	212,817
										215,856
	(74,922)	14,828	(6,571)	1,733	(10,802)	(6,184)	(6,332)	(12,629)	(29,553)	(19,412)
	(5.28%)	10.15%	(5.24%)	1.28%	(6.83%)	(3.96%)	(4.58%)	(7.20%)	(15.79%)	(9.88%)
	1,637,631	144,124	131,273	131,887	134,075	168,852	162,289	144,490	188,075	216,710
	982,503	2,815	13,120	30,329	52,249	91,239	109,758	112,091	160,351	202,767
	655,128	141,309	118,153	101,558	81,826	77,613	52,531	32,399	27,724	13,943
	16,571									8,072
	671,699									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

בשייר העצמי ליום 31 בדצמבר, 2016

(*)

הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**)

אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(***)

הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור

8(ה)(ז)). במהלך שנת 2011 עברה החברה לחישוב צבירה בענף רכב חובה על בסיס תלת שנתי מצטבר.

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

8. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף ביטוח רכב חובה

31 בדצמבר 2016										
שנת חיתום										
סה"כ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007
אלפי ש"ח מותאמים למדד נובמבר 2016 (*)										
	2,246	2,882	2,958	3,368	4,286	4,262	1,685	2,478	3,857	8,633
		13,120	11,513	13,349	18,935	17,411	14,801	22,752	19,935	31,477
			30,329	29,288	39,110	40,125	33,954	46,662	51,586	59,278
				52,249	62,700	62,525	56,425	81,583	85,485	96,919
					91,239	85,811	74,734	111,002	113,617	123,716
						109,758	91,753	125,811	141,720	145,587
							112,091	145,286	163,758	169,313
								156,192	182,160	184,847
									198,250	196,455
										201,801
	64,508	142,463	135,260	147,187	171,460	174,596	158,609	194,929	222,106	220,242
		126,947	122,315	146,317	169,589	172,186	158,456	193,266	218,454	219,641
			128,857	133,119	173,814	176,266	162,336	197,690	222,349	223,524
				131,390	153,776	153,125	135,527	164,249	182,832	225,773
					166,160	156,993	137,681	170,812	195,604	193,573
						161,023	140,145	168,727	197,239	198,984
							143,394	175,193	203,400	204,295
								175,780	207,588	206,957
									207,684	210,362
										213,915
	(74,171)	15,516	(6,542)	1,729	(12,384)	(7,898)	(7,867)	(11,531)	(24,852)	(20,342)
	(5.37%)	10.89%	(5.35%)	1.30%	(8.05%)	(5.16%)	(5.80%)	(7.02%)	(13.59%)	(10.51%)
	1,519,658	64,508	126,947	128,857	131,390	166,160	161,023	143,394	175,780	207,684
	967,275	2,246	13,120	30,329	52,249	91,239	109,758	112,091	156,192	198,250
	552,383	62,262	113,827	98,528	79,141	74,921	51,265	31,303	19,588	9,434
	14,327									12,114
	566,710									

תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים) בסוף השנה:

לאחר שנה ראשונה (**)

לאחר שנתיים

לאחר שלוש שנים

לאחר ארבע שנים

לאחר חמש שנים

לאחר שש שנים

לאחר שבע שנים

לאחר שמונה שנים

לאחר תשע שנים

לאחר עשר שנים

עודף (חוסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (***)

שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים

עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2016

תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2016

יתרת התביעות התלויות

תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2006

סה"כ התחייבות בגין חוזי ביטוח בענף רכב חובה בניכוי הוצאות רכישה נדחות,

ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2016

(*) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(**) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות

(***) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת צבירה להערכת התביעות המצטברות. נכון ליום 31 בדצמבר, 2016 נובע בעיקרו משינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי (ראה באור 2(ה)(ד)).

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ג. ביטוח כללי (המשך)

9. נתונים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח רכב חובה

שנת חיתום						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
אלפי ש"ח						
171,651	190,440	189,544	167,615	156,604	163,918	176,314
23,945	21,581	12,540	20,730	8,504	15,934	4,283
-	-	-	17,073	12,940	777	-
24,067	23,554	18,851	11,787	6,345	3,776	451

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016:
 פרמיות ברוטו
 רווח כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
 (*) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
 השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

10. נתונים מצטברים בדבר שנות חיתום בענפי ביטוח חבויות אחרות

שנת חיתום						
2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
אלפי ש"ח						
16,847	8,459	9,607	9,889	9,066	10,441	12,494
(8,768)	(1,228)	1,561	779	459	(197)	(151)
-	-	-	413	521	426	-
1,956	941	964	557	295	202	90

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016:
 פרמיות ברוטו
 רווח (הפסד) כולל בשייר בגין שנת החיתום מצטבר (*)
 (*) כולל יתרת עודף הכנסות על הוצאות בשייר שנזקפו, בשנת 2015, ישירות לעודפים בסך
 השפעת ההכנסות מהשקעות מצטבר על הרווח הכולל המצטבר בשייר בגין שנת החיתום

(*) לעניין ביטול עודף הכנסות על הוצאות ראה באור 2 ה(ד)(3.6).

באור 13: - התחייבויות בגין חוזי ביטוח (המשך)

ב. ביטוח כללי (המשך)

11. הרכב רווח כולל בשייר בענף ביטוח רכב חובה

רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות (2)	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח (1)	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח בגין שנת חיתום שוטפת
אלפי ש"ח					
3,607	-	(7,341)	-	-	3,734
363	(8,477)	(14,467)	23,307	-	-
12,177	(9,004)	(4,961)	26,142	-	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

- (1) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015 ו-2014 הינן 2012 ו-2011, בהתאמה. ראה באור 2ה(ד) (3.6) בדבר שינויים בחישוב עתודות הביטוח החל מיום 31 בדצמבר, 2015.
- (2) סכומים אשר לא נכללו בחישוב העתודות הינם בעיקר עודף (חוסר) בהכנסות מהשקעות, יחסית לתשואה הנדרשת בהוראות תקנות הפיקוח וכן הוצאות העולות על המגבלה הקבועה בתקנות הפיקוח.

12. הרכב הפסד כולל בשייר בענף ביטוח חבויות אחרות

רווח (הפסד) כולל לפני מסים על הכנסה	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות (1)	התאמות בגין שנות חיתום קודמות	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח (1)	הפסד (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	הפסד בגין שנת חיתום שוטפת
אלפי ש"ח					
(443)	-	(249)	-	-	(194)
1,289	(14)	515	1,321	(533)	-
(5,120)	(64)	(5,260)	716	(512)	-

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר:

- (1) שנות החיתום שהשתחררו בשנות הדיווח 2015 ו-2014 הינן 2012 ו-2011, בהתאמה. ראה באור 2ה(ד) (3.6) בדבר שינויים בחישוב עתודות הביטוח החל מיום 31 בדצמבר, 2015.

באור 14: - התחייבויות בשל הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לטווח קצר, הטבות לאחר סיום העסקה והטבות בגין פיטורין.

הטבות לאחר סיום העסקה

דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין בישראל מחייבים את החברה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה או לבצע הפקדות שוטפות בתוכנית הפקדה מוגדרת, לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963. התחייבויות החברה בשל כך מטופלות כהטבות לאחר סיום העסקה.

חישוב התחייבות החברה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד ותקופת העסקתו יוצרים את הזכות לקבלת הפיצויים.

ההטבות לעובדים לאחר סיום העסקה, ממומנות, בדרך כלל, על ידי הפקדות המסווגות כתוכנית להטבה מוגדרת כמפורט להלן:

באור 14: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תוכניות להטבה מוגדרת

תשלומי הפיצויים מטופלים על ידי הקבוצה בתוכנית להטבה מוגדרת לפיה מוכרת התחייבות בגין הטבות עובדים ובגינה הקבוצה מפקידה סכומים בפוליסות ביטוח מתאימות.

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית

שנת 2016

		רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016	הפקדות שהופקדו על ידי המעביד	סה"כ השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר	הפסד אקטוארי בגין	הפסד אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית (נטו)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	יתרה ליום 1 בינואר 2016	
(21,479)	-	(1,776)	(584)	(1,192)	-	1,209	(2,747)	(400)	(2,347)	(18,165)	
10,241	2,425	399	-	190	209	(834)	(58)	(58)	-	8,309	
<u>(11,238)</u>	<u>2,425</u>	<u>(1,377)</u>	<u>(584)</u>	<u>(1,002)</u>	<u>209</u>	<u>375</u>	<u>(2,805)</u>	<u>(458)</u>	<u>(2,347)</u>	<u>(9,856)</u>	

התחייבויות להטבה מוגדרת
שווי הוגן של נכסי תוכנית
התחייבות נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 14: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(א) שינויים בהתחייבות להטבה מוגדרת ובשווי הוגן של נכסי תוכנית (המשך)

שנת 2015

		רווח (הפסד) בגין מדידה מחדש ברווח כולל אחר					הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד				
יתרה ליום 31 בדצמבר 2015	הפקדות שהופקדו על ידי המעביד	סה"כ השפעה על רווח (הפסד) כולל אחר	רווח אקטוארי בגין סטיות בניסיון העבר	רווח (הפסד) אקטוארי בגין שינויים בהנחות הפיננסיות	תשואה על נכסי תוכנית (למעט סכומים שהוכרו בהוצאות ריבית (נטו)	תשלומים מהתוכנית	סה"כ הוצאות שנזקפו לרווח או הפסד בתקופה	הוצאות ריבית, נטו	עלות שירות שוטף	יתרה ליום 1 בינואר 2015	
											אלפי ש"ח
(18,165)	-	(228)	(226)	(2)	-	1,096	(2,314)	(368)	(1,946)	(16,719)	
8,309	1,867	(7)	-	(189)	182	(446)	(39)	(39)	-	6,934	
<u>(9,856)</u>	<u>1,867</u>	<u>(235)</u>	<u>(226)</u>	<u>(191)</u>	<u>182</u>	<u>650</u>	<u>(2,353)</u>	<u>(407)</u>	<u>(1,946)</u>	<u>(9,785)</u>	

התחייבויות להטבה מוגדרת
שווי הוגן של נכסי תוכנית
התחייבות נטו בגין הטבה מוגדרת

באור 14: - נכסים והתחייבויות בשל הטבות לעובדים (המשך)

הטבות לאחר סיום העסקה (המשך)

תוכניות להטבה מוגדרת (המשך)

(ב) ההנחות העיקריות בגין תוכנית להטבה מוגדרת

2015	2016
%	
2.4	2.5
2.25	3.50

שיעור היוון (נומינלי)

שיעור עליית שכר צפויה (נומינלי)

(ג) סכומים, עיתוי ואי וודאות של תזרימי מזומנים עתידיים

להלן שינויים אפשריים הנחשבים לסבירים לסוף תקופת הדיווח, לכל הנחה אקטוארית בהנחה שיתר ההנחות האקטואריות נותרו ללא שינוי:

השינוי במחויבות
להטבה מוגדרת
אלפי ש"ח

ליום 31 בדצמבר, 2016

מבחן רגישות לשינוי בשיעור עליית שכר צפויה

השינוי כתוצאה מ:

עליית שכר של 4% (במקום 3.5%)

507

מבחן רגישות לשינוי שיעור ההיוון של התחייבויות התוכנית

השינוי כתוצאה מ:

עליית שיעור היוון של 0.5%

605

ירידת שיעור היוון של 0.5%

605

באור 15: - זכאים ויתרות זכות

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
8,490	48,868	חברות ביטוח ותווכני ביטוח:
744	17,444	פיקדונות של מבטחי משנה
		חשבונות אחרים
9,234	66,312	סך כל חברות הביטוח ותווכני ביטוח
19,462	18,273	פרמיות מראש
4,046	4,647	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
8,965	15,489	ספקים ונותני שירותים
1,920	8,360	הוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
6,314	7,479	סוכני ביטוח
10,784	11,539	מבוטחים
307	817	אחרים
61,032	132,916	

באור 16: - התחייבויות פיננסיות

א. פירוט התחייבויות פיננסיות

פירוט התחייבויות פיננסיות			
31 בדצמבר			
2015		2016	
שווי הוגן	ערך בספרים	שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח			
44,727	40,193	67,361	60,273
	10,000		30,000
	28,317		23,311
	38,317		53,311

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת כתבי התחייבות נדחים (*):

(* מזה כתבי התחייבות נדחים המהווים: הון משני מורכב (ראה ב'1) הון שלישוני מורכב (ראה ב'1)

באור 16: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

ב. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת

ב1. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים נוספים

31 בדצמבר, 2016

הנפקה	מועד	סכום הלוואה מקורי	גורם מנפיק	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג הריבית	ערך בספרים	שווי הוגן	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	תדירות תשלומי ריבית בשנה	זכות לפדיון מוקדם	הערות
-------	------	-------------------	------------	------------	--------------	------------	------------	-----------	------------------	--------------------	--------------------------	-------------------	-------

באלפי ש"ח

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

26.02.16	26.02.16	20,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+2.9%	20,091	22,525	25.2.23	26.05.16	4	26.02.21	הון שלישוני
26.02.16	26.02.16	30,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.2%	30,139	34,503	25.2.24	26.05.16	4	26.2.21	הון משני
30.08.12	30.08.12	10,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.5%	10,043	10,333	30.8.17	30.11.12	4	30.08.15	הון שלישוני

31 בדצמבר, 2015

הנפקה	מועד	סכום הלוואה מקורי	גורם מנפיק	תנאי הצמדה	סחיר/לא סחיר	סוג הריבית	ערך בספרים	שווי הוגן	מועדי תשלום הקרן	מועדי תשלום הריבית	תדירות תשלומי ריבית בשנה	זכות לפדיון מוקדם	הערות
-------	------	-------------------	------------	------------	--------------	------------	------------	-----------	------------------	--------------------	--------------------------	-------------------	-------

באלפי ש"ח

התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת:

27.11.12	27.11.12	10,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.85%	10,052	11,638	27.11.20	27.02.13	4	27.11.17	הון משני
27.11.12	27.11.12	10,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.5%	10,049	11,080	27.11.18	27.02.13	4	27.11.17	הון שלישוני
27.11.12	27.11.12	10,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.5%	10,049	11,284	27.11.19	27.02.13	4	27.11.17	הון שלישוני
30.08.12	30.08.12	10,000	בנק	לא צמוד	לא סחיר	פריים+3.5%	10,043	10,725	30.8.17	30.11.12	4	30.08.15	הון שלישוני

באור 16: - התחייבויות פיננסיות (המשך)

2. התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת - פרטים בדבר ריבית והצמדה (המשך)

ריבית אפקטיבית		
31 בדצמבר		
2015	2016	
אחוזים		
5.29	4.84	בסיס הצמדה: שקלי
		3.3 מועדי פירעון
ליום 31 בדצמבר		
2015		2016
אלפי ש"ח		
193	10,273	שנה ראשונה
10,000	-	שנה שניה
10,000	-	שנה שלישית
10,000	-	שנה רביעית
10,000	50,000	שנה חמישית ואילך
40,193	60,273	סה"כ

באור 17: - פרמיות שהורווחו

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר 2016			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
438,358	127,280	565,638	פרמיות בביטוח כללי
26,550	(37,360)	(10,810)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
464,908	89,920	554,828	סה"כ פרמיות שהורווחו
לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר 2015			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
458,590	31,814	490,404	פרמיות בביטוח כללי
(3,745)	(622)	(4,367)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
454,845	31,192	486,037	סה"כ פרמיות שהורווחו
לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר 2014			
שייר	ביטוח משנה	ברוטו	
אלפי ש"ח			
449,274	31,886	481,160	פרמיות בביטוח כללי
21,107	274	21,381	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורווחה
470,381	32,160	502,541	סה"כ פרמיות שהורווחו

באור 21: - עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
52,024	53,082	55,284	עמלות רכישה
41,560	41,305	45,272	הוצאות רכישה אחרות
1,629	88	(1,704)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות ברוטו
95,213	94,475	98,852	סה"כ עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

באור 22: - הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
40,843	43,013	46,539	שכר עבודה ונלוות
5,253	5,731	5,814	פחת והפחתות
14,005	14,608	15,067	אחזקת משרדים ותקשורת
6,361	5,270	6,285	שיווק ופרסום
6,594	6,677	6,861	ייעוץ משפטי ומקצועי
2,252	2,228	2,205	דמי ניהול (באור 26ה')
4,798	4,625	4,803	עמלות כרטיסי אשראי
2,713	2,823	3,003	אחרות
82,819	84,975	90,577	סה"כ (*)
			בניכוי:
20,620	22,572	22,626	סכומים שסווגו לסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
41,560	41,305	45,272	סכומים שסווגו לסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
20,639	21,098	22,679	הוצאות הנהלה וכלליות
9,118	9,362	10,023	(*) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

באור 23: - הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
2,274	2,084	2,727	ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבויות נדחים
(18)	(201)	154	הוצאות ריבית והפרשי שער למבטחי משנה
2,256	1,883	2,881	סך הכל הוצאות מימון

באור 24: - מסים על ההכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

על הכנסות החברה וכל יתר החברות בקבוצה חל מס חברות בהתאם לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א-1961 (להלן - הפקודה). בנוסף, על הכנסות החברה המסווגת כ"מוסד כספי" כהגדרתה בחוק מע"מ תשל"ו-1975 חלים מס רווח ושכר. יצויין כי פעילותה של החברה המסווגת כמוסד כספי בענפי הביטוח מהווה את עיקר פעילות הקבוצה.

על הכנסות יתר החברות המוחזקות חל מס חברות.

2. חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן - החוק)

על-פי החוק, עד לתום שנת 2007 נמדדו התוצאות לצורכי מס בישראל כשהן מותאמות לשינויים במדד.

בחודש פברואר 2008 התקבל בכנסת תיקון לחוק המגביל את תחולתו של החוק משנת 2008 ואילך. החל משנת 2008, נמדדות התוצאות לצורכי מס בערכים נומינליים למעט תיאומים מסוימים בגין שינויים במדד בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר, 2007. תיאומים המתייחסים לרווחי הון, כגון בגין מימוש נדל"ן (שבח) וניירות ערך, ממשיכים לחול עד למועד המימוש. התיקון לחוק כולל, בין היתר, את ביטול תיאום התוספת והניכוי בשל אינפלציה והניכוי הנוסף בשל פחת (לנכסים בני פחת שנרכשו לאחר שנת המס 2007) החל משנת 2008.

3. הסדרי מס ייחודים לענף הביטוח

הסכם עם שלטונות המס

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיים הסכם (להלן - הסכם המס) המתחדש ומתעדכן מדי שנה, המסדיר סוגיות מס ייחודיות לענף. ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנת 2014 נערכה על בסיס ההסכם לשנת 2012. ההפרשה בדוחות הכספיים לשנים 2015 ו-2016 מבוססת על הסכם שנחתם בחודש פברואר 2016 בגין השנים 2013 עד 2020.

ההסכמים האמורים מתייחסים בין היתר לנושאים הבאים:

(א) ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בחברות הביטוח ("הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

(ב) הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות - יבוצע תאום חלקי של ההפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות בתחום ביטוח כללי ובריאות, בגין כל שנת חיתום החל משנת 2013 עד שנת 2020. הסכום שתואם יוכר לצורכי מס על פני שלוש שנים החל מהשנה העוקבת לשנת התאום.

ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנת 2016 נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל.

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

ב. שיעורי המס החלים על ההכנסות של חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. בחודש ינואר 2016 אושר החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216) (הפחתת שיעור מס חברות), התשע"ו-2016, אשר כולל הפחתת שיעור מס החברות מ-26.5% ל-25%. תחילתו של תיקון זה ביום 1 בינואר, 2016. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, החל משנת 2016 יעמוד על 35.90%.
- בעקבות השינוי האמור נרשמה ברבעון הראשון של שנת 2016 הכנסה ברווח או הפסד בסך של 197 אלפי ש"ח. כמו כן, סך של 259 אלפי ש"ח הוכר כגידול ברווח הכולל האחר.
3. בחדש דצמבר 2016, אושר חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, אשר יכנס לתוקפו ביום 1 בינואר, 2017. במסגרת זאת, אושרה, בין היתר, הורדת מס חברות משיעור של 25% ל-24% החל מחודש ינואר 2017 ולשיעור של 23% החל מחודש ינואר 2018 ואילך. בהתאם לתיקון האמור שיעור המס הכולל שיחול על מוסדות כספיים, ובכלל זה החברה, בשנת 2017 יעמוד על 35.04% והחל מחודש ינואר 2018 על 34.19%.
- השינוי האמור בשיעור מס חברות הביא, בשנת 2016, להקטנת יתרות המסים הנדחים, ליום 31 בדצמבר 2016, בסך של כ-727 אלפי ש"ח כנגד הקטנת הוצאות מסים בסך של כ-381 אלפי ש"ח והגדלת הרווח הכולל האחר בסך של כ-347 אלפי ש"ח.
4. בחודש נובמבר 2015 פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון), התשע"ו-2015 אשר קבע כי שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 17% מהשכר ששולם בעד עבודה בחודש אוקטובר ואילך ומס הרווח יעמוד על 17% מהרווח שהופק. ההוראה לגבי מס הרווח בשנת המס 2015 תחול לגבי החלק היחסי מהרווח בשנה זו. לשינוי האמור בשיעור מס הרווח, בשנת 2015, לא הייתה השפעה מהותית על הרווח הכולל של החברה.
5. להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה בעקבות השינוי האמור:

שנה	שיעור מס		
	שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים
	%		
2014	26.5	18.00	37.71
2015	26.5	17.75 (*)	37.58 (**)
2016	25.0	17.00	35.90
2017	24.0	17.00	35.04
2018 ואילך	23.0	17.00	34.19

(*) שיעור מס משוקלל.
 (**) לעומת שיעור מס של 37.71% ערב פרסום התיקון.

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

ג. שומות מס (המשך)

שומות מס סופיות

לחברה הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2012.
לחברות מאוחדות אחרות הוצאו שומות מס סופיות עד וכולל שנת המס 2012.

שומות מס במחלוקת

לחברה הוצאו שומות מס לפי מיטב שפיטה לשנות המס 2013-2014.
עמדת שלטונות המס היא כי אין להתיר לחברה בניכוי הוצאה בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח בגין עיצום כספי שהוטל עליה על ידי הממונה, אשר נתבעה בדוח המס של החברה לשנת 2013.
החברה חולקת על עמדת שלטונות המס המהוות בסיס לדרישה האמורה ובהתאם לכך הגישה החברה השגה על שומות אלה.
החברה מעריכה, שבמידה שעמדת שלטונות המס תתקבל במלואה, יתרת נכס המס הנדחה בגין הפסדים להעברה לצרכי מס, אשר הוכר בדוחות הכספיים, ייקטן בסך של כ- 1 מיליוני ש"ח אשר יקטין את הרווח הכולל של החברה באותו סכום.

ד. מסים על ההכנסה (הטבת מס) הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום			
31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
1,397	1,050	31	מסים שוטפים
(1,004)	(6,069)	(1,811)	מסים נדחים המתייחסים ליצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ו' להלן
(5)	56	745	מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים) התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעורי המס
-	(162)	(578)	
<u>388</u>	<u>(5,125)</u>	<u>(1,613)</u>	

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

ה. מסים על ההכנסה (הטבת מס) המתייחסים לסעיפי רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
1,126	652	1,077
244	(88)	(492)
-	(2)	(606)
<u>1,370</u>	<u>562</u>	<u>(21)</u>

הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה
מוגדרת
התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי
בשיעורי המס

ו. מסים נדחים

ההרכב:

סה"כ	אחרים	אלפי ש"ח			הטבות לעובדים	רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה
		הפסדים לצרכי מס	השקעות פיננסיות	הפסדים לצרכי מס		
(14,990)	1,689	-	(3,198)	(17,142)	3,661	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 1 בינואר, 2015
(564)	-	-	-	(652)	88	שינויים אשר נזקפו להון
6,069	(235)	1	7,399	(1,032)	(64)	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד השפעת השינוי בשיעור המס:
2	-	-	-	2	-	שנזקפו להון
162	(19)	-	45	186	(50)	שנזקפו לרווח והפסד
(9,321)	1,435	1	4,246	(18,638)	3,635	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2015
(585)	-	-	-	(1,077)	492	שינויים אשר נזקפו להון
1,811	61	1,560	1,141	(951)	-	שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד השפעת השינוי בשיעור המס:
606	-	-	-	606	-	שנזקפו להון
578	(86)	-	(244)	1,228	(320)	שנזקפו לרווח והפסד
<u>(6,911)</u>	<u>1,410</u>	<u>1,561</u>	<u>5,143</u>	<u>(18,832)</u>	<u>3,807</u>	יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה ליום 31 בדצמבר, 2016

באור 24: - מסים על ההכנסה (המשך)

1. מסים נדחים (המשך)

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
-	459
9,321	7,370

נכסי מסים נדחים

התחייבויות בגין מסים נדחים

2. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים ברווח או הפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנזקף ברווח או הפסד:

לשנה שהסתיימה ביום		
31 בדצמבר		
2014	2015	2016
אלפי ש"ח		
50	(13,957)	(8,733)
37.71%	37.58%	35.90%
19	(5,245)	(3,135)
21	(109)	83
-	-	630
-	(162)	(578)
392	424	433
(5)	56	745
(39)	(89)	209
388	(5,125)	(1,613)
776.00%	36.72%	18.47%

רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי הכולל תוספת (הפחתה) בגין אי החלת מס רווח על חברות שאינן מוסד כספי

עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:

הפסדים מועברים המחושבים בשיעור מס שונה

עדכון יתרת מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס

הוצאות שאינן מותרות בניכוי לצורכי מס

מסים בגין שנים קודמות (שוטפים ונדחים)

אחרים

מסים על ההכנסה (הטבת מס)

שיעור מס אפקטיבי ממוצע

באור 25: - ניהול סיכונים

החברה פועלת בכלל ענפי הביטוח הכללי (אלמנטרי), ומתמקדת בעיקר בתחום ביטוחי הרכב השונים. פעילויות החברה חושפות אותה לסיכונים הבאים:

- סיכונים ביטוחיים;
- סיכונים פיננסיים לרבות, סיכוני שוק; סיכוני נזילות וסיכוני אשראי;
- סיכוני ציות וממשל תאגידי;
- סיכונים תפעוליים.

א. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים של החברה מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה במסגרת הדרישות הרגולטוריות, תוך שמירה על יעדיה העסקיים של החברה ועל איתנותה הפיננסית. מסמך המדיניות שאישר הדירקטוריון קובע, בין השאר, כיצד על החברה לפעול כדי להתמודד עם הסיכונים השונים, ותחומי האחריות החלים על מעגלי הבקרה המבטיחים את מזעור החשיפה לסיכונים.

תחום ניהול הסיכונים בחברה מרוכז על ידי היחידה לניהול סיכונים העוסקת בזיהוי, מיפוי, מעקב, כימות ובקרה בהתאם למדיניות ונהלי העבודה. מנהלת הסיכונים מזהה ומעריכה את הסיכונים, בשיתוף פעולה עם מנהלי יחידות תומכות וביניהם מחלקות: האקטואריה, השקעות, ביטוח משנה, כספים, חשבונות, מערכות מידע והמחלקה המשפטית.

הסיכונים הביטוחיים:

סיכונים אלה הם סיכוני הליבה העסקיים של החברה כחברת ביטוח וכוללים, בין היתר, סיכוני זרבה, סיכוני חיתום וסיכון קטסטרופה:

1. סיכוני זרבה - הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהזרבות האקטואריות אינן מספקות לכיסוי התביעות.
2. סיכוני חיתום - הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות.
3. סיכון קטסטרופה - חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה.

מדידת החשיפה לסיכונים ביטוחיים נעשית על ידי האקטואר הממונה וצוות האקטואריה, המעבירים דיווח תקופתי למנהלת הסיכונים ולדירקטוריון ודיווחים שוטפים להנהלת החברה. כמו כן, על מנת להקטין את החשיפה לסיכונים אלה, נוקטת החברה מדיניות של הגבלת הסיכון על ידי קביעת נהלים והנחיות קפדניות בתחום החיתום, בניית מערך סילוק תביעות אפקטיבי וכן בעריכת הסדרי ביטוח משנה לצורך הגבלת החשיפה לסיכון הביטוחי.

החברה נוקטת מדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות (אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה הוא רעידת אדמה בארץ) על ידי הגבלת החשיפה לקטסטרופות ולהפסד מרבי אליו מוכנה החברה להיחשף, כתוצאה מאירוע נזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד.

תהליך בקרת הסיכונים מנוהל באמצעות מעגלי הבקרה, כדלקמן:

- היחידות העסקיות: חיתום - ביצוע בקרה של תהליכי חיתום ותשלום תביעות ובכך מקטינים את רמת הסיכון לפוליסה בודדת. אקטואריה - ניתוח רווחיות ומחקר סטטיסטי לבחינת התאמת הפרמיה, חוזי ביטוח משנה, וכו'.
- מנהלת הסיכונים: בחינת אפקטיביות בקרות החיתום והאסטרטגיה להעברת הסיכון הביטוחי.
- מבקר פנימי: קיום תקין של תהליכי הבקרה המחויבים על פי נהלי החברה.

א. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

הסיכונים הפיננסיים:

הסיכונים הפיננסיים הם סיכונים החושפים את הנכסים ו/או ההתחייבויות לשינויים בשווי הכלכלי שלהם וזאת כתוצאה משינויים בפרמטרים שונים הכוללים, בין היתר, שינויים בשערי ריבית, מדד, שערי מטבע חוץ, שערי מניות ומרווחי אשראי. בניהול הסיכונים הפיננסיים נוטלים חלק מספר אורגנים ויחידות בחברה, החל מוועדת השקעות של הדירקטוריון, מנהל ההשקעות, מנהלת הסיכונים, בקרית השקעות והיחידה העורפית ('בק אופיס'). ניהול הסיכון מאפשר בקרה ושליטה מצד הנהלת החברה, תוך בחינת אופן העמידה בתקנות השקעה, בדיקת מגבלות חשיפה, טיפול ומעקב אחר הסיכונים השונים באמצעות ביצוע סימולציות, ניתוחי רגישות ומבחני קיצון.

אחת לשנה מתכנסת ועדת ההשקעות של הדירקטוריון לבחינה ואישור מסמך מדיניות ההשקעה, לרבות מדיניות הקצאת אשראי, וקובעת את מגבלות החשיפה המתייחסות לגורמי הסיכון בתיק ההשקעות במטרה לצמצם הנזק העלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים הפיננסיים כגון: תקרות השקעה במניות, חשיפה מירבית לאג"ח קונצרני בהתייחס לדירוגים, חשיפה מירבית להשקעה בודדת, לענפי משק ולקבוצות לווים וחשיפה למגזרי הצמדה (מט"ח ומדד).

הסיכונים התפעוליים:

הסיכונים התפעוליים הינם הסיכונים להפסדים, העלולים להיגרם מכישלון מערכות פנימיות בחברה וחשיפה לגורם האנושי, כגון טעויות אנוש אגב תהליכי העבודה השוטפים וכן מנזקים כתוצאה מאירועים חיצוניים לחברה. הסיכונים מנוהלים על ידי ההנהלה ומנהלי המחלקות המקצועיות תחת ריכוז ומעקב של מנהלת הסיכונים. החברה מבצעת סקרי סיכונים במטרה לאתר, לזהות, לאמוד ולדרג סיכונים מהותיים, לרבות סקר מעילות והונאות. ממצאי הסקרים מועברים לדירקטוריון, לוועדת ביקורת, למבקר הפנימי ולמנהלי המחלקות, אשר נדרשים לטפל בסיכונים המהותיים אשר זוהו במסגרת הסקר ופועלים במסגרת תכנית עבודה למזעור הסיכונים האמורים.

מדיניות ניהול הסיכונים שנקבעה על ידי הדירקטוריון מתייחסת גם לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, נקבעה מדיניות ספציפית לקטגוריות שונות של סיכונים תפעוליים, בהן מניעת מעילות והונאות, אבטחת מידע, המשכיות עסקית, וזאת גם בהתייחס לדרישות הרגולציה בנושאים אלה. המבקר הפנימי, המהווה נדבך חשוב במערך ניהול הסיכונים, פועל, בין היתר, במטרה לאתר ולהתריע על כשלים בתהליכי העבודה והמערכות השונות. תכנית עבודתו השנתית והרב שנתית מתבססת, בין היתר, על סקרי הסיכונים במטרה להפחית את הסיכונים התפעוליים.

ב. דרישות חוקיות

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידו העיקריים הינם:

- זיהוי הסיכונים הביטוחיים והפיננסיים המהותיים לחוסנו של המבטח ולעמידה בחבותו למבטחים קיימים ועתידיים.
- כימות החשיפה והערכת השפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי אמות מידה שיוגדרו על ידי המבטח ולתקופות עתידיות שיקבעו.
- הערכת ההון העצמי הנדרש (ההון הכלכלי) מחברת הביטוח לצורך נשיאה בסיכונים המהותיים תוך התייחסות למידת המתאם בין הסיכונים השונים.
- דיווח תקופתי למנהל הכללי, לדירקטוריון ולוועדת ההשקעות בדבר הסיכונים. החברה מינתה מנהלת סיכונים אשר פועלת, בין השאר, ליישום הדרישות הרגולטוריות בתחום זה.

דרישות רגולטוריות שונות לעניין ניהול הסיכונים חלות על החברה והעיקריות שבהן:

- פרק 10 לקודקס הרגולציה בנושא "ניהול סיכונים בגופים מוסדיים",
- הוראות לעניין ניהול החשיפה למבטחי משנה,
- הוראות לעניין ניהול סיכונים האשראי, הערכתם והבקרה עליהם.

בנוסף, החברה כפופה להוראות משטר כושר פירעון מבוסס סיכונים ברוח דירקטיבת Solvency II. לפרטים נוספים ראה באור 12 לעיל.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק

סיכון שוק הינו הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי השוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד ובמטבע חוץ.

החברה מחזיקה בתיק השקעות (ניירות ערך סחירים בשוק ההון בארץ ובעולם, נגזרים פיננסיים והשקעות נוספות). תנודה בלתי צפויה של גורמי השוק (Market Factors), כגון שינויים בשיעורי ריבית, אינפלציה, שער החליפין ואירועים פוליטיים וכלכליים אחרים בארץ ובעולם, עשויה להשפיע על הון החברה.

1. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח (הפסד) לתקופה ועל ההכנסה הכוללת (הון). ניתוח הרגישות הינו ביחס לערך בספרים של הנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח, בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת ולפיכך, במבחני הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך.

ניתוח הרגישות מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן, אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים. תוצאות מבחני הרגישות מוצגות בנטו, בניכוי השפעת מיסים.

ליום 31 בדצמבר, 2016

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד		השקעות במכשירים הוניים (ב)		שיעור הריבית (א)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(7,831)	7,831	725	(725)	(2,618)	2,618	14,704	(13,286)
רווח (הפסד) הכנסה כוללת (הון) עצמי (ג)							
(7,831)	7,831	725	(725)	(2,618)	2,618	14,704	(13,286)

ליום 31 בדצמבר, 2015

שיעור השינוי בשע"ח של הדולר		שיעור השינוי במדד		השקעות במכשירים הוניים (ב)		שיעור הריבית (א)	
-10%	+10%	-1%	+1%	-10%	+10%	-1%	+1%
אלפי ש"ח							
(5,542)	5,542	543	(543)	(2,682)	2,682	13,013	(11,405)
רווח (הפסד) הכנסה כוללת (הון) עצמי (ג)							
(5,542)	5,542	543	(543)	(2,682)	2,682	13,013	(11,405)

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר, וביחס למכשירים עם ריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך הכספי ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא נלקחו בחשבון, מתוך הנכסים בעלי סיכון ריבית ישיר, נכסי חוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות חייבים, מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבות בגין חוזי ביטוח, התחייבויות פיננסיות ופקדונות ויתרות מבטחי משנה. הנכסים עליהם הופעל ניתוח הרגישות מהווים כ- 48% מתוך סך הנכסים עבור חוזים שאינם תלויי תשואה.

(ג) השקעות במכשירים שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה.

(ד) ניתוחי הרגישות ביחס להכנסה הכוללת מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לתקופה.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

2. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן של הנכס או ההתחייבות הפיננסית או בתזרים המזומנים הנובע מהם. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות.

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכוני ריבית:

31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
		נכסים עם סיכון ריבית ישיר:
764,896	771,058	נכסי חוב סחירים
154,390	142,084	נכסי חוב שאינם סחירים
14,142	282	השקעות פיננסיות אחרות (*)
25,379	30,095	מזומנים ושווי מזומנים (*)
73,154	158,123	נכסי ביטוח משנה (*)
1,031,961	1,101,642	סך כל הנכסים עם סיכון ריבית ישיר
256,871	281,662	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (1)
1,288,832	1,383,304	סך כל הנכסים
		התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר:
40,193	60,273	התחייבויות פיננסיות
770,020	767,738	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
810,213	828,011	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר
268,521	349,029	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר (2)
210,098	206,264	הון
1,288,832	1,383,304	סך כל ההון וההתחייבויות

ההתחייבויות הביטוחיות המהוונות הינן בענפי רכב חובה וחבויות. החברה משתמשת בריבית היוון של 1.25% (זהה לאשתקד) בהתבסס על ציפיות מחלקת ההשקעות בחברה.

(*) נכסים שלא נלקחו בחשבון במבחני הרגישות הנוגעים לסיכוני שוק כאמור בסעיף ג'1 לעיל.

(1) נכסים שאין להם סיכון ריבית ישיר - כוללים מניות, רכוש קבוע ומקרקעין להשכרה, הוצאות רכישה נדחות ונכסים בלתי מוחשיים וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (חייבים ויתרות חובה, פרמיה לגבייה ויתרות שוטפות של חברות ביטוח) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

(2) התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר כוללות עתודות למס, יתרות חו"ז למיניהן וכו'.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

31 בדצמבר 2016					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
4,442	4,442	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
459	459	-	-	-	נכסי מסים נדחים
36,093	36,093	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
33,356	33,356	-	-	-	רכוש קבוע
64,773	64,773	-	-	-	נדל"ן להשקעה
158,123	-	-	86,881	71,242	נכסי ביטוח משנה
1,990	-	-	1,990	-	נכסי מסים שוטפים
8,409	4,175	-	730	3,504	חייבים ויתרות חובה
91,302	-	1,519	89,783	-	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות:
771,058	-	95,973	374,048	301,037	נכסי חוב סחירים
142,084	-	17,446	68,332	56,306	נכסי חוב שאינם סחירים
30,519	30,519	-	-	-	מניות
10,601	10,319	-	-	282	אחרות
954,262	40,838	113,419	442,380	357,625	סה"כ השקעות פיננסיות
30,095	-	7,231	-	22,864	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,383,304</u>	<u>184,136</u>	<u>122,169</u>	<u>621,764</u>	<u>455,235</u>	סך כל הנכסים

31 בדצמבר 2016					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
206,264	206,264	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות:
965,243	-	-	734,866	230,377	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
7,370	7,370	-	-	-	התחייבות בגין מסים נדחים
11,238	-	-	-	11,238	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
132,916	8,360	-	-	124,556	זכאים ויתרות זכות
60,273	-	-	-	60,273	התחייבויות פיננסיות
1,177,040	15,730	-	734,866	426,444	סך הכל התחייבויות
1,383,304	221,994	-	734,866	426,444	סך הכל הון והתחייבויות
-	(37,858)	122,169	(113,102)	28,791	סך הכל חשיפה

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

3. פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

31 בדצמבר 2015					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
4,961	4,961	-	-	-	נכסים בלתי מוחשיים
34,390	34,390	-	-	-	הוצאות רכישה נדחות
30,607	30,607	-	-	-	רכוש קבוע
52,967	52,967	-	-	-	נדל"ן להשקעה
73,154	-	-	41,360	31,794	נכסי ביטוח משנה
240	-	-	240	-	נכסי מסים שוטפים
8,821	4,778	-	481	3,562	חייבים ויתרות חובה
81,910	-	814	81,096	-	פרמיות לגבייה
					השקעות פיננסיות:
764,896	-	57,222	440,461	267,213	נכסי חוב סחירים
154,390	-	20,360	82,318	51,712	נכסי חוב שאינם סחירים
13,866	13,866	-	-	-	מניות
43,251	27,805	6,057	9,389	-	אחרות
976,403	41,671	83,639	532,168	318,925	סה"כ השקעות פיננסיות
25,379	-	4,329	-	21,050	מזומנים ושווי מזומנים
<u>1,288,832</u>	<u>169,374</u>	<u>88,782</u>	<u>655,345</u>	<u>375,331</u>	סך כל הנכסים

31 בדצמבר 2015					
סה"כ	פריטים לא פיננסים ואחרים	במטבע חוץ או בהצמדה אליו	בש"ח צמוד למדד	בש"ח לא צמוד	
אלפי ש"ח					
210,098	210,098	-	-	-	סך הכל הון התחייבויות:
956,715	-	-	740,761	215,954	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
9,321	9,321	-	-	-	התחייבות בגין מסים נדחים
9,856	-	-	-	9,856	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
1,617	-	-	1,617	-	התחייבות בגין מסים שוטפים
61,032	1,920	-	-	59,112	זכאים ויתרות זכות
40,193	-	-	-	40,193	התחייבויות פיננסיות
<u>1,078,734</u>	<u>11,241</u>	<u>-</u>	<u>742,378</u>	<u>325,115</u>	סך הכל התחייבויות
<u>1,288,832</u>	<u>221,339</u>	<u>-</u>	<u>742,378</u>	<u>325,115</u>	סך הכל הון והתחייבויות
-	(51,965)	88,782	(87,033)	50,216	סך הכל חשיפה

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ג. סיכוני שוק (המשך)

4. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר, 2016

% מסה"כ	סך הכל	אלפי ש"ח		נסחרות במדד ת"א 100	ענף משק
		בחור"ל	נסחרות במדד מניות היתר		
12.6	3,856	-	-	3,856	תעשייה
22.6	6,888	-	524	6,364	תקשורת ושרותי מחשב
15.3	4,666	-	-	4,666	בנקים
26.7	8,144	2,283	3,651	2,210	בינוי ונדל"ן
12.8	3,920	-	-	3,920	השקעות ואחזקות
10.0	3,045	-	988	2,057	אחר
100.0	30,519	2,283	5,163	23,073	סך הכל

ליום 31 בדצמבר, 2015

% מסה"כ	סך הכל	אלפי ש"ח		נסחרות במדד ת"א 100	ענף משק
		בחור"ל	נסחרות במדד מניות היתר		
12.7	1,765	-	-	1,765	תעשייה
40.5	5,620	-	1,476	4,144	תקשורת ושרותי מחשב
18.8	2,599	1,708	-	891	בנקים
26.5	3,671	-	3,624	47	בינוי ונדל"ן
1.5	211	-	-	211	אחר
100.0	13,866	1,708	5,100	7,058	סך הכל

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה.

1. החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש החברה לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו מועד.
2. יצוין, כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר, עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
3. ההשקעות הפיננסיות של החברה כוללות נכסי השקעה פיננסיים סחירים בסך של כ- 812,178 אלפי ש"ח, הניתנים למימוש מיידי (אשתקד - 822,013 אלפי ש"ח). כמו כן, לחברה יתרת מזומנים ושווי מזומנים בסך 30,095 אלפי ש"ח (אשתקד - 25,379 אלפי ש"ח).

על פי כללי ההשקעה, על החברה להחזיק בנכסים נזילים, כהגדרתם בכללי ההשקעה, כנגד ההון העצמי וכנגד התחייבויות אחרות, בסכום שלא יפחת מ-30% מסכום ההון העצמי המזערי הנדרש ממנה, בהתאמות המפורטות בכללי ההשקעה.

ניהול נכסים והתחייבויות

החברה מנהלת את נכסיה והתחייבויותיה בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפרעון המשוערים של סכומי התביעות התלויות וההתחייבויות הפיננסיות.

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפרעון המשוערים של סכומי ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות שמדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות במאזן.

ההתחייבויות חשופות לסיכון רזרבה. המודלים האקטואריים מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. אומדן התזרים חשוף לסיכון מודל ולסיכון הפרמטר הכולל את הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

בגין חוזי ביטוח כללי, ברוטו

עד שנה	עד שנה 3	מעל		עד שנה 5	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
		שנה ועד 3	שנים 5 ועד 3			
אלפי ש"ח						
209,242	171,348	230,467	237,266	-	848,323	ליום 31 בדצמבר, 2016
242,416	169,504	223,046	223,524	-	858,490	ליום 31 בדצמבר, 2015

באור 25 - : ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני נזילות (המשך)

בגין התחייבויות פיננסיות

עד שנה	מעל 3 שנה ועד	מעל 5 שנים ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ	אלפי ש"ח						
ליום 31 בדצמבר, 2016	-	-	-	50,000	-	60,273						
ליום 31 בדצמבר, 2015	193	20,000	20,000	-	-	40,193						

ה. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים כוללים, בין היתר:

- סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל, כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות, כתוצאה מגורמים שונים.

החברה מנהלת סיכון זה על ידי:

- (1) הגבלתו של הסיכון באמצעות תהליכי חיתום המותאמים לכל סוג מוצר ביטוחי.
- (2) העברתו של חלק מהסיכון למבטחי משנה.

- סיכוני זרובה: הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות, אשר עלולה לגרום לכך שהזרבות האקטואריות אינן מספיקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכה החברה את ההתחייבויות הביטוחיות, מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. חשיפת החברה מורכבת מהסיכונים הבאים:

- (1) סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;
- (2) סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים וביניהם הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של החברה, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

- סיכון קטסטרופה: חשיפה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון אסון טבע, מלחמה, טרור, נזקי טבע או רעידת אדמה, יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה. אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה החברה בארץ הינו רעידת אדמה.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מירבי (MPL בשייר) של כ-2.4%, הינה כ-864 מיליון ש"ח ברוטו וכ-4 מיליון ש"ח בשייר עצמי.

החברה מנהלת סיכון זה באמצעות העברתו למבטחי משנה בחו"ל במסגרת חוזה יחסי מסוג Quota Share and Surplus וחוזה לא יחסי מסוג Excess of Loss.

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים, אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכונים הביטוחיים, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכונים ביטוחיים להלן.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

1. תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם החברה פועלת

החברה כותבת חוזי ביטוח בתחומי הביטוח הכללי בעיקר בענפי רכב חובה, רכב רכוש, דירות ובתי עסק.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב-"זנב ארוך" (LONG TAIL) דהיינו לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסה לביטוח נזקי רכב ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקים למבוטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי המפקח והינו תעריף אקטוארי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבוטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבוטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכי"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבוטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות.

במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

ביטוחי דירות ובתי עסק מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו.

הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכוני אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח.

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

(א) ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים:

- הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.
- הפרשה לפרמיה בחסר.
- תביעות תלויות, כולל הפרשה להוצאות עקיפות לסילוק תביעות.
- בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה והוצאות הרכישה הנדחות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כל שהן ולכן אינן חשופות לסיכון הרזרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה באור 2 לעיל.

(ב) בהתאם להוראות המפקח התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות. ההערכות מתבססות, בעיקרן, על ניסיון העבר של התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת ברוטו וברמת ביטוח משנה בנפרד. שיבובים וכן השתתפות עצמית שתגבה מהמבוטחים, מחושבים על בסיס ניסיון העבר המשתקף בנתוני המודל האקטוארי.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

2. עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי (המשך)

כללי (המשך)

- (ג) השימוש בשיטות אקטואריות המבוססות על התפתחות התביעות מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ובהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה.
- (ד) כן נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים כגון פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות לפי העניין.
- (ה) בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.
- (ו) חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.
- (ז) הערכת התביעות התלויות, כולל הפרשה להוצאות עקיפות בסילוק תביעות, עבור חלק החברה במאגר הישראלי לביטוח רכב (להלן - הפול) התבססה על חישוב שבוצע על ידי אקטואר הפול.

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים

- הענפים בהם בוצעה הערכה על בסיס מודלים אקטואריים סטטיסטיים הינם רכב רכוש, רכב חובה ומקיף לדירות. שאר הענפים הינם קטנים בהיקפם לביצוע הערכה סטטיסטית.
- בכל הענפים (המקובצים והלא מקובצים) הערכת התביעות התלויות נעשתה ברמת הברוטו וברמת המשנה בנפרד. התביעות התלויות ברמת השייר חושבו כהפרש ביניהן.

(א) ענף רכב רכוש

בענף רכב רכוש ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומי התביעות, תוך חלוקה לסוגי הכיסויים כגון מקיף/צד ג' וסוגי הנזקים כגון תאונה/גניבה. לחודשי הנזק האחרונים, שאינם בשלים, נעשה גם שימוש בשיטת הממוצעים בקביעת עלות תביעה לפוליסה.

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש בשיטת Link Ratio. הופעל שיקול דעת כדי לאמוד את סכומי הנזק הסופיים בתביעות שאירעו בחודשים האחרונים של שנת 2016. בהערכה עבור נזקי צד ג' הונח גורם "זנב" של 1.3%. הסכום שנלקח בחשבון הינו סכום של הערכה נפרדת של נזקי צד ג', הערכת נזק עצמי והערכת נזקי גניבה. במקביל חושב חלק מבטחי המשנה בגין ביטוח רכב יוקרה וביטוח משאיות.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

3. פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים (המשך)

(ב) ענף רכב חובה

בענפי רכב חובה ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות תשלומים.

בהערכת התביעות התלויות יושם מודל "סולם" ונעשה שימוש ב-4 שיטות להערכת העלות הסופית של התביעות: Chain ladder ו-1 Link Ratio לכל השנים ובשלוש שנים האחרונות. כמו כן, נעשה שימוש בשיטת BF להערכת יחס תביעות בשנת 2016. נתוני ה"זנב" הוערכו על בסיס נתוני המאגר "רון בינה אקטוארית". הערכות פרטניות שנלקחו בחשבון: ביטוח לאומי, תביעות גדולות, סטיית תקן והוצאות רפואיות. כמו כן, בוצעה הפרשה לרזרבה בעקבות ההשלכות של שינויים בריבית ההיוון לפי המלצת ועדת וינוגרד, ראה סעיף 6 להלן. חלק החברה בתביעות התלויות של הפול, לרבות הפרשה להוצאות עקיפות בסילוק תביעות, נלקח בהתאם לדוח שהתקבל מהפול. הערכת חלקם של מבטחי משנה בתביעות בגין חוזי עודף (EXCESS) נאמדה על בסיס מודל Log Normal.

(ג) ענף דירות

בענף דירות ההתחייבויות מחושבות על בסיס התפתחות התשלומים תוך הפרדה לתביעות גדולות ותביעות רגילות.

השיטות בהן נעשה שימוש הינן: Link Ratio לכל השנים ו-1 Link Ratio לשלוש שנים האחרונות. הופעל שיקול דעת כדי לאמוד את סכומי הנזק הסופיים בתביעות שאירעו בחודשים האחרונים של שנת 2016. לא הונח גורם "זנב".

4. ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

- (1) נעשה היוון לתביעות תלויות בענף רכב חובה לפי שיעור ריבית שנתית של 1.25% (זהה לאשתקד) - ראה סעיף 5 להלן. חישוב ריבית היוון מתבסס על תקן האקטוארי (גישת תיק השקעות) ומשקף את התשואות הצפויות מתיק השקעות.
- (2) נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון (סטיית תקן) בבסיס העתודה בענף רכב חובה.
- (3) בניתוח התפתחות התשלומים בענף רכב חובה מוסיפה החברה "זנב" תביעות אשר מתבסס על נתוני המאגר "רון בינה אקטוארית".

5. רגישות ההפרשות לשינויים בהנחות

- ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
- היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה.
- יצויין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמיים.

ה. סיכונים ביטוחיים (המשך)

סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי (המשך)

6. שינויים בהנחות העיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בגין חוזי ביטוח כללי:

ריבית היוון קצבאות ביטוח לאומי

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן.

גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היוון של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בחודש יוני 2016 פורסם תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר, עדכון של לוחות התמותה ושל שיעורי היוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות.

בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון.

כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמותה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר, 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתיקון האמור לפיו נדחה מועד כניסת התיקון לתוקף בשנה אחת.

להערכת החברה, בעקבות האמור יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להם נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת העדכון האמור ובהתאם לכך הגדילה את ההפרשות, בשנת 2016, בענף רכב חובה בסך של כ-23,552 אלפי ש"ח בשייר לפני מס.

יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות החברה שכן אין להן עדיין ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים, ולפיכך יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

ו. מידע בדבר סיכוני אשראי

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

31 בדצמבר 2016			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים	
817,169	142,084	675,085	בארץ
95,973	-	95,973	בחו"ל
913,142	142,084	771,058	סך הכל נכסי חוב
31 בדצמבר 2015			
סה"כ	שאינם סחירים אלפי ש"ח	סחירים	
862,064	154,390	707,674	בארץ
57,222	-	57,222	בחו"ל
919,286	154,390	764,896	סך הכל נכסי חוב

ראה גם באור פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים

א.1 נכסי חוב

דירוג מקומי *

31 בדצמבר 2016				
ס"ה כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB אלפי ש"ח	עד BBB A	AA ומעלה
405,451	-	-	-	405,451
269,634	-	1,442	109,461	158,731
675,085	-	1,442	109,461	564,182
92,002	-	-	19,161	72,841
49,080	-	-	-	49,080
1,002	1,002	-	-	-
142,084	1,002	-	19,161	121,921
817,169	1,002	1,442	128,622	686,103

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

נכסי חוב שאינם סחירים:

אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:

בטחונות אחרים

לא מובטחים

סך הכל נכסי חוב שאינם

סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

דירוג בינלאומי *

31 בדצמבר 2016				
ס"ה כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB אלפי ש"ח	BBB	A ומעלה
32,761	-	-	-	32,761
63,212	-	-	21,926	41,286
95,973	-	-	21,926	74,047

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים

בח"ל

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)
2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)
 - א.1. נכסי חוב (המשך)

דירוג מקומי *

31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	AA ומעלה
אלפי ש"ח				
408,653	-	-	-	408,653
299,021	-	-	129,948	169,073
707,674	-	-	129,948	577,726
12,143	-	-	-	12,143
94,329	-	-	19,517	74,812
47,918	-	-	-	47,918
154,390	-	-	19,517	134,873
862,064	-	-	149,465	712,599

נכסי חוב בארץ

נכסי חוב סחירים:
 אגרות חוב ממשלתיות
 אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
 נכסי חוב שאינם סחירים:
 פקדונות בבנקים ובמוסדות
 פיננסיים
 אגרות חוב קונצרניות

נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:
 בטחונות אחרים
 סך הכל נכסי חוב שאינם
 סחירים בארץ

סך הכל נכסי חוב בארץ

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.)

דירוג בינלאומי *

31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB	A ומעלה
אלפי ש"ח				
41,420	-	-	-	41,420
15,802	-	-	6,532	9,270
57,222	-	-	6,532	50,690

נכסי חוב בחו"ל

נכסי חוב סחירים:
 אגרות חוב ממשלתיות
 אגרות חוב קונצרניות

סך הכל נכסי חוב סחירים
 בחו"ל

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.)

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)

א.2. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

מידע נוסף

דירוג מקומי *

31 בדצמבר 2016

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
98,877	98,877	-	-	-	פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
282	282	-	-	-	השקעות פיננסיות אחרות
28,711	-	-	-	28,711	מזומנים ושווי מזומנים

דירוג מקומי *

31 בדצמבר 2015

סה"כ	לא מדורג	נמוך מ- BBB	BBB עד A	A ומעלה	
אלפי ש"ח					
88,897	88,897	-	-	-	פרמיות לגביה, חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה
9,389	-	-	-	9,389	השקעות פיננסיות אחרות
25,017	-	-	-	25,017	מזומנים ושווי מזומנים

(* כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)
2. פירוט נכסים בחלוקה לדרוגים (המשך)
3. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בח"ל)

דירוג בינלאומי (*)				
31 בדצמבר 2016				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
אלפי ש"ח				
1,384	-	-	-	1,384

מזומנים ושווי מזומנים

דירוג בינלאומי (*)				
31 בדצמבר 2015				
סה"כ	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB עד A	A ומעלה
אלפי ש"ח				
4,753	-	-	1,445	3,308
362	-	-	-	362
5,115	-	-	1,445	3,670

השקעות פיננסיות אחרות
מזומנים ושווי מזומנים

(*) כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

3. מידע נוסף בדבר סיכוני אשראי
 - (א) לעניין יתרות מבטחי משנה, ראה סעיף ו' (6) להלן.
 - (ב) לעניין יתרות פרמיות לגבייה, ראה באור 9 לעיל.

4. גיול השקעות בנכסי חוב לא סחירים

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
154,390	142,084

נכסי חוב שערכם לא נפגם

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

31 בדצמבר 2016		ענף משק
סיכון אשראי מאזני	אלפי ש"ח	
% מסה"כ		
0.8	7,457	ביטוח
0.6	5,907	אנרגיה
2.6	23,502	השקעה ואחזקות
3.5	31,873	תעשייה
14.8	134,922	בינוי ונדל"ן
1.6	14,849	מסחר
3.4	31,169	תקשורת ושרותי מחשב
11.1	101,437	בנקים
8.3	75,426	שירותים פיננסיים
5.3	48,388	שירותים עסקיים אחרים
52.0	474,930	
48.0	438,212	אג"ח מדינה
100.0	913,142	סך הכל

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

5. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים (המשך)

31 בדצמבר 2015		
סיכון אשראי מאזני		
אלפי ש"ח	% מסה"כ	
		<u>ענף משק</u>
7,566	0.8	ביטוח
3,053	0.3	אנרגיה
28,392	3.1	השקעה ואחזקות
41,809	4.5	תעשייה
159,448	17.3	בינוי ונדל"ן
6,920	0.8	מסחר
19,566	2.1	תקשורת ושרותי מחשב
107,433	11.7	בנקים
53,028	5.8	שירותים פיננסיים
41,998	4.6	שירותים עסקיים אחרים
469,213	51.0	
450,073	49.0	אג"ח מדינה
919,286	100.0	סך הכל

6. ביטוח משנה

החברה קשורה בהסכמים עם מבטחי משנה לצורך ניהול וגידור הסיכונים אליהם היא נחשפת במהלך פעילותה העיקרית. עם זאת, ביטוח המשנה אינו פוטר את החברה מחבותה כלפי מבוטחיה, ועל כן יציבות מבטחי המשנה עשויה להשפיע על תוצאות פעילותה.

החברה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי יכולת מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מחלקת ביטוח משנה, תוך מעקב שוטף אחר מצבם של מבטחי המשנה בשוק העולמי, דירוגם, איתנותם, אופן פירעון התחייבויותיהם הכספיות, בחינת הסכמי ההתקשרות ועוד.

החברה חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד, עקב מבנה שוק ביטוח המשנה והכמות המוגבלת של מבטחי משנה בעלי דירוג מספק. כמו כן, חשיפות החברה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינ"ל גבוהים.

בהתאם להנחיית המפקח, קובע דירקטוריון החברה, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי המשנה, עימם התקשרה ו/או תתקשר החברה, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. במסגרת זו נקבעו מגבלות ותקרות בהיבט של דירוג מבטח המשנה, קטסטרופה, בקרה ומעקב אחר, איתנות פיננסית ופעולות לביצוע במצב של הרעה, גובה השייר שמוכנה החברה ליטול וכו'.

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

6. ביטוח משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2016

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה						סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2016	קבוצת דירוג
		ביטוח כללי		תביעות תלויות		פרמיה שטרם הורווחה			
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	בביטוח רכב חובה וחבויות	בביטוח רכוש	בביטוחי רכוש וחבויות	יתרות בחובה (זכות נטו (ב))		
אלפי ש"ח									
-	-	57,518	35,013	58,314	12,962	34,159	(12,904)	88,537	AA ומעלה
-	-	15,564	2,140	12,306	3,077	3,421	(1,100)	9,487	Swiss Re AA-אחרים
-	-	3,854	7,544	7,617	-	5,674	(1,893)	14,831	A
150	-	15,466	4,171	7,565	8,058	4,970	(956)	14,425	AXIS A+אחרים
150	-	92,402	48,868	85,802	24,097	48,224	(16,853)	127,280	סה"כ

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

6. ביטוח משנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר, 2015

חובות בפיגור		נכסי ביטוח משנה						סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2015	קבוצת דירוג
		ביטוח כללי							
מעל שנה	בין חצי שנה לשנה	סה"כ חשיפה (א)	פיקדונות מבטחי משנה	תביעות תלויות		פרמיה שטרם הורווחה	יתרות בחובה (זכות) נטו (ב)		
				בביטוח רכב חובה וחבויות	בביטוח רכוש	בביטוחי רכוש וחבויות			
אלפי ש"ח									
-	-	35,694	3,719	23,095	10,909	4,521	888	13,652	AA ומעלה
-	-	7,868	1,350	6,018	1,886	1,654	(340)	4,212	Swiss Re AA-
-	-	7,726	645	5,129	1,700	1,460	82	4,606	R&V AA-
-	-	2,999	1,508	261	2,605	1,683	(42)	4,392	אחרים A
38	-	11,185	1,268	5,981	4,706	1,546	220	4,952	GIC A-
38	-	65,472	8,490	40,484	21,806	10,864	808	31,814	אחרים סה"כ

באור 25: - ניהול סיכונים (המשך)

1. מידע בדבר סיכוני אשראי (המשך)

6. ביטוח משנה (המשך)

הערות:

- (א) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: יתרות בחובה (זכות) נטו, נכסי ביטוח משנה, בניכוי הפיקדונות.
- (ב) היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (ג) החברה לא הפרישה לחובות מסופקים בגין החשיפה למבטחי משנה.
- (ד) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P. במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע הדירוג על ידי חברת דירוג אחרת והומר לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.
- (ה) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק של 2.4% (בדומה לאשתקד) (MPL בשייר), הינו כ-860 מיליון ש"ח (אשתקד - 578 מיליון ש"ח), מתוכו חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו, הינו 231 מיליון ש"ח (אשתקד - 175 מיליון ש"ח).
- (ו) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל, אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה.

2. סיכונים גיאוגרפיים

ליום 31 בדצמבר, 2016

סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות(*)	נדל"ן להשקעה	תעודות סל			אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
			אלפי ש"ח	מניות	סל			
932,147	75,363	49,822	7,571	28,236	361,637	409,518	ישראל	
71,516	2,989	14,951	613	2,283	26,763	23,917	ארה"ב	
121,854	120,588	-	-	-	1,266	-	שוויץ	
81,736	41,777	-	-	-	35,182	4,777	אחרות	
<u>1,207,253</u>	<u>240,717</u>	<u>64,773</u>	<u>8,184</u>	<u>30,519</u>	<u>424,848</u>	<u>438,212</u>	סך הכל	

ליום 31 בדצמבר, 2015

סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות(*)	נדל"ן להשקעה	תעודות סל			אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
			אלפי ש"ח	מניות	סל			
980,738	81,198	46,158	37,109	12,157	393,350	410,766	ישראל	
62,372	2,117	6,809	5,810	1,709	6,620	39,307	ארה"ב	
39,984	39,984	-	-	-	-	-	שוויץ	
44,809	35,382	-	245	-	9,182	-	אחרות	
<u>1,127,903</u>	<u>158,681</u>	<u>52,967</u>	<u>43,164</u>	<u>13,866</u>	<u>409,152</u>	<u>450,073</u>	סך הכל	

(* השקעות אחרות כוללות נכסי ביטוח משנה, מזומנים והשקעות פיננסיות אחרות שלא נכללו בטורים האחרים.

באור 26: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

הרכב

31 בדצמבר	
2015	2016
אלפי ש"ח	
1,718	2,269
1,873	2,366

חייבים ויתרות חובה - בעל שליטה (החברה האם)

יתרת חובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014		2015		2016	
בעל שליטה (החברה האם)	צד קשור	בעל שליטה (החברה האם)	צד קשור	בעל שליטה (החברה האם)	צד קשור
אלפי ש"ח					
-	22	-	22	-	22
-	2,252	-	2,228	-	2,205
3,927	-	3,959	-	4,755	-

הכנסות

דמי שכירות

ואחזקה

הוצאות

דמי ניהול (ראה ה'

להלן)

שכר מקצועי

ג. תגמולים והטבות לאנשי מפתח ניהוליים המועסקים בחברה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014		2015		2016	
מס' אנשים	סכום (*	מס' אנשים	סכום (*	מס' אנשים	סכום (*
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח	
1,691	2	1,294	2	1,781	2
146	2	146	2	176	2
1,837		1,440		1,957	

הטבות לזמן קצר

הטבות לאחר העסקה

(* סכומי התגמול במונחי עלות לחברה. הסכומים הנ"ל אינם כוללים מס שכר.

באור 26: - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים (המשך)

ד. תגמולים והטבות לצדדים קשורים ולבעלי עניין אחרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר

2014		2015		2016		
סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	סכום	מס' אנשים	
אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		אלפי ש"ח		
1,168	2	1,070	2	1,028	2	שכר עבודה ונלוות
582	6	513	5	732	5	שכר דירקטורים
<u>1,750</u>		<u>1,583</u>		<u>1,760</u>		

ה. התקשרויות

בחודש מאי 2014 התקשרה החברה בהסכם עם חברת האם, לפיו תשלם החברה דמי ניהול לחברת האם עבור מתן שירותי ניהול (להלן - ההסכם). על-פי ההסכם, הסכום החודשי שתשלם החברה לחברת האם יעמוד על סך של 150 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כחוק. ההסכם הינו לתקופה שמיום 1 בינואר, 2014 ועד ליום 31 בדצמבר, 2017, שלאחריה ימשיך ההסכם לחול כל עוד לא יקבעו הצדדים אחרת.

באור 27: - התחייבויות תלויות

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות

להלן תאור בקשות לאישור תובענות כייצוגיות שהוגשו נגד החברה. להערכת הנהלת החברה, בהסתמך, בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלה מבאי כוחה, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות במקום בו נדרשו הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על ידי החברה. ההפרשות שכללה החברה אינן בסכומים מהותיים.

1. בחודש יולי 2008 הוגשו נגד החברה תביעה כספית (להלן - התביעה) ובקשה לאישור התביעה כתובענה ייצוגית (להלן - בקשת האישור), בבית המשפט המחוזי בתל-אביב.

הקבוצה אותה ביקשה התובעת לייצג כוללת כל אדם שזכה לקבל, החל מיום 1 באפריל, 2004 תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה, עת היה מבוטח אצל החברה ולא קיבל את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקנו ברכב לפי דרישת החברה. התובעת העריכה את סכומה הכולל של התביעה בכ- 22 מיליון ש"ח.

הצדדים הגישו לבית המשפט הסדר הפשרה הכולל מנגנון להחזר תשלום חלקי בגין אמצעי המיגון למבוטחים הנכללים בקבוצת הזכאים לתשלומים. לפי הסדר זה הסכום המינימאלי לתשלום על ידי החברה הוא 357 אלפי ש"ח. להערכת החברה, היא אינה צפויה לשלם, לאור הסדר הפשרה, סכומים מעל לסכום מינימלי זה.

ביום 19 ביוני, 2016 נתן בית המשפט פסק דין המאשר את הסדר הפשרה.

החברה פועלת ליישום פסק הדין.

באור 27: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

2. ביום 28 במאי, 2015 הוגשו לבית המשפט המחוזי במחוז תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית כנגד מספר חברות ביטוח, וביניהן החברה.

לטענת המבקשים, חברות הביטוח הנתבעות נוהגות בפרקטיקה לפיה בעת תשלום תגמולי ביטוח עבור נזקים שלא תוקנו בפועל על ידי המבוטח, הן נמנעות מתשלום רכיב המע"מ, שלטענת המבקשים אמור לחול על נזקים אלו, אף אם התיקונים לא בוצעו בפועל, וזאת כחלק מחובתן לפצות בגין הנזק באופן שיביא את המבוטח או הניזוק, קרוב ככל הניתן, למצב בו היה מצוי אלמלא מקרה הביטוח.

המבקשים טוענים כי בעשותן כן, נוהגות חברות הביטוח בניגוד לחובות האמון ותום הלב המוגברות המוטלות עליהן, מטעות את המבוטחים ומנצלות את בורותם וחולשתם, מתעשרות שלא על יסוד זכות שבדין על חשבון המבוטחים, מפרות את חובות השיפוי המוטלות עליהן על פי חוזה הביטוח ועל פי עקרון השיפוי בדיני הנזיקין ומתנהלות בניגוד להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובניגוד לנהלים פנימיים.

הקבוצה שלייצוגה עתרו המבקשים הוגדרה כ- "כל מבוטח ו/או מוטב ו/או צד ג', בכל סוג ביטוח שהוא, אשר במועד הגשת תביעת הביטוח לא תיקן את הנזק שתבע בגינו, ואשר קיבל מחברת הביטוח תגמולי ביטוח ו/או שיפוי בגין הנזק מבלי שתגמולי הביטוח כללו את רכיב המע"מ החל על עלות התיקון".

סך הנזקים הנטענים כלפי החברה בתובענה הייצוגית הוערכו על ידי התובעים בסכום של כ- 29 מיליוני ש"ח.

ביום 17 בינואר, 2016 הגישה החברה בקשה לסילוק בקשת האישור על הסף. לטענת החברה המבקשים היו מנועים מלהגיש את בקשת האישור נגדה, מאחר ועוד קודם למועד הגשת הבקשה הגישו נגדה תביעה לתגמולי ביטוח בבית המשפט בהרצליה, בגין נזקי שריפה ובכלל זאת תביעה לחייבה בתשלום המע"מ שלא שולם.

ביום 20 בפברואר, 2017 ניתן פסק דין על ידי בית המשפט במסגרתו קיבל בית המשפט את בקשת הסילוק על הסף שהגישה החברה וחייב את המבקשים לשלם לחברה הוצאות משפט.

3. ביום 9 בספטמבר, 2015 הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה ולצידה בקשה לאישורה כייצוגית (להלן - בקשת האישור) נגד החברה ונגד ש. שלמה חברה לביטוח בע"מ.

לטענת המבקשת, החברות הנתבעות נוהגות בפרקטיקה פסולה של תשלום תגמולי ביטוח, מבלי לצרף ריבית צמודה כמתחייב בדין, בגין התקופה שתחילתה במועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל לידי המבוטח; ולחילופין בגין התקופה שתחילתה 30 יום מיום מסירת תביעת הביטוח לחברות ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל לידי המבוטח. בהתאם, עתרה המבקשת לאשר תביעתה כתביעה ייצוגית, בשם כל מי שקיבל, במהלך 7 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או למצער במהלך 3 השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד למתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מהחברות מבלי שצורפה להם ריבית כדין.

הסכום המצטבר של התביעה כלפי החברה הוערך בכ- 10 מיליון ש"ח.

באור 27: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

3. (המשך)

ביום 9 באוקטובר, 2016 הגישו המבקשים בקשה לפי סעיף 7 לחוק תובענות ייצוגיות, לאחד את התביעה הייצוגית עם תביעות שכבר אושרו על ידי בית המשפט המחוזי כייצוגיות, בבקשות אישור שעניינן זהה שהוגשו נגד חברות ביטוח אחרות.

בקשת המבקשים נדחתה על ידי בית המשפט בהחלטה מיום 24 בנובמבר, 2016.

ביום 27 בנובמבר, 2016 הגישה החברה תגובה לבקשה לאישור תובענה ייצוגית. החברה ממתנה להחלטת בית המשפט.

להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, סיכויי בקשת האישור להתקבל הם צפויים. החברה מעריכה, שהמשמעות הכספית של קבלת הבקשה אינה צפויה להיות מהותית מבחינתה.

4. ביום 7 באוגוסט, 2016 הוגשו לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז תביעה ובקשה לאישורה כייצוגית, נגד החברה וחברות ביטוח נוספות. התביעה מתייחסת לפוליסות ביטוח רכב חובה ומקיף.

לטענת התובעים הייצוגיים, חברות הביטוח נוהגות שלא כדין כאשר הן גובות פרמיה יותר גבוהה בביטוחי רכב חובה ומקיף לנהגים צעירים (נהגים שגילם נמוך מ- 24 במועד עריכת הביטוח), אך לא מפחיתות את הפרמיה עם הגעת המבוטחים לגיל 24, במהלך שנת הביטוח.

לטענת התובעים, מדובר, בין היתר, בהפרת סעיף 20 לחוק חוזה הביטוח, שקובע: "נקבעו דמי הביטוח לאור נסיבות שהחמירו את סיכון המבטח, ולאחר קביעתם חדלו אותן נסיבות להתקיים או להשפיע על סיכון המבטח, זכאי המבוטח להפחתת דמי הביטוח, למעט הוצאות המבטח, בעד התקופה שלאחר שהודיע למבטח על השינוי, ולהעמדתם על מה שהיה משתלם לפי המקובל אצל המבטח בשעת קביעת דמי הביטוח בהעדר אותן נסיבות".

התביעה הייצוגית כולה (כנגד שמונה חברות הביטוח) הוערכה בסך כולל של 100 מליון ש"ח מכל הנתבעות, ללא חלוקה ברורה ביניהן.

בכל הנוגע לחברה, התובעת הייצוגית הרלבנטית רכשה ביטוח רכב מקיף בלבד.

לאור פסק דין שניתן בתביעה ייצוגית אחרת המתנהלת בבית המשפט המחוזי מרכז, הגישו המבקשים ביום 8 בדצמבר, 2016 בקשה מוסכמת לתיקון הבקשה לאישור התובענה הייצוגית ולהסרת הטענות לעניין ביטוח החובה של המשיבות והותרת רק הטענה כלפי הביטוח המקיף. בית המשפט קיבל את הבקשה וביום 17 בינואר, 2017 הגישו המבקשים בקשת אישור מתוקנת.

החברה טרם הגישה תגובה לבקשת האישור המתוקנת. דיון קדם משפט נקבע ליום 4 במאי, 2017.

להערכת הנהלת החברה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, בקשת האישור במתכונתה הנוכחית אינה צפויה להתקבל.

באור 27: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

5. ביום 9 באוקטובר, 2016 הוגשו לבית המשפט המחוזי מרכז תביעה ובקשה לאישורה כתביעה ייצוגית כנגד החברה וכנגד חברת הביטוח הראל וחברת שחר נזקי צנרת בע"מ. התביעה מתייחסת לפוליסת ביטוח דירה (להלן - הפוליסה). לטענת התובעים הייצוגיים, החברה, באמצעות חברת שחר נזקי צנרת בע"מ, גבתה מהתובע הייצוגי, בשני אירועי ביטוח, השתתפות עצמית בסכום גבוה מסכום ההשתתפות העצמית הנקוב בפוליסה. לטענת התובע, בכך הפרה החברה את חובותיה החוזיות כלפיו על פי הפוליסה, עשתה עושר ולא במשפט, התרשלה, והטעתה אותו בהטעייה צרכנית. סכום התביעה המוערך של הקבוצה הייצוגית נגד החברה הוערך בסך של כ- 13 מיליון ש"ח.
- ביום 21 בפברואר, 2017 הוגשה בקשה משותפת לבית המשפט למחוק את החברה מהתובענה הייצוגית ללא צו להוצאות. לאור החלטה של בית המשפט, הגישו התובע הייצוגי ובא כוחו, ביום 26 בפברואר, 2017 תצהירים בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות התשס"ו-2006.
6. ביום 24 בנובמבר, 2016 הוגשו כנגד החברה תביעה ובקשה לאישורה כייצוגית (להלן - הבקשה) לבית המשפט בכפר סבא. התביעה מתייחסת לפוליסות ביטוח רכב ועניינה הטענה שפרמיית ביטוח החובה שגובה החברה, כפי שמתפרסם במחשבון באתר משרד האוצר, נמוכה מהפרמיה שהחברה גובה בפועל, על רכבים שמותקנת בהם מערכת בטיחות. לטענת התובע באופן זה מטעה החברה את הצרכנים ומפרה את הוראות חוק הגנת הצרכן.
- הקבוצה הוגדרה בבקשה ככל אדם אשר נתקל ו/או יתקל בעתיד, עד לתיקון הכשל, בפרסומי החברה באתר משרד האוצר, על דרך ההטעייה וביקש להזמין על סמך מצגים בפרסומים כאמור, ביטוח חובה, והוטעה בנסיבות בהן היה קיים פער בין המחיר המוצע בפרסום לבין המחיר המוצע בפועל וזאת בין אם התקשר עם החברה בחוזה ביטוח ובין אם לא. סכום התביעה הכולל הועמד על סך של 2.5 מיליון ש"ח.
- הצדדים הגיעו להסכמה לפיה התובע יסתלק מהבקשה כנגד תשלום גמול ושכר טרחת עו"ד. בקשה בעניין זה הוגשה לבית המשפט ביום 2 במרס, 2017. טרם ניתנה החלטת בית המשפט בבקשת ההסתלקות.
7. ביום 28 בדצמבר, 2016 הוגשו כנגד החברה תביעה ובקשה לאישורה כייצוגית לבית המשפט המחוזי מרכז. עניינה של התובענה בטענה שבקורות אירוע ביטוחי שבעקבותיו מוכרז רכב של מבוטח כאובדן גמור, גובה החברה את מלוא דמי הביטוח המקיף בגין התקופה שלאחר האירוע, בדרך של קיזוז מתגמולי הביטוח המשולמים למבוטח. לטענת התובעת הייצוגית, גביית דמי ביטוח מקיף, בגין התקופה שלאחר האירוע וביצוע הקיזוז מנוגדים לדין. בנוסף נטען, שביחס לתקופה שלאחר קרות האירוע הביטוחי, נמנעת החברה מגביית דמי ביטוח חובה, ומשיבה למבוטח את דמי הביטוח החובה ששולמו מראש בקשר לתקופה שלאחר קרות האירוע, אך עושה זאת בפריסה לתשלומים בערך נומינאלי וללא הוספת ריבית והצמדה בניגוד לדין.
- סכום התביעה המוערך של הקבוצה הייצוגית הועמד על סך של 56.8 מיליון ש"ח. החברה טרם הגישה תשובה לבקשת האישור.
- בשלב מקדמי זה עדיין אין באפשרות החברה להעריך את סיכויי בקשת האישור להתקבל.
8. ביום 30 בינואר, 2017, לאחר תקופת הדיווח, הוגשו כנגד החברה תביעה ובקשה לאישורה כייצוגית לבית המשפט המחוזי מרכז. עניינה של התביעה, פרקטיקה הנוהגת בחברה, לפיה כאשר המבוטח מעדכן אותה במהלך תקופת הביטוח כי הגיע למדרגות גיל ו/או ותק נהיגה, שעל פי המקובל בחברה, ממנו ואילך הוא זכאי לתשלום הפרמיה בסכום נמוך יותר, היא מזכה אותו באופן יחסי לעומת כלל תקופת הביטוח כך שמופחתת הפרמיה בשל הגעתו למדרגת גיל ו/או וותק מופחתת (להלן - הפרקטיקה). לטענת התובע, נוהגת החברה בניגוד לדין בהימנעותה לגלות באופן יזום למבוטחיה על קיום הפרקטיקה האמורה.
- המבקשים עתרו לחייב את החברה להשיב למבוטחיה את הפרמיה היחסית שנגבתה מהם בשל הגעתם למדרגת גיל ו/או וותק הנוהגים אצלה.

באור 27: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. בקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

8. (המשך)

התובעים הייצוגיים העריכו את סכום התביעה המצטבר כנגד החברה בסך של 43.3 מיליון ש"ח.

החברה טרם הגישה תשובה לבקשת האישור.

בשלב מקדמי זה עדיין אין באפשרות החברה להעריך את סיכויי בקשת האישור להתקבל.

9. טבלה מסכמת:

להלן טבלה מסכמת של הסכומים הנתבעים במסגרת בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות ותובענה ייצוגית שאושרה כנגד החברה, כפי שצוינו על ידי התובעים בכתבי הטענות אשר הוגשו מטעמם. מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה המוערכת על ידי החברה, שכן המדובר בהערכות מטעם התובעים אשר דינן להתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד מובהר כי הטבלה להלן אינה כוללת הליכים שהסתיימו.

הסכום הנתבע	כמות תביעות	מליוני ש"ח	בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות
125.6	5		צוין סכום המתייחס לחברה
100.0	1		התביעה מתייחסת למספר חברות ולא צוין סכום ספציפי לחברה

סכום ההפרשה הכולל בגין התביעות שהוגשו כנגד החברה כמפורט לעיל אינו מהותי.

ב. התחייבות תלויה

ביום 7 במרס, 2016 נתקבלה במשרדי החברה דרישה מאת עיריית נתניה, לשלם בתוך 30 יום, היטל השבחה, בסך של כ-2.4 מיליון ש"ח (להלן: "הדרישה").

לטענת עיריית נתניה, עשתה החברה שימוש חורג בנכס מקרקעין המצוי ברחוב יד חרוצים 18, נתניה המוחזק על ידי החברה והמצוי ובעלות חברת בת, וזאת בין השנים 2005-2016.

בעקבות קבלת הדרישה, עתרה החברה בעתירה מנהלית (הליך עת"מ 16-04-34392) לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד ביושבו כבית משפט לעניינים מנהליים.

ביום 6 ביולי, 2016 התקיים דיון קדם משפט בעתירה ובו הוסכם בין הצדדים שדרישת העיריה כלפי החברה תשונה באופן שיובהר כי אין לעירייה דרישה להיטל השבחה כלפי החברה ובמקביל תמחק העתירה ללא צו להוצאות. ההסכמה זו שבין הצדדים קבלה תוקף של פסק דין.

לכבוד
בעלי המניות של שירביט חברה לביטוח בע"מ

א.ג.,

הנדון: דוח מיוחד של רואה החשבון המבקר על מידע כספי נפרד לפי דרישת המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2016 ו-2015 ולכל אחת מהשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר, 2016, 2015 ו-2014 ואשר נכלל כנספח לדוחות הכספיים המאוחדים. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בחוזר ביטוח 2011-1-4.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 27 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

תל-אביב,
27 במרס, 2017

**תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח**

המדיניות החשבונאית שפורטה בבאור 2 בדוחות הכספיים המאוחדים בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית, יושמה בהכנת דוח תמציתי זה.

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה (להלן - דוחות סולר), הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) למעט המפורט להלן:

1. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
2. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברה מוחזקת שהחזקת זכויות אלה היא עיסוקה היחיד.

לא הוצג בדוחות כספיים אלו מידע נוסף אודות השקעות פיננסיות סולר, מכיוון שאלו אינם שונים מפירוט ההשקעות הפיננסיות על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים, כאמור בבאור 10.

לא הוצג בדוחות כספיים אלו מידע בדבר מגזרי פעילות "סולר" מכיוון שאלו אינם שונים באופן מהותי ממגזרי הפעילות על בסיס דוחות מאוחדים, כאמור בבאור 3.

א. דוחות על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר		
2015	2016	
אלפי ש"ח		
4,961	4,442	נכסים בלתי מוחשיים
-	457	נכסי מסים נדחים
34,390	36,093	הוצאות רכישה נדחות
4,578	4,714	רכוש קבוע
36,323	39,917	השקעות בחברות בנות
37,652	48,413	נדל"ן להשקעה
73,154	158,123	נכסי ביטוח משנה
-	1,878	נכסי מסים שוטפים
6,439	5,969	חייבים ויתרות חובה
81,910	91,302	פרמיות לגבייה
		השקעות פיננסיות:
764,896	771,058	נכסי חוב סחירים
154,390	142,084	נכסי חוב שאינם סחירים
13,866	30,519	מניות
43,251	10,601	אחרות
976,403	954,262	סה"כ השקעות פיננסיות
25,189	29,894	מזומנים ושווי מזומנים
1,280,999	1,375,464	סך כל הנכסים
		הון:
41,766	41,766	הון מניות
52,869	52,869	פרמיה על מניות
12,751	16,922	קרנות הון
102,712	94,707	יתרת רווח
210,098	206,264	סה"כ הון
		התחייבויות:
956,715	965,243	התחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,955	-	התחייבויות בגין מסים נדחים
9,586	10,929	התחייבויות בשל הטבות לעובדים
1,617	-	התחייבות בגין מסים שוטפים
60,835	132,755	זכאים ויתרות זכות
40,193	60,273	התחייבות פיננסית
1,070,901	1,169,200	סך כל ההתחייבויות
1,280,999	1,375,464	סך כל ההון וההתחייבויות

**תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשד)**

ב. דוחות על רווח או הפסד ורווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2014	2015	2016	
אלפי ש"ח			
502,541	486,037	554,828	פרמיות שהורווחו ברוטו
32,160	31,192	89,920	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
470,381	454,845	464,908	פרמיות שהורווחו בשייר
26,712	21,109	27,966	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
4,035	4,417	14,434	הכנסות מעמלות
501,128	480,371	507,308	סך כל ההכנסות
411,798	399,000	467,423	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
27,442	19,297	74,028	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
384,356	379,703	393,395	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
95,213	94,475	98,852	הוצאות הנהלה וכלליות
19,065	19,248	20,551	הוצאות מימון
2,256	1,883	2,881	סך כל ההוצאות
500,890	495,309	515,679	חלק ברווחי (הפסדי) חברות הנמדדות לפי שיטת השווי המאזני
(161)	664	78	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
77	(14,274)	(8,293)	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
415	(5,442)	(1,173)	הפסד
(338)	(8,832)	(7,120)	רווח כולל אחר:
67	21	11	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע
624	(240)	(1,361)	רווח (הפסד) אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
-	35	(33)	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
(260)	83	494	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
3,052	1,785	4,187	הערכה מחדש בגין רכוש קבוע, נטו בחברה מוחזקת
25	4	(12)	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת, נטו בחברה מוחזקת
3,508	1,688	3,286	
3,170	(7,144)	(3,834)	סה"כ רווח (הפסד) כולל

**תמצית נתונים המתייחסים לדוחות הכספיים הנפרדים של החברה ("סולר")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשד)**

ג. דוחות על השינויים בהון

סה"כ הון	יתרת רווח	קרנות הון	פרמיה על מניות	הון המניות	
אלפי ש"ח					
200,516	98,059	7,822	52,869	41,766	<u>יתרה ליום 1 בינואר, 2014</u>
(338)	(338)	-	-	-	הפסד
					רווח כולל אחר:
4,220	-	4,220	-	-	הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
658	658	-	-	-	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(1,370)	(244)	(1,126)	-	-	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
3,508	414	3,094	-	-	סה"כ רווח כולל אחר
3,170	76	3,094	-	-	סה"כ רווח כולל
203,686	98,135	10,916	52,869	41,766	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014</u>
(8,832)	(8,832)	-	-	-	הפסד
					רווח כולל אחר:
2,450	-	2,450	-	-	הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
(235)	(235)	-	-	-	רווח אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
35	-	35	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
(562)	88	(650)	-	-	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
1,688	(147)	1,835	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
(7,144)	(8,979)	1,835	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
13,556	13,556	-	-	-	השפעה מצטברת, נטו, ליום 31 בדצמבר, 2015 של שינויים בעתודות ביטוח בביטוח כללי
210,098	102,712	12,751	52,869	41,766	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2015</u>
(7,120)	(7,120)	-	-	-	הפסד
					רווח כולל אחר:
4,675	-	4,675	-	-	הערכה מחדש בגין שערך רכוש קבוע
(1,377)	(1,377)	-	-	-	הפסד אקטוארי בגין תוכניות להטבה מוגדרת
(33)	-	(33)	-	-	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילות חוץ
21	492	(471)	-	-	השפעת המס בגין רכיבים של רווח כולל אחר
3,286	(885)	4,171	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל אחר
(3,834)	(8,005)	4,171	-	-	סה"כ רווח (הפסד) כולל
206,264	94,707	16,922	52,869	41,766	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2016</u>

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ד' - פרטים נוספים על המבטח

לשנת 2016

תקנה 11: השקעות בחברות בת וחברות קשורות לתאריך המאזן

שיעורי ההחזקה	ערך מאזני	עלות	סה"כ ע.ג.	מספר	סוג	שם החברה
(% *)	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	ש"ח	המניות	המניה	
100	34,697	13,165	1	1,000	רגילה	וי.אר.סי. אחזקות בע"מ
					הנהלה	(להלן: "וי.אר.סי.")
				10	0.001 ש"ח	
100	155	318	20	200,000	רגילות א'	ארגוס חברה לאומית
					0.0001 ש"ח	י.ר. בע"מ (להלן: "ארגוס לאומית")
			15	150,000	רגילות ב'	
					0.0001 ש"ח	
			5	50,000	רגילות ג'	
					0.0001 ש"ח	
(** 100)	216	171	2,000	2,000	רגילה 1 ש"ח	אוצר סוכנות לביטוח (1993) בע"מ (להלן: "אוצר")
(*** 100)	5,178	5,623	-	-	שותפות	Shirbit Partners LLP

(* שיעורי ההחזקה בניירות ערך, בהון, בזכויות הצבעה ובסמכויות למינוי מנהלים.
 (** מוחזקות על ידי וי.אר.סי.
 (***) כ- 1% מהזכויות בשותפות מוחזקות במישרין על ידי בעל שליטה בחברה, מר יגאל רבנוף.

רשימת יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן:

1. שטר הון לארגוס לאומית, אינו נושא ריבית ו/או הצמדה, ללא מועד פרעון. יתרת שטר הון ליום המאזן הינה בסך 500 אלפי ש"ח.
2. הלוואה ל- HASIDA LLC אשר ניתנה בשנת 2015 נושאת ריבית בשיעור שנתי של 7%. ההלוואה ניתנה לתקופה של 3 שנים, עם חידוש אוטומטי בתום תקופת ההסכם לשנה נוספת, כל שנה. יתרת הלוואה ליום המאזן הינה כ- 3,614 אלפי ש"ח.

תקנה 12: שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח

אין.

תקנה 13: הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן (באלפי ש"ח)

ריבית בינחברתית	דמי ניהול	דיבידנד	רווח (הפסד) כולל אחרי מס	רווח (הפסד) לפני מס	שם החברה
24	-	-	4,178	(437)	וי.אר.סי אחזקות בע"מ
-	-	-	75	75	ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ
-	-	-	(1)	(1)	אוצר סוכנויות לביטוח (1993) בע"מ
423	-	-	(403)	(403)	Shirbit Partners LLP

תקנה 14: רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד

לתאריך המאזן, מתן הלוואות אינו אחד מעיסוקיה העיקריים של החברה.

תקנה 20: מסחר בבורסה

מניות החברה אינן נסחרות בבורסה לניירות ערך.

תקנה 21: תגמולים לנושאי משרה בכירה ולבעל עניין

להלן פירוט התגמולים ששולמו לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בתאגיד בשליטת החברה, בקשר עם כהונתם בחברה או בתאגיד בשליטת החברה וכן תגמולים ששולמו לבעלי עניין בחברה, בשנת 2016 (באלפי ש"ח):

<u>תפקיד נושא המשרה</u>	<u>סה"כ שכר ונלוות</u>
1. יו"ר הדירקטוריון (*)	2,205
2. מנכ"ל	1,732
3. משנה למנכ"ל	778
4. משנה למנכ"ל	673
5. מנהל מחלקה	523

(*) סכום אשר מהווה דמי ניהול ששולמו לחברה בבעלותו.

תקנה 21א: השליטה בתאגיד

מר יגאל רבנוף, הינו בעל השליטה המלאה בחברה (100%), באמצעות שירביט אחזקות בע"מ, חברה פרטית בבעלותו המלאה.

תקנה 22: עסקאות עם בעל שליטה

- בחודש מאי 2014, אישרו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה ובחודש ספטמבר 2014 אישרה האסיפה הכללית הסכם ניהול עם חברת האם. במסגרת ההסכם ניתנים לחברה שירותי ניהול, בתמורה חודשית בסך 150 אלפי ש"ח בתוספת מע"מ כחוק. ההסכם תקף עד ליום 31 בדצמבר, 2017, וממועד זה ימשיך ההסכם לחול כל עוד לא יקבעו הצדדים אחרת.
- על פי הסכם ניהול, שנחתם בין אוצר לבין חברת האם (כפי שתוקן מעת לעת), תספק אוצר שירותי ניהול לחברת האם, תמורת סכום חודשי בסך של 11 אלפי ש"ח, עד לחודש אוקטובר 2014 (כולל), והחל מחודש נובמבר 2014 ואילך, בתמורה חודשית בסך של 9 אלף ש"ח.
- ביום 29.8.16, לאחר אישור ועדת הביקורת, אישר דירקטוריון החברה את תנאי העסקת בנו של בעל השליטה, תמורת שכר חודשי של 36,000 ש"ח.
- ביום 29.12.16 לאחר אישור ועדת הביקורת, אישר דירקטוריון החברה את תנאי התקשרות החברה עם עו"ד משה מצליח, חתנו של בעל השליטה בהסכם למתן שירותי ייצוג משפטי לחברה, בתחום התביעות והגבייה. לפרטים נוספים ראו ביאור 26.
- תקנה 270 (4) לחוק החברות לא חלה על החברה.

תקנה 24א): החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות ערך של התאגיד

<u>מס'</u>	<u>שם בעל המניות</u>	<u>מס' חברה/ת.ז.</u>	<u>ע.ג. המוחזק בתאריך 30.3.17</u>	<u>שיעור ההחזקה בהון ובהצבעה</u>
1.	שירביט אחזקות בע"מ	51-197683-9	41,764,000	100%

תקנה 24(ב): החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה בניירות ערך של חברה מוחזקת מהותית

כל החברות המוחזקות של התאגיד, הן חברות פרטיות בבעלותו המלאה.

תקנה 24(ד): מניות רדומות וניירות ערך המירים למניות רדומות

אין.

תקנה 24. הון המניות של התאגיד

ההון הרשום של התאגיד: 50,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
ההון המונפק של התאגיד: 41,764,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג., כל המניות מקנות זכויות הצבעה.

תקנה 24. מרשם בעלי המניות של התאגיד

שירביט אחזקות בע"מ, ח.פ. 9-197683-51. מס' מניות מוחזקות: 41,764,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
כל אחת (מהוות 100% מההון המונפק).

כתובת: יד חרוצים 18, נתניה 4216002, ת.ד. 6137.

תקנה 25. מען רשום של התאגיד, כתובת הדוא"ל ומספרי הטלפון והפקס

ראה עמוד 4 לפרק א' - "תיאור עסקי התאגיד".

- א.**
1. שם: יגאל רבנוף
 2. מספר זיהוי: 004218095.
 3. שנת לידה: 1948.
 4. מענו: מושב אודים.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: אינו חבר בוועדות דירקטוריון.
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת: 2012.
 10. השכלה: לימודי כלכלה וסטטיסטיקה.
 11. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: מכהן כדירקטור בתאגידים הבאים: וי.אר.סי. אחזקות בע"מ; אוצר סוכנות לביטוח (1993) בע"מ; ירקון סוכנות לביטוח בע"מ; ארגוס חברה לאומית י.ר. בע"מ.
 12. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.
- ב.**
1. שם: ראובן שרוני
 2. מספר זיהוי: 0703561-1.
 3. שנת לידה: 1938.
 4. מענו: משמר הגבול 8, תל-אביב.
 5. נתינות: ישראלית.
 6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
 7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת השקעות ובוועדת סולבנסי.
 8. האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
 9. מכהן כדירקטור משנת: 2003¹.
 10. השכלה: בוגר החוג ליחסים בינ"ל ומזרח תיכון (האוניברסיטה העברית), Shiller International MBA- Paris.
 11. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: עד שנת 2012 כיהן כיו"ר הדירקטוריון של התאגיד. החל משנת 2013 משמש כדירקטור.
 12. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

¹ כיהן כיו"ר הדירקטוריון משנת 2003 ועד שנת 2012. שב לכהן כחבר דירקטוריון בשנת 2013.

- ג. 1. שם: **חן לבון**
2. מספר זיהוי: 058233784.
3. שנת לידה: 1963.
4. מענו: אילנות 43, ראש העין.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת, בוועדת מאזן, בוועדת תגמול² ובוועדת סולבנסי.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת: 2013.
10. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
11. השכלה: דוקטורנט באוניברסיטת בן גוריון במסלול מינהל עסקים, בוגר בכלכלה ומנהל עסקים באוניברסיטת בן גוריון, בעל תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בן גוריון.
12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: רואה חשבון מוסמך עצמאי; מכהן כדירקטור בתאגידים הבאים: הכשרת היישוב לישראל בע"מ; הכשרת הישוב בישראל-אנרגיה בע"מ; צמיחה אינווסטמנט האוס בע"מ.
13. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

- ד. 1. שם: **דניאל כרוסט**
2. מספר זיהוי: 050644236.
3. תאריך לידה: 1951.
4. מענו: רח' זלמן שזר 2, רמת פולג, נתניה.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: אינו חבר בוועדות הדירקטוריון.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת 2010.
10. השכלה: דיפלומה בבנקאות מהמכללה למנהל.
11. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: החל משנת 2011, מכהן כסמנכ"ל שיווק בחברת ניסקו טלמטיקס סיסטמס, מקבוצת ניסקו ארדן בע"מ. חבר דירקטוריון בעמותת קרן לפיתוח נתניה ובחברת B2B – בי.טי.בי. מקשרים הלוואות בישראל בע"מ.
12. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

² החל מיום 28.11.16 ועדת הביקורת ממלאת את תפקידי ועדת תגמול.

- ה. 1. שם: **רן אפרתי**
2. מספר זיהוי: 028073260.
3. תאריך לידה: 1971.
4. מענו: הרצל 76, בת ים.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת השקעות, בוועדת ביקורת, בוועדת מאזן ובוועדת תגמול³.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת 2013.
10. השכלה: בעל תואר בוגר בניהול וכלכלה מהאוניברסיטה הפתוחה.
11. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש דירקטור: משנת 2012 מנהל השקעות תיקי פלטינום בבית השקעות מיטב דש. בין השנים 2010 ועד 2012, כיהן כמנכ"ל מילניום ניהול תיקי השקעות בע"מ. כיהן כדירקטור וחבר ועדת ביקורת בחברת מילניום גמל והשתלמות בע"מ.
13. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

- ו. 1. שם: **יוסף ג'קסון**
2. מספר זיהוי: 000189662.
3. שנת לידה: 1941.
4. מענו: גלעד 4, רמת גן.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: דח"צ.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת ובוועדת תגמול⁴.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת: 2012.
10. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: לא.
11. השכלה: בעל תואר בוגר בפילוסופיה וגיאוגרפיה ותואר שני מהמכון להיסטוריה של המדעים.
12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: עיתונאי באתר האינטרנט YNET של ידיעות אחרונות.
13. האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד: לא.

³ ראה הערה 2.

⁴ ראה הערה 2.

- ז. 1. שם: **ברוך גרנות**
2. מספר זיהוי: 00894354.
3. שנת לידה: 1948.
4. מענו: יצחק שדה 19, רעננה.
5. נתינות: ישראלית.
6. דח"צ או דירקטור בלתי תלוי: לא.
7. חברותו בוועדות הדירקטוריון: חבר בוועדת ביקורת⁵, בוועדת מאזן, בוועדת השקעות, בוועדת תגמול⁶ ובוועדת סולבנסי.
8. האם הוא עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל ענין: לא.
9. מכהן כדירקטור משנת: 2015.
10. בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הביטוח: בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.
11. השכלה: בעל תואר בוגר בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב.
12. התעסקותו בחמש השנים האחרונות ופירוט התאגידים שבהם הוא משמש כדירקטור: כיהן כסמנכ"ל בכיר, מנהל החטיבה הפיננסית בבנק אוצר החייל, עד חודש ספטמבר 2015.
13. האם הוא בן משפחה של בעל ענין אחר בתאגיד: לא.

תקנה 26 א': נושאי משרה בכירה של התאגיד נכון למועד פרסום הדוח

- א. 1. שם: **גיל ספיר**
2. מספר זיהוי: 022870208.
3. שנת לידה: 1967
4. התפקיד בתאגיד: מנכ"ל וממונה על התחום העסקי.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: בוגר מינהל עסקים, המכללה למינהל תל-אביב.
9. ניסיון עסקי בחמש השנים האחרונות: עד שנת 2012 כיהן כמשנה למנכ"ל בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

⁵ היה חבר בוועדה עד ליום 28.11.16.

⁶ ראה הערה 2.

- ב. 1. שם: מאיר איליה
2. מספר זיהוי: 024664633.
3. שנת לידה: 1970.
4. התפקיד בתאגיד: מבקר פנים.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: בעל תואר שני מוסמך MBA במנהל עסקים מהמכללה למנהל ראשון לציון. בעל תואר ראשון בוגר בעסקים, חשבונאות ומימון מהמכללה למנהל בראשון לציון. בעל תואר שני במשפטים LLM מאוניברסיטת בר-אילן.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: רואה חשבון ומבקר פנימי מוסמך.
10. תאריך תחילת כהונה: מרץ 2013.
11. הממונה הארגוני על המבקר הפנימי: יו"ר הדירקטוריון.

- ג. 1. שם: צבי ליבושור
2. מספר זיהוי: 50897271.
3. שנת לידה: 1951.
4. התפקיד בתאגיד: משנה למנכ"ל ומנהל האגף לביטוח כללי.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: בעל תואר ראשון במנהל עסקים מהמכללה למנהל בתל אביב. רואה חשבון מטעם מועצת רואי החשבון בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: מנכ"ל קבוצת שחר אחזקות וניהול (ק.א.ש.ג.) בע"מ. מנכ"ל ודירקטור בשלמה חברה לביטוח בע"מ, שלמה החזקות עסקי ביטוח בע"מ, וש.פ. שווקים פיננסיים סוכנות לביטוח בע"מ.
10. תאריך תחילת כהונה: יולי 2014.

- ד. 1. שם: מנשה קורוט
2. מספר זיהוי: 56400484.
3. שנת לידה: 1960.
4. התפקיד בתאגיד: משנה למנכ"ל.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל ענין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל ענין: לא.
8. השכלה: מנתח טכני של שוק ההון - מכללת פסגות. מנתח מערכות - סיוון מחשבים.
9. התעסקותו בחמש השנים האחרונות: סמנכ"ל מערכות מידע בתאגיד עד שנת 2011.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

- ה. 1. שם: רונן שקד
2. מספר זיהוי: 024371114.
3. שנת לידה: 1969.
4. התפקיד בתאגיד: סמנכ"ל כספים.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: תואר ראשון במנהל עסקים התמחות בחשבונאות מהמכללה למנהל בראשל"צ, רואה חשבון מטעם מועצת רואי החשבון בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: סמנכ"ל כספים בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2009.

- ו. 1. שם: מיכה וידבסקי
2. מספר זיהוי: 30541411.
3. שנת לידה: 1946.
4. התפקיד בתאגיד: סמנכ"ל מטה החברה ומנהל משאבי אנוש.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: תיכונית ובי"ס לניהול של כור.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: סמנכ"ל בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2000.⁷

- ז. 1. שם: ד"ר סטיוארט קוטס
2. מספר זיהוי: 337998256.
3. שנת לידה: 1944.
4. תפקיד שהוא ממלא בתאגיד: אקטואר ממונה בענפי ביטוח כללי.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אין.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: תואר ראשון בסטטיסטיקה, לונדון, תואר שני בסטטיסטיקה, לונדון; תואר דוקטור במתמטיקה, לונדון; חבר ב- INSTITUTE OF ACTUARIES לונדון, חבר באגודת האקטוארים בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: אקטואר ממונה בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2009.⁸

⁷ משמש כסמנכ"ל בתאגיד משנת 2000 ומשנת 2012 כסמנכ"ל מטה החברה ומשאבי אנוש.

⁸ כיהן כאקטואר ממונה משנת 2009 עם הפסקה בכהונה בשנת 2012.

- ח. 1. שם: **דב רפאל**
2. מספר זיהוי: 01762535-1.
3. שנת לידה: 1953.
4. תפקיד שהוא ממלא בתאגיד: אקטואר בריאות וחיים.
5. נתינות: ישראלית ובריטית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אין.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: בוגר ומוסמך למתמטיקה, אוניברסיטת קיימברידג', אנגליה, אקטואר מוסמך, חבר מלא באגודת האקטוארים בישראל.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: ייעוץ אקטוארי עצמאי.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

- ט. 1. שם: **אייל אלבלק**
2. מספר זיהוי: 057362758.
3. שנת לידה: 1962.
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: מנהל מערכות מידע.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: על תיכונית.
9. התעסקותו בחמש השנים האחרונות: החל מאוגוסט 2012 - מנהל מדור יישומי אלמנטרי - 'הפניקס חברה לביטוח בע"מ', עד אוגוסט 2012 - חבר בהנהלת החטיבה של 'מטריקס'.
10. תאריך תחילת כהונה: מרס 2016.

- י. 1. שם: **אבי בר זכאי**⁹
2. מספר זיהוי: 055487169.
3. שנת לידה: 1958.
4. התפקיד שהוא ממלא בתאגיד: מנהל מערכות מידע.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: על תיכונית, ניהול מערכות מידע בלה"ב.
9. התעסקותו בחמש השנים האחרונות: שומרה חברה לביטוח - מנהל אבטחת מידע, יועץ לחברת TCS לפרויקטים בתחום מערכות פיננסים וביטוח.
10. תאריך תחילת כהונה: 2011.

- יא. 1. שם: **גל סער**
2. מספר זיהוי: 02268660-4.
3. שנת לידה: 1966.
4. התפקיד שהיא ממלאת בתאגיד: יועצת משפטית.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: עורכת דין, LL.B תואר ראשון במשפטים, אוניברסיטת ת"א.
9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: עורכת דין בתאגיד.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

⁹ חדל לכהן בחודש מרס 2016.

- י.ב. 1. שם: **רוגן נביזדה**
2. מספר זיהוי: 037471786.
3. שנת לידה: 1980.
4. תפקיד שהוא ממלא בתאגיד: מנהל השקעות.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אין.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: בוגר במינהל עסקים, הקריה האקדמית אונו.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: מנהל השקעות במילניום ניהול השקעות בע"מ ובמיטב ניהול תיקים בע"מ.
10. תאריך תחילת כהונה: 2012.

- י.ג. 1. שם: **דוד שמואל¹⁰**
2. מספר זיהוי: 035795956.
3. שנת לידה: 1975.
4. תפקיד בתאגיד: מנהל סיכונים.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהוא ממלא בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינו ממלא.
7. האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: רואה חשבון מטעם מועצת רואי החשבון בישראל, תואר ראשון במנהל עסקים התמחות בחשבונאות, הקריה האקדמית והמרכז האקדמי רופין.
9. ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות: מנהל סיכונים בתאגיד.
10. השנה שבה החלה כהונתו: 2006.

- י.ד. 1. שם: **חגית דוד**
2. מספר זיהוי: 029277399.
3. שנת לידה: 1975.
4. תפקיד בתאגיד: מנהלת סיכונים.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: תואר שני בכלכלה מאוניברסיטת בר אילן.
9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: מנהלת סיכונים אשראי בבנק UBANK.
10. השנה שבה החלה כהונתה: 2016.

- י.ו. 1. שם: **אלסיה קושניר**
2. תעודת זהות: 313973695.
3. שנת לידה: 1980.
4. תפקיד בתאגיד: חשבת.
5. נתינות: ישראלית.
6. התפקיד שהיא ממלאת בחברת בת של התאגיד או בבעל עניין בו: אינה ממלאת.
7. האם היא בת משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין: לא.
8. השכלה: רואת חשבון, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, אוניברסיטת ת"א.
9. ניסיונה העסקי בחמש השנים האחרונות: חשבת בתאגיד.
10. השנה שבה החלה כהונתה: 2010.

תקנה 26ב': מספר מורשי החתימה העצמאיים

נכון למועד הדוח, מר יגאל רבנוף הוא מורשה חתימה עצמאי (כהגדרת מונח זה בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968) בחברה, לאור זכויות החתימה בחברות הבת של החברה, אשר קובעות, בין היתר, כי חתימתו של מר רבנוף בשם חברות הבת, בכל דבר ועניין, תחייבנה את חברות הבת, ללא הגבלה בסכום. לפרטים אודות מר יגאל רבנוף, בעל השליטה בחברה, ראו תקנה 26 לעיל.

למעט האמור לעיל, אין מורשי חתימה עצמאיים בחברה.

תקנה 27: רואה החשבון של התאגיד

קוסט פורר גבאי את קסירר, רואי חשבון, רח' עמינדב 3, תל-אביב.

תקנה 28: שינויים בתזכיר או בתקנון התאגדות

אין.

תקנה 29: המלצות והחלטות הדירקטוריון

אין.

תקנה 29א': החלטות החברה

נושאי המשרה בחברה מבוטחים בפוליסת ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה, שאלה תנאיה העיקריים: גבול אחריות של עד 10,000,000 דולר למקרה ולתקופה ובתוספת כיסוי נוסף של עד 20% בגין הוצאות משפט בישראל בלבד; פרמיה שנתית בסך של 22,014 דולר; השתתפות עצמית של עד 25,000 דולר בארה"ב/קנדה ועד 7,500 דולר בשאר העולם (לחברה בלבד) כתלות במקרה או במקום התביעה.

גיל ספיר
מנכ"ל

ראובן שרוני
דירקטור, יו"ר הדירקטוריון
לישיבה זאת

תאריך: 27 במרס, 2017

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק ה' - הצהרת האקטואר בענפי הביטוח

ליום 31 בדצמבר, 2016

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח כללי – דצמבר 2016

שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק א' – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן - המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי הביטוח הכללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31 בדצמבר 2016, כפי שמפורט להלן. החל מדצמבר 2012 מוניתי לתפקיד אקטואר ממונה בביטוח כללי לצורך הערכת הרזרבות של החברה בענפי הביטוח הכללי. אינני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח או עם חברה קשורה במבטח.

פרק ב' – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. נוסח פסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) הפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") כפי שנתקבלה מהפול - ההפרשה התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול.
 - 2) הפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל – אין לחברה ביטוחים מסוג זה לכן לא חושבה הפרשה.
 - 3) לא נלקח בחשבון העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת בגין תביעות תלויות עבור כל הענפים הכלולים בהערכתי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. להלן הערכת סכום ההפרשות -

(1 הפרשה לתביעות תלויות והוצאות הישירות הנובעות מהן, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר - (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) Reserve for Unpaid Losses and Unpaid Allocated Loss) (Adjustment Expenses):

(א) ענפים שאינם מקובצים:

ענף	הפרשה ברוטו (אלפי ש"ח)	הפרשה בשייר (אלפי ש"ח)
דירות	6,422	1,353
רכב רכוש	62,430	62,124
רכב חובה	604,922	528,215
סה"כ ענפים שאינם מקובצים	673,774	591,692

(ב) סה"כ הערכה עבור כל ענפי הביטוח הכלולים בהערכתנו (לא כולל הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות):

ענף	הפרשה ברוטו (אלפי ש"ח)	הפרשה בשייר (אלפי ש"ח)
שאינם מקובצים	673,774	591,692
מקובצים	67,266	40,297
סה"כ מקובצים ושאינם מקובצים	741,040	631,989

(2 הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר - (Reserve for Unpaid Unallocated Loss Adjustment Expenses):

	הפרשה ברוטו (אלפי ש"ח)	הפרשה בשייר (אלפי ש"ח)
סה"כ	15,794	15,794

הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב התביעות הינה בגין הענפים מקובצים ושאינם מקובצים יחד.

- (3) הפרשה לפער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו כפי שחישב האקטואר לבין הפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר לגבי כל אחד מענפי הביטוח הבאים : :
- (א) ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970: אין צורך בהפרשה.
- (ב) ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי): 4,533 אלפי ש"ח.
- (ג) ביטוח מקיף דירות: אין צורך בהפרשה.

פרק ג' – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפים הבאים: רכב חובה, רכב רכוש ומקיף דירות :

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכל כתוקפם ביום הדוח הכספי :
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו ;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח ;
 - ג. עמדת המפקח בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי ;
 - ד. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1), בגין הענפים שאינם מקובצים (רכב רכוש, רכב חובה, מקיף דירות) מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בנפרד, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.1), מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה המפורטת בפרק ב' סעיף 2.א.2), מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות המפורטות בפרק ב' סעיף 2.א.3), מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' – הערות והבהרות

האומדנים האקטואריים מתייחסים לתוחלת התביעות ובגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, מתקיימות סטיות סביב התוחלת.

אי הוודאויות הסטטיסטיות והאחרות קיימות בכל תהליך תביעה ובמיוחד בהערכת רזרבה בענף רכב חובה. אי הוודאות נובעת משינויים עתידיים בלתי צפויים בסביבה הסוציו-אקונומית והמשפטית (שינוי גיל הפרישה, שינויים בהוצאות רפואיות וכו'), אשר לא ניתן לחזותן מראש ולכן, עלות התביעות בפועל תהיה שונה (גבוהה או נמוכה) מההערכה האקטוארית.

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, (להלן: "החוק") מוקנית למוסד לביטוח לאומי ("מל"ל") זכות תביעה מצד שלישי להשבת גמלאות ששילם או עתיד לשלם, אם המקרה משמש עילה גם לחייב צד שלישי לפי פקודת הנזיקין או חוק הפלת"ד ("זכות שיבוב"), כלומר המל"ל יכול לתבוע את חברות הביטוח בגין כספים אשר שילם או עתיד לשלם למבוטחיהן. גובה הערך המהוון של הקצבאות שישולמו לנפגעי תאונות עבודה ואופן היווןן של אותן קצבאות, נקבע בתקנות הביטוח הלאומי (היוון), התשל"ח-1978 ("התקנות").

בשנת 2016 פורסם תיקון לתקנות ("התיקון") הכולל, בין היתר עדכון של לוחות התמורה ושל שיעורי ההיוון לצורך חישוב הקצבאות האמורות. בהתאם לתיקון יעמוד שיעור הריבית לצורך היוון קצבה שנתית על 2% במקום 3% שהיו קבועים בתקנות ערב תיקון. כמו כן קובע התיקון כי לוחות התמורה ושיעורי היוון הקצבאות יעודכנו שוב ב-1 בינואר 2020 ובכל ארבע שנים שלאחר מועד זה לפי ממוצע פשוט ארבע שנתי של הממוצעים החודשיים של שיעורי התשואה החודשיים של כל אגרות החוב הממשלתיות, ובכל מקרה לא תרד הריבית ביום 1 בינואר 2020 לפחות מ-1%.

בחודש ספטמבר 2016 פורסם תיקון לתיקון האמור לפיו נדחה מועד כניסת התיקון לתוקף בשנה אחת.

להערכת החברה, בעקבות האמור, יגדל גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לביטוח לאומי במסגרת תביעות שיבוב שמגיש המל"ל כנגד מבטחים בגין הקצבאות שזכאים להן נפגעי תאונות עבודה ובהתאמה יכול והדבר ישפיע גם על גובה הסכומים שיהיה על חברות הביטוח לשלם לנפגעים בתביעות נכות ומוות אחרות.

בהתאם לכך ביצעה החברה אומדן של השפעת העדכון האמור ובהתאם לכך הגדילה את ההפרשות, בשנת 2016, בענף רכב חובה בסך של כ-23.6 מיליון ש"ח בשייר לפני מס. יודגש כי בשלב זה קיימת אי ודאות בקשר להשפעת העדכון האמור, אם בכלל, על התחייבויות החברה שכן לתקנות אין עדיין ביטוי של ממש בפסיקת בתי המשפט ולא בתשלומי התביעות הנוכחיים. כמו כן, יתכן שהעדכון הצפוי של שיעור הריבית ב-1 בינואר, 2020 יהיה שונה מתחזית החברה.

החישוב לקביעת העתודות הסתמך על כמות קטנה של נתונים והוא כולל בתוכו הנחות עבודה המבוססות על שיקול דעת אקטוארי וניסיונם של אנשי מחלקת תביעות. ככל שהחברה תצבור ידע

וניסיון נוספים, יתכן שהתפתחות התביעות בעתיד תהיה שונה משמעותית מהערכות החברה ובהתאם לכך יתכן שהחברה תידרש לעדכן את אומדניה בהמשך.

לא היה שינוי בריבית היוון בה השתמשנו להיוון תביעות התלויות בענפי רכב חובה וחבויות ביחס לאשתקד (1.25% מעל המדד). חישוב ריבית היוון מתבסס על תקן האקטוארי (גישת תיק השקעות) ומשקף את התשואות הצפויות מתיק השקעות מאשר תשואות העבר. המודלים האקטואריים בהם השתמשנו מתבססים על ההנחה שדפוס התפתחות התביעות הינו יציב. לא היה שינוי מהותי בהפרשות שפורטו בפרק ב' לעיל בהשוואה להפרשות שפורטו בדוח לתקופה הקודמת. יישמנו את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות בביטוח כללי. חישובנו "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" לפי הפירוש כי קיים סיכוי סביר למדי ("Fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה וחבויות הבחינה של סיכוי סביר מכוונת לאומדן הסתברות של 75% לפחות.

ההתחייבויות לפי הנוהג המיטבי מהוונות לפי ריבית ריאלית חסרת סיכון בתוספת 50% פרמיית אי נזילות.

בדומה לאשתקד ראינו את כל ענפי הביטוח האחרים (מקיף לבתי עסק, הנדסי, ביטוח כלי שיט, אחריות מקצועית, חבות מעבידים, אחריות המוצר ואחריות כלפי צד ג') כענפים מקובצים הבלתי ניתנים להערכה אקטוארית מאחר והניסיון אינו מתאים לביסוס הערכה האקטוארית. השתמשנו בהערכות הפרטניות המבוססות על סמך חוות דעת מומחי החברה ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים, כאשר בחלק מהענפים הוספנו ביטוי מסוים לפי שיקול דעתנו, כרכיב IBNR בשנים ה"צעירות" (בענפים: בתי עסק, חקלאי וכלי שייט השתמשנו בהערכות של מחלקת תביעות בלבד).

<u>27 מרס, 2017</u>	<u>אקטואר ממונה</u>	<u>דר' סטיוארט קוטס</u>	<u>חתימה</u>
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	

הצהרת אקטואר בענפי ביטוח בריאות – דצמבר 2016
שירביט חברה לביטוח בע"מ

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח בריאות – דצמבר 2016 שירביט חברה לביטוח בע"מ

פרק א' להצהרת האקטואר – זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי שירביט חברה לביטוח בע"מ (להלן – המבטח) להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח הבריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) ליום 31/12/2016, כפי שמפורט להלן. אני משמש יועץ חיצוני למבטח החל מתאריך 1/1/2012. איני בעל עניין במבטח ואין לי קשרים עסקיים עם בעל עניין במבטח או עם בן משפחה של בעל עניין במבטח, או עם חברה בת של המבטח או עם חברה קשורה למבטח. איני בעל עניין, עובד או יועץ קבוע של חברה בת של המבטח או של חברה קשורה למבטח או של גורם אחר המספק למבטח שירותים.

פרק ב' להצהרת האקטואר – היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותיי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השווייתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות בענפים המפורטים להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את השלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - 1) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל – אין ביטוחים כאלה לכן לא חושבה הפרשה.

2) העדר מתאם בין הענפים השונים לצורך הפחתת סך ההפרשה הכוללת עבור כל הענפים הכלולים – לא נבדק מתאם כזה ומטעמי שמרנות הוערכה הפחתה בסכום 0.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן כוללת הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח (Reserve for Unpaid Losses and Unpaid (Allocated Loss Adjustment Expenses).

1. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן לגבי כל אחד מענפי הביטוח הסטטיסטיים הכלולים בהערכה בברוטו ובשייר היא כלהלן:

שייר	ברוטו	
5,113	5,420	ביטוח נסיעות לחו"ל
124	124	ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר")

2. יצוין כי ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר") הגיע לסימום בפברואר 2007 והעסקה לא חודשה. עסקה זו היא לפיכך, משנת 2007 ואילך, בתהליך של אזילת תביעות (claim run-off). תהליך זה צפוי להמשיך זמן רב משום תקופת ההתיישנות הגבוהה בעסקה (עד 10 שנים). מספר התביעות החדשות הנפתחות הולך ופוחת מדי שנה. חישוב העתודה מבוסס על התביעות התלויות הידועות והנחה כי עד תום אזילת התביעות תפתחנה עוד 2 תביעות שהן כרגע במסגרת ה-IBNR.

3. הפרשה לתביעות תלויות וההוצאות הישירות הנובעות מהן לגבי כל אחד מענפי הביטוח הלא-סטטיסטיים הכלולים בהערכה ללא סכום ההפרשה בגין השלמה לעודף מצטבר של הכנסות על הוצאות בברוטו ובשייר היא כלהלן:

שייר	ברוטו	
8	75	ביטוח בריאות (ניתוחים ואשפוז, הוצאות רפואיות, מחלות קשות)
94	567	ביטוח תאונות אישיות

ב. להלן פירוט העתודה להוצאות עקיפות אשר מסתכמת בסך של 186 אלפי ש"ח:

ענף	עתודה בגין הוצאות עקיפות לשוב תביעות חדשות אלפי ש"ח
בריאות	2
חבר	1
נסיעות לחול	176
תאונות אישיות	7

הפרשה הנובעת מתנאי חוזה ביטוח: אין צורך בעתודה כזאת.

הפרשה בגין השתתפות ברווחים: אין צורך בעתודה כזאת.
לא חלו שינויים בהנחות היסוד או בשיטות חישוב ההפרשות לעומת מועד הדיווח האחרון.

פרק ג' להצהרת האקטואר – חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענפי ביטוח: ביטוח נסיעות לחו"ל, ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר") הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:

- א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א – 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
1. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 2. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
 3. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בביטוח נסיעות לחו"ל, ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר") (שהם "ענפים סטטיסטיים") כתוקפן ביום הדוח הכספי.
 4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בביטוח בריאות (ניתוחים ואשפוז) ובביטוח תאונות אישיות (שהם "ענפים לא סטטיסטיים") כתוקפן ביום הדוח הכספי.
 5. לא חושבה הפרשה לפרמיה בחסר בגין ביטוחים בהם התמורה שהמבטח גובה אינה מכסה את תעריף הסיכון, העלות ליישוב תביעות וההוצאות הנלוות לביטוחים אלה (Premium Deficiency Reserve) משום שלא ידוע למבטח על ביטוחים כאלה בתיק החברה.

פרק ד' להצהרת האקטואר – הערות והבהרות

1. בביטוח ענפים שהם עדיין לא סטטיסטיים התבססנו על אומדני מחלקת התביעות בתוספת גורמי שמרנות. לתביעות הגדולות ביותר נערך מעקב שוטף של המחלקה האקטוארית בתאום עם מחלקת התביעות. המחלקה האקטוארית דואגת לוודא שחלקם של מבטחי המשנה בתביעה מחושב כהלכה.
2. בביטוח נסיעות לחו"ל נערכת השוואה של הערכה אקטוארית של התביעות עם הערכת מחלקת התביעות, בנפרד בתביעות רכוש ובתביעות נזקי גוף. עבור נזקי גוף, לדוח הכספי נלקח ערך משוקלל המתבסס על מחלקת תביעות ועל הערכות אקטואריות. עבור נזקי רכוש, לדוח הכספי נלקחות הערכות אקטואריות. כמו כן מוערך הסכום התלוי בגין תביעות גבוהות שטרם דווחו. לא נעשו שינויים מהותיים בהנחות ובשיטות האקטואריות בהשוואה להערכה האקטוארית השנתית הקודמת. הנתונים נבדקו הן מול מחלקת התביעות והן מול הנהלת החשבונות.
3. ביטוח תאונות אישיות קיבוצי (עמותת "חבר") הגיע לסיומו בפברואר 2007 והעסקה לא חודשה. עסקה זו היא לפיכך, משנת 2007 ואילך, בתהליך של אזילת תביעות (claim run-off). תהליך זה צפוי להימשך זמן רב משום תקופת ההתיישנות הגבוהה בעסקה (עד 10 שנים). לצורך הדוח הכספי נלקחו התביעות התלויות לפי אמדן מחלקת התביעות בתוספת כאמור של IBNR (2 תביעות).
4. מטעמי שמרנות לא נערכו היוונים של תחזיות תשלומי תביעות.

<u>27/03/2017</u>	<u>אקטואר</u>	<u>דב רפאל</u>	
תאריך	תפקיד	שם האקטואר	חתימה